

Årsredovisning – 2019

Region Västmanland

Innehåll

Från politisk vilja till trygg välfärd för invånaren.....	3
Översikt och samlad bedömning av måluppfyllelse ..	4
Region Västmanlands organisation.....	5
Region Västmanlands samlade verksamhet.....	6
Året i korthet.....	7
Ett år med stora finansiella utmaningar.....	9
Rusta inför framtiden	10
Regionen och omvärlden	11
Nöjda invånare i en attraktiv region	12
En god och jämlik hälsa	15
En effektiv verksamhet av god kvalitet	17
Stolta och engagerade medarbetare och uppdragstagare	29
En stark och uthållig ekonomi.....	34
Bolag, nämnder och samverkansorgan	46
Driftredovisning.....	50
Investeringsredovisning.....	51
Investeringsredovisning.....	52
Resultaträkning	53
Kassaflödesanalys.....	53
Balansräkning	54
Noter	55
Redovisningsprinciper	59
Det här är Region Västmanland	62

Från politisk vilja till trygg välfärd för invånaren

Årsredovisning 2019 följer upp och beskriver hur regionen som helhet¹ uppfyllt de mål och uppdrag som beslutades i Regionplan 2019-2021.

Den formella förvaltningsberättelsen omfattar innehållet på sidorna 11 till 49.

Målstyrning

I regionplanen beslutar regionfullmäktige om inriktning, mål, strategier och ekonomiska ramar, och för att förverkliga den politiska viljan använder regionen målstyrning som styrmetod.

Fem övergripande målområden har varit utgångspunkt för styrningen och de aktiviteter som planerades och genomfördes under verksamhetsåret 2019.

Regionplanens fem målområden:

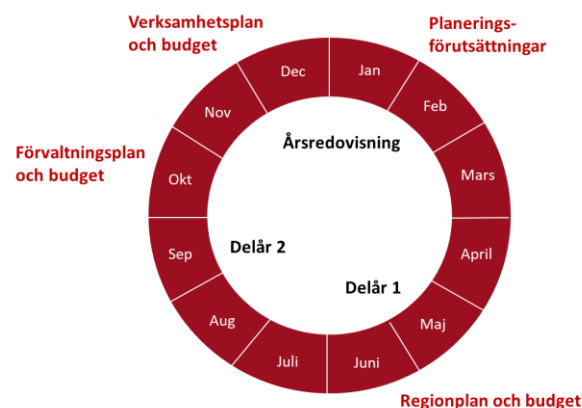
- Nöjda invånare i en attraktiv region
- En god och jämlik hälsa
- En effektiv verksamhet av god kvalitet
- Stolta och engagerade medarbetare och uppdragstagare
- En stark och uthållig ekonomi

Årsredovisningen – summering och framåtblick

Årsredovisningen är ett kunskapsunderlag i styrningen av regionen. Den ger återkoppling till fullmäktige och länets invånare om hur väl beslutade mål och uppdrag har utförts, och resultaten används också i planeringen framåt.

Beskrivningarna är i huvudsak regionövergripande och tar avstamp i ett befolknings- och finansiärperspektiv utifrån fullmäktiges ansvar för helheten. Mer specificerade beskrivningar av förvaltningars och verksamheters aktiviteter och resultat finns i deras egna årsredovisningar.

Planerings- och uppföljningsdokument

- Planeringsdokument
- Uppföljningsdokument

Så redovisas utfallet

På följande sidor redovisas 2019 års utfall inom de olika målområdena. Allra först finns en övergripande sammanställning av måluppfyllelsen inom samtliga fem målområden.

Därefter redovisas, målområde för målområde, utfallet för både mål och indikatorer. I en inledande målmatris finns en sammanställning i tabellform, där utfallet visualiseras med hjälp av "trafikljus" med följande innebörd:

- Grönt = utveckling i önskad riktning
- Gult = oförändrad eller otillräcklig utveckling
- Rött = utveckling i oönskad riktning

⊗ = Mätning ej genomförd

Färgsättningen bygger på en samlad bedömning av utfallet på bakomliggande indikatorer och eventuella andra betydelsefulla faktorer i arbetet med att nå målen.

Inom varje målområde kommenteras mål och indikatorer, både vad gäller 2019 års utfall och i relation till föregående år.

¹ Regionen som helhet (koncern) omfattar alla delar regionen ansvarar för och finansierar. Se organisationsbilder på sidorna 5 och 6.

Översikt och samlad bedömning av måluppfyllelse

Sammanställning av utfall för resultatmål inom de fem målområdena 2019

Nöjda invånare i en attraktiv region	
Invånarna ska ha förtroende för regionens tjänster	Gul
Tillväxten ska vara hållbar i hela regionen	Gul
En god och jämlik hälsa	
Invånarnas hälsoläge ska vara gott och jämlikt	Gul
En effektiv verksamhet av god kvalitet	
Verksamheten ska bedrivas med god tillgänglighet	Gul
Verksamheten ska bedrivas på rätt nivå	Gul
Verksamheten ska bedrivas med god kvalitet	Grön
Verksamheten ska bedrivas med god hushållning av resurserna	Gul
Stolta och engagerade medarbetare samt uppdragstagare	
Regionen ska vara en attraktiv arbetsgivare	Gul
Regionen ska vara en professionell uppdragsgivare	Gul
En stark och uthållig ekonomi	
Regionen ska uppnå fastställt ekonomiskt resultat	Gul
Regionens finansiella ställning ska vara god	Grön

Av regionens 11 resultatmål har två utvecklats i önskad riktning och övriga nio har inte förändrats nämnvärt.

Här kommenteras några av målen och ges en samlad bedömning:

Invånarnas förtroende

Förtroendet för regionens största ansvarsområde hälso- och sjukvården är i det närmaste oförändrat. Indikatorernas värde är något bättre eller i nivå med riket. Andelen invånare som är nöjda med kollektivtrafiken har minskat något, vilket antas bero på bland annat pågående ombyggnationer av vägsträckor, inställda turer och högt trafiktryck.

Tillgänglighet

Tillgängligheten har förbättrats sedan 2018. Dock finns områden inom vården som inte når upp till vårdgarantins gränser och därför är fortsatt utvecklingsarbete viktigt. Befolkningens anslutning till 1177:s e-tjänster har fortsatt att utvecklas posi-

tivt och uppgick vid utgången av 2019 till 65 procent. Regionen arbetar fortsatt intensivt med att utveckla smarta och effektiva digitala tjänster som stöd för en förbättrad tillgänglighet.

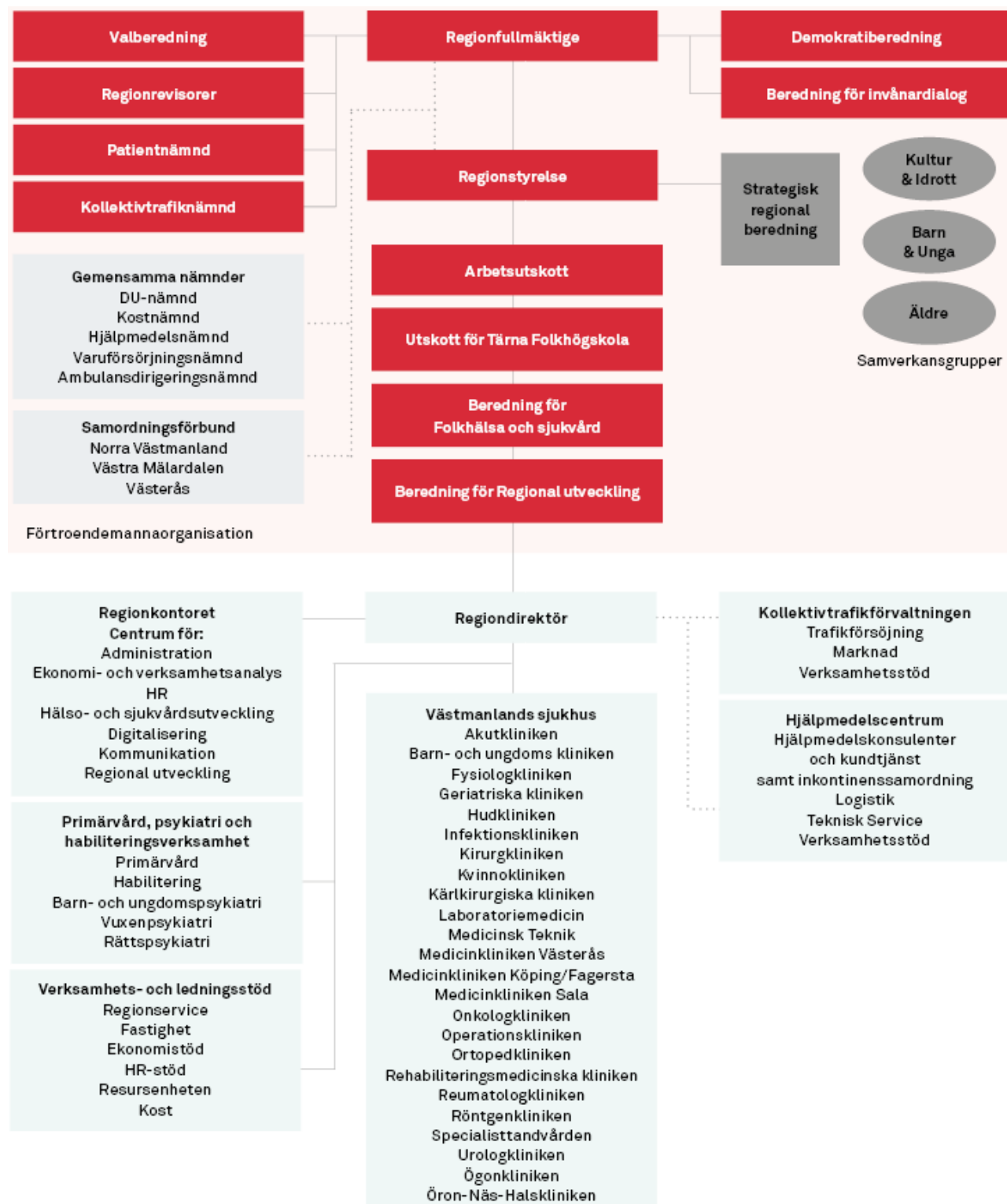
Verksamhetens kvalitet

Kvaliteten är generellt sett mycket god i regionens verksamheter. Under 2019 har indikatorerna för medicinsk kvalitet och patientsäkerhet förbättrats ytterligare. Kollektivtrafiken har påverkats av yttre faktorer såsom ombyggnation av vägsträckor vilket inverkat negativt på kvaliteten.

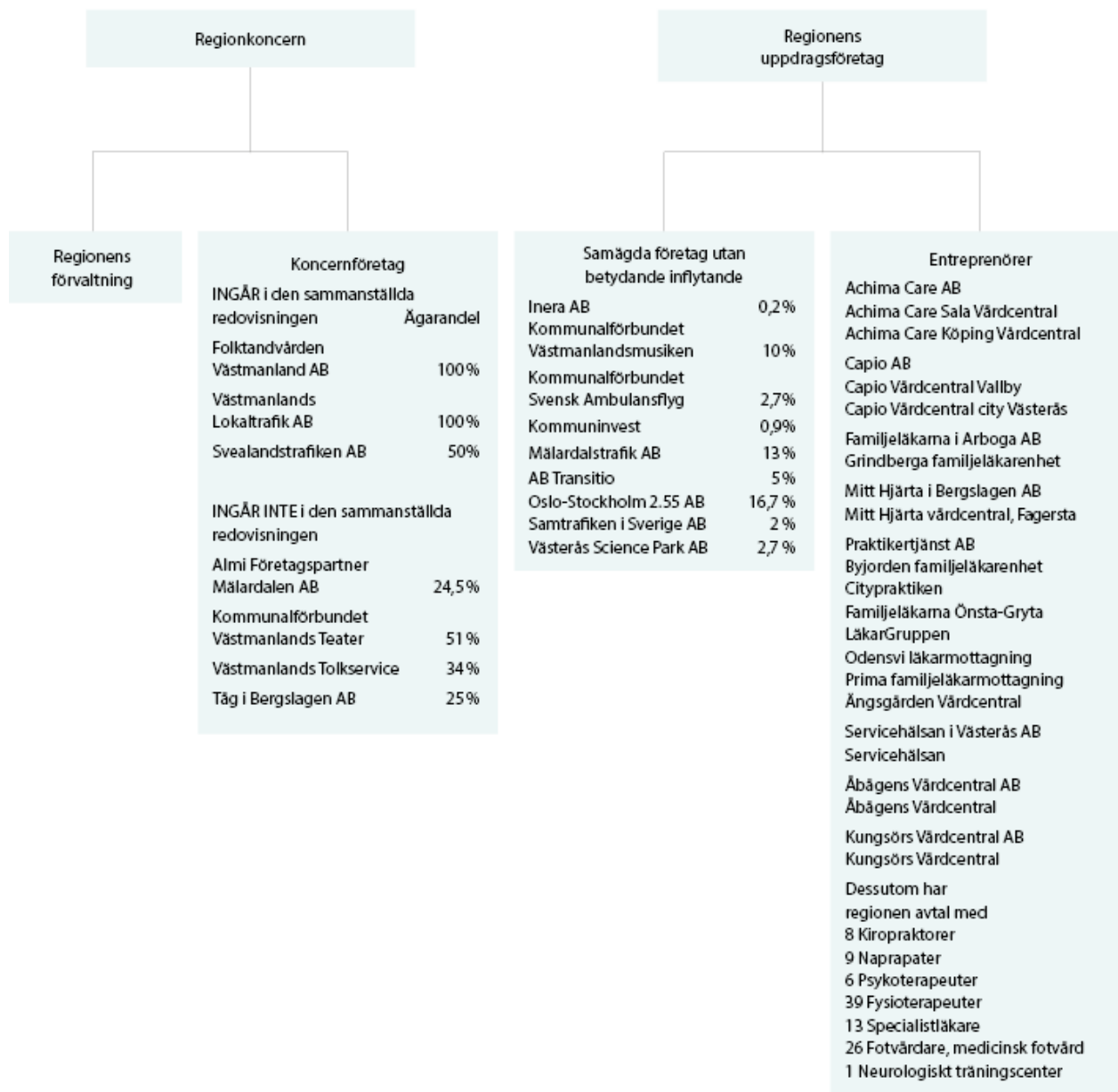
Samlad bedömning av måluppfyllelse

Då regionen uppnår det övergripande ekonomiska resultatet och den finansiella ställningen är fortsatt god inom de finansiella målen, och flera indikatorer inom de verksamhetsmässiga målen visar en utveckling i rätt riktning, är bedömningen att regionen under 2019 uppfyllt kraven på en god ekonomisk hushållning.

Region Västmanlands organisation

Region Västmanlands samlade verksamhet

Året i korthet

Kortare väntetider gav 82 miljoner

Under hösten minskade väntetiderna till den specialiserade vården i Västmanland. Minskningen var 7 procentenheter till såväl besök som operation jämfört med 2018 och gav regionen 82 miljoner kronor från kömiljarden.

Nya och bättre Mälartåg i trafik

I december började de nya Mälartågen att rulla i Mälardalen. Sammanlagt ska 33 dubbeldäckade Mälartåg successivt sättas i drift kommande år vilket möjliggör fler och tätare turer.

Sjukhuset i Köping har nu magnetkamera

Under hösten fick sjukhuset i Köping sin första magnetkamera. Invånarna i västra länsdelen slipper nu åka till Västerås för undersökningar. I Västmanland finns nu fem magnetkameror.

Klinisk farmaci i primärvården fick Säkerhetsnålen

Patientsäkerhetspriset Säkerhetsnålen gick 2019 till Klinisk farmaci i primärvården för sitt framgångsrika arbete med läkemedelsgenomgångar.

Lyckad satsning på forskning inom psykiatri

Region Västmanlands satsning på forskning om psykiatri har hittills varit framgångsrik. 17 personer

kombinerade 2019 arbete med psykiatrisk forskning. Kombinationstjänsterna har varit så attraktiva att Barn- och ungdomspsykiatri helt lyckats bli oberoende av hyrläkare. Satsningen på psykiatrisk forskning gjordes för att höja kvaliteten i verksamheten och underlätta rekrytering.

Länets första avancerad specialistsjuksköterska

Avancerad specialistsjuksköterska är en helt ny roll inom sjukvården. Först ut med denna titel i Västmanland är Mahnaz Magidy som började på kirurgkliniken 2019. Exempel på arbetsuppgifter för en avancerad specialistsjuksköterska är att gå rond när ingen läkare är tillgänglig, ordinera prover, infusioner och remisser, bedöma instabila patienter samt vara ett stöd och bollplank för övriga yrkesgrupper.

82 procent har tillgång till snabbt bredband

82 procent av hushållen i Västmanland har tillgång till snabbt bredband på 100 Mbit/s visar Post- och telestyrelsens nya kartläggning. Det ger Västmanland en sjundeplats i riket, men fortfarande är det en bit kvar till det nationella målet om att 95 procent av landets hushåll och företag ska ha tillgång till snabbt bredband år 2020.

Stora problem med varuleveranser

I samband med bytet av distributör av förbrukningsmaterial i oktober uppstod stora problem med bristande leveranser. Problemen kvarstod i varierande omfattning under resterande delen av 2019 och medförde bland annat att operationer fick ställas in i länet.

Sjukhusbyggen fick klartecken

Regionstyrelsen sa i mars ja till byggstart av nya sjukhusbyggnaden i Sala. Det nya sjukhuset ska erbjuda invånarna fler vårdplatser med enpatientrum, samordnad rehabilitering med Sala kommun och ny rehabiliteringsbassäng. Bygget beräknas kosta 566 miljoner kronor.

Arbetet med det nya akutsjukhuset i Västerås fick under året klartecken att gå vidare med detaljplanering och projektering. Det nya akutsjukhuset planeras för bland annat operation, röntgen, akutmottagning, vårdplatser, mottagningar, förlossning och intensivvård. Första byggstarten planeras till 2021.

Västmanlands sjukhus inför självvincheckning

I oktober införde Västmanlands sjukhus självvincheckning. Det innebär att patienterna knappade in sitt personnummer på en pekskärm för att registrera och betala sitt besök. Självvincheckning infördes för att avlasta sjukvårdspersonalen från administrativa uppgifter så att det får mer tid för patienterna.

Samtidigt införde sjukhusen i Västerås och Köping centrala receptioner, som ska hjälpa patienter och besökare med en mängd ärenden, exempelvis vägvisning, sjukresor, parkeringskort och sjuktransport.

Förbättrat resultat i medarbetarundersökning

En klar majoritet av medarbetarna i Region Västmanland trivs med sitt arbete, visar den senaste medarbetarundersökningen. De styrkeområden som identifierades i mätningen 2017 – *lärande i arbetet*, *effektivitet* och *återkoppling* – har stärkts ytterligare och även fått sällskap av *ledarskap*. Områden som kan förbättras är *arbetsbelastning*, *att tydliggöra mål* samt *ökad delaktighet*. Men även inom

dessa områden har resultaten förbättrats i positiv riktning.

Medicinkliniken får miljöpriset 2019

Medicinkliniken fick regionens miljöpris 2019. Kliniken fick priset för sitt arbete med att minska användningen av engångsartiklar.

Regionens vårdcentraler blir intraprenad

I oktober beslutade regionstyrelsen att regionens vårdcentraler från årsskiftet ska drivas som intraprenad. Det innebär att verksamheten drivs i företagsliknande former, med eget budgetansvar och stor frihet att påverka verksamheten, men att verksamheten fortfarande är en del av Region Västmanland.

VL rullade ut mobilt kundcenter

För att underlätta för resenärerna införde VL ett mobilt kundcenter. Den specialinredda bilen kommer att finnas på strategiska platser i länet och hjälpa resenärerna med allt från biljettköp och fylla på kort till att informera om de digitala kanalerna och ta emot synpunkter.

Ett år med stora finansiella utmaningar

Region Västmanland gör återigen ett positivt ekonomiskt resultat. För 2019 uppvisar regionen ett resultat för verksamheten på 184 miljoner kronor vilket betyder att vi lever upp till kravet på god ekonomisk hushållning. Det är nödvändigt bland annat för att klara de stora investeringar som väntar och pensionerna. Nya redovisningsregler trädde i kraft 1/1-2019. Finansiella placeringar ska marknadsvärderas vilket innebär att vi ska redovisa värdet på orealiserade vinster och förluster inom pensionsmedelsportföljen. Eftersom 2019 var ett mycket bra börsår betyder det att vi efter finansiella poster redovisar ett resultat på 864 miljoner kronor. De nya redovisningsprinciperna kommer framöver innebära att stora svängningar på börsen påverkar resultatnivån.

Det är glädjande att kostnadsutvecklingen fortsätter sjunka, något som är nödvändigt för att klara goda resultat även kommande år. Flera av de sjukvårdande verksamheterna har fortfarande höga kostnader. Ett stort arbete med att sänka våra kostnader påbörjades under våren 2019. I full politisk enighet fattade regionstyrelsen beslut om att alla verksamheter ska bidra till att regionen sänker sina kostnader med 400 miljoner kronor under tre år. Ett stort orosmoln är det beslut som riksdagen fattade under hösten att förändra kostnadsutjämnningssystemet vilket innebär att Region Västmanland kommer behöva hitta kostnadssänkande åtgärder med ytterligare 200 miljoner kronor.

Det goda samarbetet inom finansförvaltningen mellan Västmanland, Örebro och Sörmland har bidragit till att vi gemensamt fått bra villkor när vi investerat i fonder och värdepapper. 2019 var ett fantastiskt år på aktiemarknaden då 9 månader av 12 hade en positiv börsutveckling. Värdet på pensionsportföljen uppgår till 5,3 miljarder kronor, vilket innebär att en allt bättre konsolidering i förhållande till pensionsskulden.

Västmanlands sjukhus minskade köerna till den specialiserade vården både för besök och åtgärd vilket bidrog till att västmanlänningarna fick den vård de behöver och att regionen fick del av kömiljarden med 82 miljoner kronor. Den särskilda forsknings-satsningen inom psykiatri har varit framgångs-

rik: 17 personer har en kombinationstjänst med arbete och forskning vilket bidragit till att Barn- och ungdomspsykiatri är oberoende av hyrläkare. Arbetet med att bli oberoende av hyrpersonal har varit prioriterat, medicinkliniken har genom strukturerat arbete lyckats med att bli oberoende av hyrsjuksköterskor. Satsningen på vår personal fortsatte under 2019 då flera grupper fick möjlighet att utbilda sig med bibehållen lön.

Svealandstrafiken, som är ett gemensamt bolag av Region Västmanland och Region Örebro, tog över ansvaret för busstrafiken i Örebro kommun under hösten med lyckat resultat. I december började de nya Mälartågen rulla i Mälardalen, vilket är ett resultat av långvarigt samarbete i Mälardalen, ett bolag som ägs av regionerna i Stockholm, Sörmland, Uppsala, Västmanland, Örebro och Östergötland.

Jag vill rikta ett stort tack till all personal inom Region Västmanland som gör våra goda resultat möjliga och varje dag ger våra invånare tillgång till god vård, bra kollektivtrafik, elever möjlighet till utbildning och bidrar till länets utveckling.

Stort tack.

Denise Norström (s)
Regionstyrelsens ordförande

Rusta inför framtiden

Under de senaste åren har vi sett hur skattefinansierad verksamhet får allt större utmaningar i kommuner och regioner framför allt, sett till minskade intäkter, ökade kostnader och svårigheter med kompetensförsörjningen. Vi blir allt fler äldre och efterfrågar mer vård, medicinteknik och läkemedel utvecklas och gör vården ännu bättre, vilket är positivt men det kostar pengar. Det ser likadant ut i hela landet, även om förutsättningarna och utmaningarna är olika. Det är lätt att stoppa huvudet i sanden och hoppas att något/någon utanför organisationen ska ske som räddar situationen i framtiden. Eller så tar man saken i egna händer och proaktivt försöker hitta lösningar för att rusta oss för framtiden.

Så har vi arbetat under 2019, politiskt, på ledningsnivå och i verksamheterna. Det innebär att både gasa och bromsa. För att säkerställa morgondagens välfärd för västmanlänningarna behöver vi fortsätta investera i våra verksamheter, utveckla vårt sätt att arbeta och stödja de vi är till för, våra invånare. Och samtidigt bromsa kostnadsutvecklingen som varit för hög under många år och som för varje år gröper ut de marginaler vi har. Parallellt med att dagligen erbjuda invånarna hälso- och sjukvård, kollektivtrafik mm, har vi under året arbetat fram en handlingsplan för att nå en ekonomi i balans fram till 2022. Regionens chefer har varit med och arbetat fram förslag på åtgärder för att sänka kostnaderna och jag är tacksam för allas engagemang och bidrag i arbetet. Som ett stöd för att nå den utveckling inom hälso- och sjukvård vi vill se, med en förflyttning mot mer nära vård har vi också rustat oss genom att skapa en förändrad organisation och samla hälso- och sjukvården under ett tak. Samtidigt som vi sett över övriga organisationen för att på ett än bättre sätt möta framtiden.

Vi är många som samverkar för att utveckla Västmanland. Regionen har under året tagit fram ett förslag till Regional utvecklingsstrategi, RUS. Detta tillsammans med andra aktörer, främst kommunerna i länet. RUS är vårt gemensamma arbete med att utveckla länet, för och med våra invånare. Strategin beslutas under våren 2020 av Regionfullmäktige,

och ger en riktning för fortsatt samarbete. Just samarbetet med andra aktörer är mer och mer viktigt, angeläget och betydelsefullt och arbetet med att definiera vad Nära vård betyder för oss tillsammans med kommunerna i Västmanland är i full gång.

Året innehöll också händelser som vi inte var beredda på. Den kris som uppstod kring varuförsörjningen under hösten orsakade problem för en del patienter och mycket arbete för många av oss. Den enda ljuspunkten i detta är att se så många chefer och medarbetare kliva fram och ta ett stort ansvar för att lösa problemen, med patienternas bästa i fokus. Samtidigt måste vi lära av det som hänt för att undvika liknande kriser framöver.

Vi gör ett starkt resultat för 2019 rent ekonomiskt, 184 miljoner kronor, vilket gör att vi kan fortsätta vårt utvecklings- och omställningsarbete. Vi står rustade inför framtiden. Tack till alla som bidragit, förtroendevalda, medarbetare, chefer och samverkanspartners!

Anders Åhlund
Regiondirektör

Regionen och omvärlden

Svensk ekonomi är mycket beroende av utvecklingen i omvärlden och export och investeringar i svensk ekonomi har utvecklats svagt. Handelskonflikten mellan USA och Kina har lett till en svagare global ekonomi samtidigt som även osäkerheten kring Brexit hållit tillbaka internationell ekonomisk utveckling. Det innebär att svensk ekonomi har visat en lägre tillväxt och en dystrare utveckling på arbetsmarknaden. Högkonjunkturen mattas tydligt av. Det syns även i olika undersökningar kring stämningssläget hos hushåll och företag som indikerar en svagare utveckling än tidigare. Detta gäller även för näringslivet i Östra Mellansverige. Under inledningen av 2020 har spridningen av Coronaviruset skapat stor turbulens på de finansiella marknaderna. Detta kommer även att få stor påverkan på andra delar av ekonomin.

Västmanlands län har de senaste åren karakteriserats av en stark befolkningsutveckling i de flesta av länets kommuner. En viktig orsak till detta är att många personer från andra delar av världen kommit till länet. Framöver väntas dock befolkningen öka i en långsammare takt. Befolkningen förväntas inte heller öka lika starkt i alla delar av länet. Befolkningen ökade långsammare 2019 än vad den gjort de senaste åren. Befolkningsstatistiken från SCB visar att befolkningen i Västmanlands län ökade med 1 916 personer (0,7 procent) under 2019. Det är en lägre ökning jämfört med de senaste åren. I fem av länets tio kommuner minskade befolkningen under 2019. Mest minskade befolkningen i Norberg och Fagersta. Även i Arboga, Köping och Skinnskatteberg minskade befolkningen. I Västerås ökade befolkningen med 1 971 personer eller 1,3 procent vilket är en högre ökningstakt än Sverige totalt. Befolkningen ökade även i Hallstahammar, Kungsör, Sala och Surahammar.

Ökningen av antalet personer framöver väntas vara störst bland yngre och äldre personer, vilket kommer öka behovet av tjänster inom välfärden: vård, skola och omsorg. Detta är delar av arbetsmarknaden där det redan idag är svårt att finna rätt kompetens vid rekryteringar. Befolkningen i de äldre där man idag är mest aktiv på arbetsmarknaden ökar också men i mindre omfattning, än yngre och äldre. Även om en allt större andel lönearbetar högre upp i åldrarna fortsätter den så kallade för-

sörjningskvoten att växa, vilket innebär att förutsättningarna för att klara de ökade behoven utmanas.

Under de senaste åren har utlandsfödda svarat för den största delen av antalet personer i de äldre där man arbetar som mest. De svarar även för huvuddelen av det ökade antalet sysselsatta. Ännu är det dock stora skillnader i andelen sysselsatta om man jämför utlandsfödda med personer som är födda i Sverige. Att snabbare integrera de nya invånarna i Sverige in i samhället och på arbetsmarknaden är en viktig del i att lösa arbetskraftsbehovet framöver.

Västmanlands län har ett gynnsamt läge med tillgång till Mälardalens stora arbetsmarknad. Efterfrågan på arbetskraft är också stark i vissa branscher. Samtidigt är arbetslösheten hög jämfört med andra delar av landet och en stor andel av de arbetslösa befinner sig långt från arbetsmarknaden. Den svagare ekonomiska utvecklingen innebär också att arbetslösheten ökar.

För att stärka möjligheterna till en god social sammanhållning och för att människor ska kunna etablera sig i länet krävs även en väl fungerande bostadsmarknad. Bostadsbyggandet har ökat kraftigt i länet. De senaste åren har bostadsbyggandet varit starkt. Det finns dock fortfarande kommuner där bostadsbyggandet är lågt eller obefintligt och de flesta kommuner beskriver en generell brist på bostäder.

Tabell: Antal invånare i länet per kommun 2019 och förändring jämfört med 2018.

	Folkmängd 2019	Folkökning jmf. 2018	Förändring procent
Arboga	14 087	-51	-0,4
Fagersta	13 391	-73	-0,5
Hallstahammar	16 346	160	1,0
Kungsör	8 675	8	0,1
Köping	26 214	-54	-0,2
Norberg	5 690	-105	-1,8
Sala	22 894	78	0,3
Skinnskatteberg	4 393	-36	-0,8
Surahammar	10 106	18	0,2
Västerås	154 049	1 971	1,3
Västmanlands län	275 845	1 916	0,7
Riket	10 327 589	97 404	1,0

Källa: SCB

Nöjda invånare i en attraktiv region

Intention: Regionens invånare har förtroende för och är nöjda med regionens tjänster och uppfattar att regionen är attraktiv att bo och verka i.

Resultatmål		Indikator	
Invånarna ska ha förtroende för regionens tjänster	Gul	Andel invånare som har förtroende för hälso- och sjukvården	Gul
		Andel invånare som anser att väntetiderna i hälso- och sjukvården är rimliga	Gul
		Andel invånare som är nöjd med kollektivtrafiken	Röd
Tillväxten ska vara hållbar i hela regionen	Gul	Regional utveckling: Måluppfyllelse enligt indikatorer i RUP (andel gröna)	Grön
Program: • Regionalt utvecklingsprogram (RUP) • Region Västmanlands digitaliseringsstrategi • Regional digital agenda			

Mål: Invånarnas förtroende

När det gäller förtroendet för vården är resultatet oförändrat och vad gäller synen på väntetider är värdet i det närmaste oförändrat. Förtroendet för kollektivtrafiken hos allmänheten minskade något under 2019, och antas hänga samman med bland annat pågående ombyggnationer av vägsträckor och inställda turer. På resenärarnas nivå sjönk förtroendevärdena under årets första del, men de har delvis återhämtats under året.

Förändringen av kollektivtrafikindikatorn ensam är inte tillräcklig, för att resultatmålet i sin helhet ska bedömas annorlunda 2019 jämfört med 2018.

Mot bakgrund av ovan redovisning bedöms resultatmålet som fortsatt gult.

Indikator: Förtroende för vården

Värdet på indikatorn som speglar invånarnas förtroende för vården uppgick 2019 till 63,5 procent, vilket är samma resultat som 2018. För riket var medelvärdet 64 procent 2019. Då värdet är oförändrat bedöms indikatorn som gul.

För de specifika delarna ser värdena ut så här:

Andelen invånare i Västmanland som har förtroende för hälso- och sjukvården i helhet har minskat marginellt jämfört med 2018 års mätning, från 64 procent till 63 procent. Västmanland ligger ännu över riket som har 60 procent.

Förtroende för vårdcentralerna har förbättrats något från 56 procent 2018 till 57 procent 2019, dock ligger Västmanland ännu under rikets 59 procent.

Förtroendet för sjukhusen uppnådde 70 procent 2019, en försämring jämfört med 2018 då Västmanland låg på 71 procent. Snittet i riket var 69 procent 2019.

En fråga som var ny i mätningen 2018 och som återfanns i årets mätning är förtroendet för digitala vårdbesök, där har invånarna i Västmanland liksom resten av landet ett lågt förtroende, enbart 20 procent uppger sig ha förtroende för digitala vårdkontakter, i riket 21 procent.

Förtroendet för 1177 är högre, 65 procent av västmanlänningarna har förtroende för 1177 Vårdguidens e-tjänster vilket är en ökning jämfört med 2018 års 61 procent, i riket 63 procent 2019.

Indikator: Syn på väntetider

När det gäller invånarnas uppfattning om väntetider är värdet i det närmaste oförändrat och indikatorn bedöms som gul. Utfallet 2019 är 58,5 procent, jämfört med 58 procent 2018. Medelvärdet för riket är 55 procent.

För de olika delarna ser värdena ut så här:

Andelen invånare som anser att väntetiderna till vårdcentraler är rimliga är oförändrat jämfört med 2018 och ligger därmed kvar på 67 procent, vilket är över rikets 62 procent.

Av invånarna i Västmanland anser 50 procent att sjukhusvårdens väntetiderna är rimliga jämfört med 49 procent 2018, vilket även det är över rikets 48 procent.

Indikator: Nöjdhet kollektivtrafiken

Allmänhetens nöjdhet visar ett resultat 2019 på 58 procent, vilket är en minskning med fyra procentenheter jämfört mot förra årets resultat. Indikatoren bedöms därför som röd.

Kundnöjdheten hos resenärerna inom allmän kollektivtrafik sjönk i januari, men återhämtade sig successivt under året. Andelen resenärer som är nöjda med kollektivtrafiken uppgår till 71 procent. Nationellt ligger kundnöjdheten hos resenärerna kvar på en tredje plats. Försämringen förklaras framför allt av att kunderna inte kunnat lita på att komma fram i tid, vilket orsakats av inställda turer inom både buss- och tågtrafik, ombyggnationer av vägsträckor och högt trafiktryck. Trafiken har dock stabiliserats under året.

Kundnöjdheten för färdtjänst och sjukresor har minskat något vad gäller "hela resan" och uppgår till 84 procent, en minskning med sex procentenheter i jämförelse med föregående år. Nöjdheten med "bemötandet vid beställning av resan" uppgår till 90 procent.

Kulturlivet

Uppdrag och arbete som regleras i Regional Kulturplan 2019-2022 har löpt på under året. Inom det prioriterade området idrott och kultur, har den politiska samverkansgruppen "Kultur och idrott" haft fem sammanträden där kultur och idrottsfrågor diskuterats.

Flera utvecklingsprojekt har bedrivits under året i samverkan med kommunerna: Regional biblioteks-samverkan, Regional Kulturskola och ett Kulturliv för alla konst.

Västmanlands läns museum har arbetat inom sju verksamhetsområden: Föremålssamlingar, Arkiv och bibliotek, Kulturmiljövård, Kulturarvs-IT, Ut-

ställningar, Pedagogik och Programverksamhet. Totalt 98 709 personer besökte läns museet utställningslokaler under året, en ökning med 5283 besök jämfört med året innan.

Inflytande och rättvisa

Rättvis och jämställd resursfördelning

Arbetet med jämställdhetsintegrering fortskrider. Under 2019 har flera utbildningsinsatser genomförts, bland annat har personal och ledningsgrupp på Hjälpmedelscentrum deltagit i en omfattande utbildningsinsats med fokus på jämställdhet och omtiverade skillnader inom hälso- och sjukvården. Kompetensstöd har givits i arbetet med jämställd regional tillväxt och den regionala utvecklingsstrategin.

Barnkonventionen

2019 präglades av förberedelser inför att FN:s konvention om barnets rättigheter blev lag den 1 januari 2020. I hälso- och sjukvårdsverksamheterna finns nu 90 aktiva barnrättspiloter med uppgift att stötta chefer och arbetskollegor att uppmärksamma barns rättigheter. För att säkerställa att regionens beslutsunderlag blir barnrättsbaserade har en utbildning i prövning av barnets bästa erbjudits och ett arbete med en webbutbildning påbörjats.

Mål: Tillväxten ska vara hållbar i hela regionen

Många av de insatsområden som beskrivs i det regionala utvecklingsprogrammet visar en positiv utveckling. Tillväxten har varit starkare än genomsnittligt även om det under loppet av 2019 skett en avmattning. Det har varit en positiv sysselsättningsutveckling, bostadsbyggandet är starkt och det är tydligt att energiomställning pågår.

Trots detta behöver utvecklingen stärkas för att vi ska nå målet att tillväxten är hållbar i hela regionen. Vad gäller miljö är det endast ett fåtal av de miljömål som finns som bedöms nås. Vad gäller sociala utmaningar är det till exempel en hög andel av de unga som inte upplever de har en bra eller mycket bra hälsa. En stor andel når inte behörighet till gymnasiet. Arbetslösheten är förhållandevis hög inom vissa grupper. Målet bedöms vara gult.

Indikator: Regional utveckling – måluppfyllelse i RUP

Den senaste uppföljningen av det regionala utvecklingsprogrammet (RUP) som genomfördes visade att 68 procent av målen i programmet uppnåddes. Det är en högre andel än mätningen ett år tidigare, då andelen gröna mål var 51 procent. Indikatorn bedöms därmed som grön.

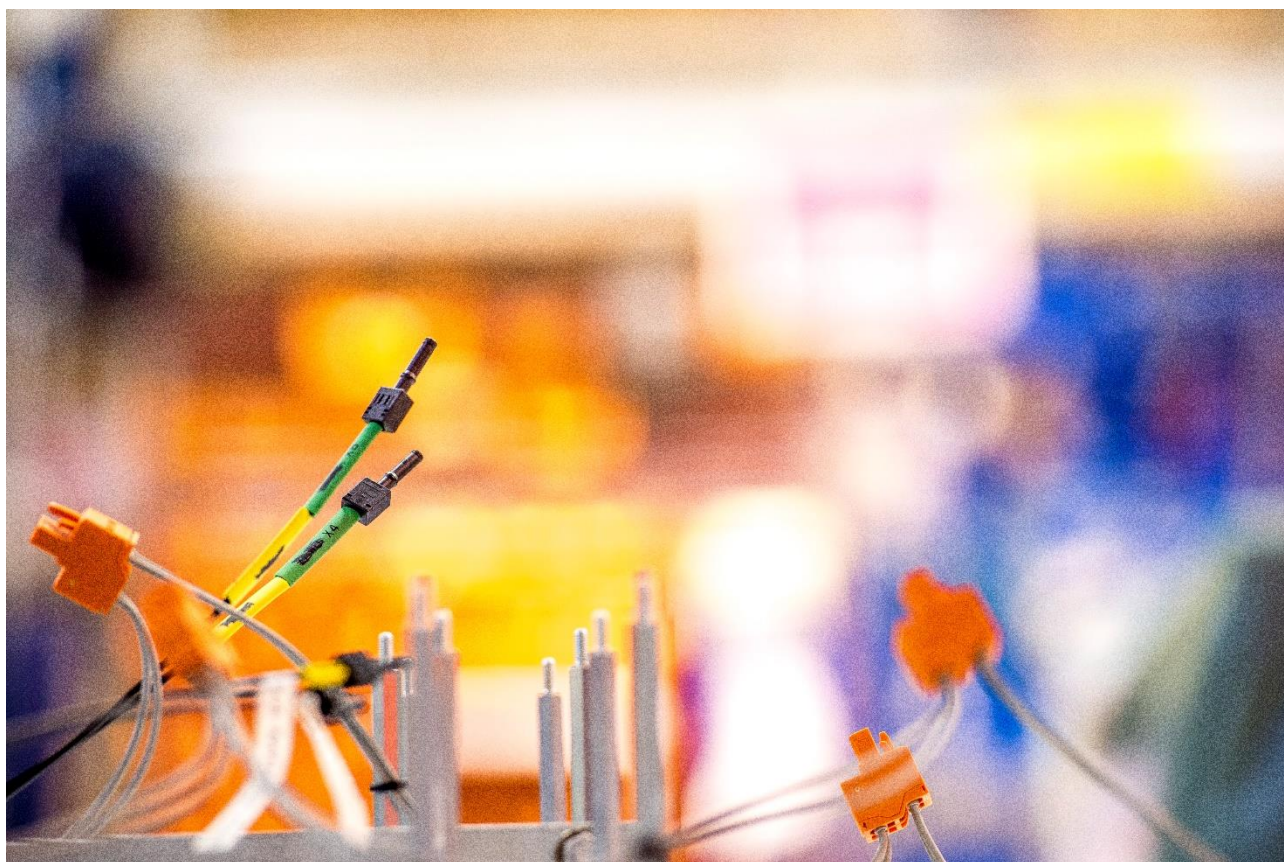
Västmanlands regionala utvecklingsprogram innehåller sex insatsområden som alla ska verka för att nå det övergripande målet, "Tillväxten ska vara hållbar i hela regionen".

Även om stora utmaningar finns visar uppföljningen 2019 att en hög andel av delmålen i RUP uppnås; 68 procent. Många av målen är formulerade i termer av öka/minska vilket innebär att det trots positiv utveckling kan råda en otillfredsställande situation.

Vad gäller de olika insatsområden som finns är måluppfyllelsen högst inom området "Effektiva kommunikationer", samtidigt som områdena "Rätt kompetens" där frågor kring arbetsmarknadens ut-

veckling samt befolkningens utbildning ryms, "Dynamiskt näringsliv" där frågor kring nyföretagande och näringslivets utveckling behandlas också visar en hög andel uppfyllda delmål. "Effektiva kommunikationer" som till exempel berör pendlingsförutsättningar, bredbandsutbyggnad och "Effektiv energianvändning" visar också en stark utveckling.

Området "God livsmiljö" där befolkningsutveckling, bostadsbyggande och hälsa/välfärd ryms har dock en svagare måluppfyllelse, med omkring en tredjedel av delmålen som nåddes. Det kan förklaras av att bostadsbyggandet inte når hela länet, inte heller befolkningsökningen. Länet har en hög andel unga som inte uppger att deras hälsa är god/mycket god. Integrationen på arbetsmarknaden måste också förbättras så att flyktingar snabbare kommer i arbete. Det finns även utmaningar inom miljöområdet där bara en bråkdel av de miljömål som finns på regional nivå uppnås.

En god och jämlik hälsa

Intention: Hälsoläget i regionen är jämlikt och invånarna upplever att de har en fullgod fysisk och psykisk hälsa.

Resultatmål	Indikator		
Invånarnas hälsoläge ska vara gott och jämlikt	Gul	Andel vuxna invånare med självupplevd god hälsa	⊗ ²
		Skillnader i självupplevd hälsa mellan socio-ekonomiska grupper	⊗
		Andel ungdomar med fullgod psykisk hälsa i årskurs 9 och år 2 i gymnasiet	⊗
		Genomsnittligt antal skadade tänder hos den mest sjuka tredjedelen av undersökta 12-åringar	Grön
Program: •Program och handlingsplan för hälsoinriktat arbete •Handlingsplan för jämlik vård			

Mål: Gott och jämlikt hälsoläge

Hälsoläget i Västmanland är generellt sett gott, men det finns skillnader mellan olika grupper. Regionen arbetar för att påverka dessa skillnader och åstadkomma en god och jämlik hälsa i befolkningen. Under 2019 har detta arbete pågått planerligt.

Utvecklingen av hälsoläget följs i stora folkhälsoundersökningar som redovisar resultat vart tredje och fjärde år. Under 2019 har mätningar inte gjorts, och därmed finns inte utfall och möjlighet att bedöma tre av indikatorerna. På årsbasis följs tandstatus hos 12-åringar. Här har en positiv utveckling skett sedan 2018. Denna faktor är dock inte ensam tillräckligt stark, för att resultatmålet i sin helhet ska bedömas annorlunda 2019 jämfört med 2018.

Sammantaget bedöms resultatmålet som oförändrat och blir därmed gult.

Hälsoinriktat arbete

Regionens långsiktiga arbete med att säkra en god och jämlik hälsa utgår från "Program för hälsoinriktat arbete" och vidhängande styrdokument. Under 2019 har ett arbete med att se över dessa dokument och uppnådda resultat påbörjats. Den inledande uppföljningen visar att det återstår arbete och att hälsoinriktningen behöver förstärkas tydligt för att nå ökad måluppfyllelse.

Förebyggande insatser

Under 2019 har primärvården arbetat enligt handlingsplaner för hälsoinriktat förbättringsarbete.

Varje vårdcentral har valt ut två levnadsvanor som de arbetat med utifrån mål de själva satt upp.

Under 2019 har antalet hänvisningar av patienter från hälso- och sjukvården till Hälsocenter Västmanland (HCV) ökat. Av patienterna hänvisades 37 procent av primärvården (2018 var det 28 procent), 12 procent av sjukhuskliniken vilket är oförändrat jämfört med 2018, och 20 procent av annan vårdenheter att jämföra med 15 procent 2018.

Under året har HCV lagt till stöd inom alkoholområdet och börjat erbjuda digitala hälsosamtal för att öka tillgängligheten.

Folkhälsoarbete

Föräldraskapsstöd

Under året har regionen och Länsstyrelsen tillsammans genomfört dialogmöten med kommunerna inom social hållbarhet, vilket lett fram till att ett gemensamt arbete ska prioriteras inom föräldraskapsstöd.

Förberedelser Liv och hälsa ung 2020

Under året har planeringsarbetet inför genomförandet av Liv och hälsa – ung 2020 skett i bred samverkan med olika regionala och lokala aktörer samt med de unga själva. De första resultaten kommer under våren 2020.

² ⊗ = Mätning ej genomförd.

Ungas psykiska hälsa och stärkt förebyggande arbete

Programmet YAM (Youth Aware of Mental health) pågår enligt plan. Under 2019 har 13 av 25 kommunala skolor fått ta del av YAM i 9 av länets 10 kommuner. Insatsen har genomförts i 56 klasser och cirka 850 elever har nåtts av insatsen.

Stimulansmedel

Under 2019 har stimulansmedel för suicidprevention använts för inköp av utbildningsmaterial inom suicidprevention. Medlen har också använts inom Barn- och ungdomspsykiatri för utbildning av ledare till gruppbehandling av depression.

Indikator: Tandhälsa hos tolvåringar

Under 2019 har antalet skadade tänder minskat i jämförelse med föregående år, för den tredjedel av tolvåringarna som har mest tandsjukdom. Indikatorvärdet har minskat från 1,95 2018 till 1,76 2019, och indikatorn bedöms därmed som grön.

Förebyggande insatser har utförts planligt på individ- och gruppnivå under året.

Hot och våld i nära relationer

Nära relationer och hedersrelaterat våld

Region Västmanland har under 2019 rekviderat särskilda medel från Socialstyrelsen för att arbeta verksamhetsutvecklande med frågor som rör våld i nära relation såväl som hedersrelaterat våld och förtryck inom hälso- och sjukvården samt tandvården. Arbetet har bland annat bestått i att koppla dessa frågor till det övergripande arbetet med Mänskliga rättigheter och Agenda 2030 inom organisationen.

Till årsskiftet 2019-2020 hade sammanlagt 1030 anställda påbörjat eller genomgått den interna webbutbildningen "Hot och våld i nära relation" inom Region Västmanland. Utbildningen är en del i det verksamhetsutvecklande arbetet som sker inom organisationen.

En effektiv verksamhet av god kvalitet

Intention: Regionen är en drivande och samverkande utvecklingsaktör. Regionens verksamheter utförs effektivt med avseende på tillgänglighet, kvalitet, rätt nivå och god hushållning av resurserna.

Resultatmål		Indikator	
Verksamheten ska bedrivas med god tillgänglighet	Gul	Andel patienter som får sin vård minst enligt vårdgarantin	Gul
		Nyttjande av e-tjänster, andel till 1177s e-tjänster anslutna invånare	Grön
Verksamheten ska bedrivas på rätt nivå	Gul	Täckningsgrad (Andel öppenvård i primärvård)	Gul
Verksamheten ska bedrivas med god kvalitet	Grön	Medicinsk kvalitet: Andel utvalda sjukdomsområden (i Öppna jämförelser) som når uppsatt målvärde	Grön
		Patientsäkerhet: Måluppfyllelse enligt program för patientsäkerhet	Grön
Verksamheten ska bedrivas med god hushållning av resurserna	Gul	Miljö- och klimatpåverkan: Måluppfyllelse enligt miljöprogram	Gul
		Nettokostnadsökningstakt ³	Grön
Program: •Regionalt utvecklingsprogram (RUP) med tillhörande strategier och handlingsplaner • Program för patientsäkerhet • Miljöprogram • Primärvårdsprogram • Regional kulturplan • Trafikförsörjningsprogram för kollektivtrafik			

Mål: Tillgänglighet

Tillgängligheten har förbättrats sedan 2018, då resultatmålet var rött. Resultatmålet båda indikatorer har utvecklats positivt under 2019, men det finns fortfarande områden inom vården som inte når upp till vårdgarantins gränser och fortsatt utvecklingsarbete är viktigt.

Sammantaget bedöms resultatmålet som gult.

Indikator: Nationell vårdgaranti 0-3-90-90

Tillgängligheten har utvecklats positivt inom den specialiserade vården under 2019. För besök har värdet förbättrats från 79 procent 2018 till 88 procent 2019. För operation/åtgärd har utfallet förbättrats från 67 procent 2018 till 76 procent 2019.

Inom primärvården ligger utfallet för besök inom tre dagar på 80 procent, vilket är något sämre än genomsnittet för riket, och utfall för telefontillgänglighet redovisas inte alls på grund av fortsatta registreringsproblem.

Barn- och ungdomspsykiatrien har fortsatt svårt att nå vårdgarantins absoluta gränsvärde om besök respektive fördjupad utredning/åtgärd inom 30 dagar, men många ungdomar har under 2019 fått insatser nära gränsvärdet vilket är en positiv utveckling.

I SKR:s tillgänglighetsindex placerar sig Region Västmanland på 8:e plats (av 21) en förbättring jämfört med 2018 då regionen placerade sig på 11:e plats.

Sammantaget leder detta till att indikatorn bedöms som gult.

Översikt utfall 2019 jämfört 2018:

(Andel patienter som fått hjälp inom uppsatta tidsgränser)

Primärvård		2019	2018
0	Kontakt samma dag	-	-
3	Besök inom 3 dagar	80 %	-
Specialiserad vård			
90	Första besök inom 90 dagar	88 %	79 %
90	Operation/åtgärd inom 90 dgr	76 %	67 %

Förbättringar har skett när det gäller tillgängligheten inom specialistvården både för första besök och operation/åtgärd sista halvåret. Stort arbete

³ Se även under avsnitt "En stark och uthållig ekonomi".

har lagts ner för att uppdatera väntelistor och kontakta patienter som väntat över vårdgarantins gränser.

Mellan september och november utgick nationella medel (Nya kömiljarden 2019) till regioner som förbättrat sig minst 1 procentenhet under september, oktober och november jämfört med samma månader 2018 vad gäller första besök och operation/åtgärd inom specialistvården.

Ytterligare medel tillfördes regioner som förbättrade sig mer än 3 procentenheter och mer än 5 procentenheter jämfört med samma månader 2018. Region Västmanland förbättrade sin måluppfyllelse för första besök med 3 procentenheter i september och med mer än 5 procentenheter i oktober och november. För operation/åtgärd förbättrade regionen sin måluppfyllelse med mer än 5 procentenheter alla tre månaderna.

Primärvårdens ”medicinsk bedömning inom 3 dagar” ligger strax under riket. Fortsatt fokus på att kvalitetssäkra data har skett under 2019.

För att öka tillgängligheten har många vårdcentraler infört drop-in-mottagningar och lättakuter.

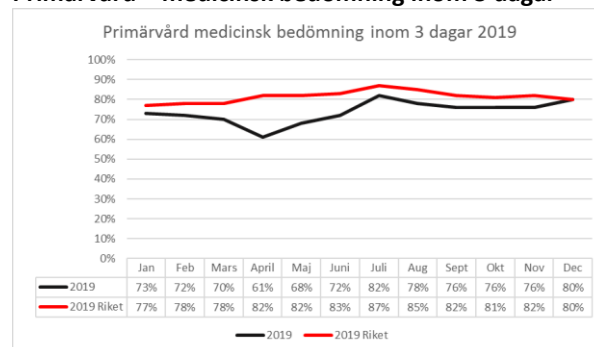
BUP:s tillgänglighet har förbättrats när det gäller första besök, men försämrats när det gäller fördjupad utredning/åtgärd jämfört med 2018.

Primärvård – telefon

För att förbättra telefontillgängligheten och arbetsmiljön i telefonrådgivningen har informationsmöten genomförts, där goda exempel lyfts. Utbildningar i RGS-webb, det rådgivningsstöd som används för att bedöma vårdbehov, har ägt rum under året.

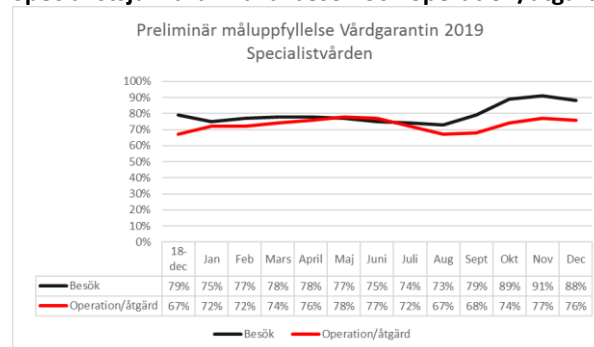
Arbetet med att få likvärdiga och kvalitetssäkrade uppgifter från de olika återuppringningssystemen har fortgått under 2019. Målet är att via automatiska överföringar kunna rapportera telefontillgänglighetsstatistik till SKR månadsvis för publicering på ”Väntetider i vården” med start från och med 2020. Sammantaget är bilden att telefontillgängligheten i primärvården har förbättrats. En indikator på detta är färre ärenden till patientnämnden gällande telefontillgänglighet.

Primärvård – medicinsk bedömning inom 3 dagar

Sedan 1 januari 2019 gäller en förstärkt vårdgaranti inom primärvården. Den innebär att patienten ska få en medicinsk bedömning av legitimerad personal inom 3 dagar, till skillnad mot tidigare ett besök hos läkare inom 7 dagar. Förändringen innebär att jämförelse bakåt i tid inte kan göras.

Specialistsjukvård – läkarbesök och operation/åtgärd

Ett målinriktat arbete med att förbättra tillgänglighetsvärdena har givit positivt resultat under 2019.

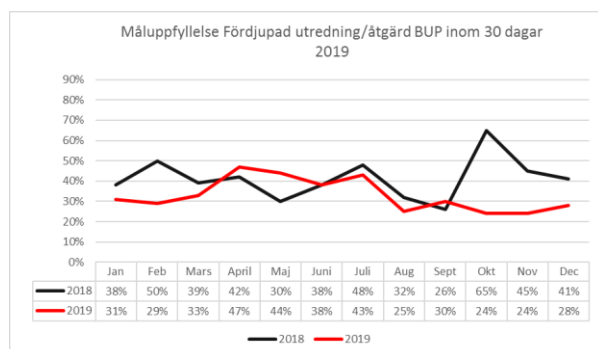
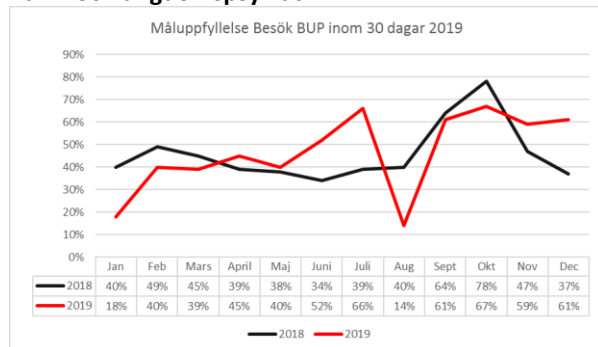
Måluppfyllelsen för besök har förbättrats under sista kvartalet 2019. Måluppfyllelsen har under året legat som lägst på 73 och som bäst på 91 procent vilket kan jämföras med 2018 då måluppfyllelsen låg som lägst på 74 och som bäst på 85 procent.

Måluppfyllelsen för operation/åtgärd har förbättrats under 2019. Måluppfyllelsen har under året legat som lägst på 67 och som bäst på 78 procent, vilket kan jämföras med 2018 då måluppfyllelsen låg som lägst på 53 och som bäst på 76 procent.

Den positiva förändringen beror på att operationskliniken har förbättrat sin kapacitet och att flera kliniker har arbetat aktivt med att se över sina väntelistor tillsammans med vårdgarantienheten.

Övriga väntetider

Barn- och ungdomspsykiatri

Det nationella målet är att 90 procent av barn och ungdomar ska få en första kontakt på Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) inom 30 dagar. Måluppfyllelsen för ett första besök till BUP har som lägst legat på 14 procent och som bäst på 67 procent, vilket kan jämföras med 2018 då måluppfyllelsen var som lägst 34 och som bäst 78 procent.

Det nationella målet är att 80 procent av barn och ungdomar ska få en för fördjupad utredning/åtgärd inom 30 dagar. I regionen har måluppfyllelsen under 2019 legat som lägst på 24 procent och som bäst på 47 procent, vilket kan jämföras med 2018 då måluppfyllelsen var som lägst 26 och som bäst 65 procent.

Barn- och ungdomspsykiatri har påverkats av att ohälsan även under 2019 har fortsatt att öka bland barn och unga i Västmanland och med det antalet vårdsökande. Det har försvårat möjligheterna att nå måluppfyllelse. Tillgängligheten till behandlingar är bättre än till utredningar. Ett stort antal neuropsykiatriska utredningar och även behandlingar har köpts externt.

Många barn och ungdomar har fått insatser inom strax över 30 dagar, vilket påverkat måluppfyllelsen negativt, men ändå kan anses som positiv utveckling.

Antalet barn/ungdomar som väntat mer än 31 dagar för ett första besök var i december 28, jämfört med 2018 då antalet var 63.

Antalet barn/ungdomar som väntat mer än 31 dagar för fördjupad utredning/åtgärd var i december 307, jämfört med 2018 då antalet var 263.

Vuxenpsykiatri

Måluppfyllelse för ett första besök inom psykiatrisk specialistvård för vuxna kan anses god med en måluppfyllelse som lägst på 92 procent och som bäst 99 procent under året.

Akutmottagning

Medelvärdet för andel patienter som väntat högst 4 timmar på akuten ligger på 68 procent, vilket är en procentenhet högre än 2018.

Återbesök

Medelvärdet för andel patienter som får ett återbesök inom medicinskt måldatum ligger på samma nivå som 2019 med ett medelvärde på 72 procent.

Telefontillgänglighet hos 1177

2019 inkom 162 540 samtal till 1177 på telefon Västmanland vilket är en minskning jämfört med 2018 (194 967 samtal).

Regionalt målvärde för 1177 Vårdguiden på telefon är en medelväntetid på 8 minuter. Utfallet för helår 2019 blev 12,23 minuter (att jämföras med det nationella medelvärdet på 12,31 minuter). Dock är regionens medelväntetid detta år bättre än 2018 (14,04 minuter).

Det regionala målvärdet sattes utifrån att 16 av landets regioner skulle påbörja ett samarbete under vardagar samt nätter, men detta har inte förverkligats fullt ut. Samarbetet har inneburit att Region Västmanland under 2019 hjälpt övriga samverkande län med ca 7000 samtal (främst dagtid) och samma tid fått hjälp av samverkande län med ca 1500 samtal (främst nattetid). Att regionen tagit så många samtal från andra regioner har med all sannolikhet påverkat regionens medelvärde i negativ riktning, men det betyder samtidigt att medelväntetiden kortats i andra regioner och blivit mer jämnt fördelad i ett nationellt perspektiv, vilket varit ett av målen med samverkan och ett led i att nå en nationellt jämlik tillgänglig vård.

Åtgärder för ökad tillgänglighet

Vårdgarantienheten startade sin verksamhet i maj 2019. Den har varit verksamheterna behjälplig med

att kontakta patienter och erbjuda vård hos annan vårdgivare när vårdgarantin inte kunnat uppfyllas på hemmaplan. Sedan maj har 3 904 patienter kontaktats. Av dessa har 45 procent tackat ja till vård hos annan vårdgivare, och 43 procent har tackat nej och valt att stå kvar i kö i Västmanland. Övriga 12 procent har inte längre haft behov av vårdinsatser eller har inte gått att nå.

Kollektivtrafik

Marknadsandelen av det så kallade "motoriserade resandet" har minskat från 19 procent år 2018 till 16 procent år 2019. Antalet resor ökade med 0,5 procent, men bortsett från fria sommarlovsresor 2018 och sommarlovskortet 2019 är resandeökningen 5,6 procent. Antal resor år 2019 uppgick totalt till 14,4 miljoner resor.

Flera insatser pågår för att minska betalningstiden ombord på bussarna. Utökning av antalet ombud, utveckling av VL-appen, kampanjer med mera har gett resultat. Antalet köp på bussarna har minskat med 18 procent. I juni infördes möjligt att betala med swish på "Mina sidor".

För att bättre lära känna kundernas behov har "Kundresan" genomförts; en metod för att kartlägga kundens behov före, under och efter köp/resa. Utredning om zonindelning, produkter och priser är klar, och ytterligare arbete för att förbättra tillgänglighet och service är påbörjad. Det gäller bland annat resenärsinformation i realtid, app för allmän kollektivtrafik, ny hemsida för VL.se samt e-tjänst för resenärer som nyttjar serviceresor.

Regional utveckling

Infrastruktur

Arbetet med den regionala transportinfrastrukturplanen har fortsatt, och under året har framför allt planeringen för nya cykelvägar i länet tagit fart.

De stora nationella projekten i länet löper på. Vägplan för riksväg 56 Sala-Heby pågår. Vägplanen för E18 Köping-Västjädra är insänd till Trafikverket för att fastställas. Vägplan för riksväg 56 Kvikksund-Västjädra är överklagad, men beräknas få byggstart under 2020.

Det storregionala samarbetet "En Bättre Sits" har fortlöpt i Mälardalsrådets regi. En politisk process har pågått under året för att ge input till revidering av nuvarande systemanalys av transportinfrastrukturen för alla trafikslag. Revideringen ska göras un-

der våren 2020. Målet är en storregional systemanalys med prioriterade funktioner för fortsatt utveckling i berörda län och Sverige.

Digital agenda

Utbyggnaden av snabbt bredband har fortsatt under året vilket har ökat andelen hushåll och företag som har tillgång till snabbt bredband. Trots detta kommer det att bli svårt att nå det nationella bredbandsmålet för 2020 som säger att 95 procent av hushållen ska ha tillgång till 100 Mbit/s.

Under året har en kartläggning av fiberanslutna byggnader och kostnaden för att fiberansluta de som saknar anslutning genomförts. Detta ger ett bra underlag för att strategiskt kunna planera och prioritera kommande utbyggnad.

Länsgemensamma nätverk för kommunerna har etablerats för att dela erfarenheter samt identifiera möjligheter till samverkan. Nätverken har i uppdrag att samordna länets behov och förutsättningar till de nationella nätverk som leds av Sveriges kommuner och regioner samt Inera.

Samverkan med kommunerna har fokuserat pågående digitalisering inom socialtjänst och omsorg samt kartläggning av befintliga IT-lösningar i syfte att stödja utveckling, upphandling och användning. Flertalet av länets kommunala skolor har kartlagt sitt digitala nuläge. Resultatet från de enskilda skolorna kommer att analyseras för hela länet.

För att främja det digitala innanför skapet har Region Västmanland tillsammans med Västmanlands länsbildningsförbund erbjudit studiecirkel för invånare över 60 år. Syftet är att säkerställa att äldre invånare kan ta del av samhällsservicen som blir alltmer digital.

Indikator: Nyttjande av e-tjänster, andel anslutna

Indikatorn e-tjänster/andel anslutna invånare har fortsatt att utvecklas positivt och uppgick vid utgången av 2019 till 65 procent, att jämföra med 2018 då värdet var 58 procent. Indikatorn bedöms därmed som grön.

Digitala tjänster

Verksamhetsutveckling genom digitalisering pågår planenligt utifrån regionens handlingsplan för digitalisering.

Hälso- och sjukvård

Allt fler invånare hanterar sina ärenden via e-tjänsterna. Närmare 65 procent av invånarna har loggat in på e-tjänsterna via 1177.se under året. Fler nya mottagningar har startats upp, bland dem även privata specialistmottagningar.

Under 2019 har pilotprojekt med digitala vårdmöten pågått, där de patienter som önskar ska kunna få digital kontakt med sin vårdcentral. I första skedet gäller detta planerade besök och piloter pågår bland annat inom verksamheterna primärvård, ortopedi, ungdomsmottagning och psykiatri. Pilotverksamheten har utvidgats till att innehålla fler enheter och är förlängd för att inhämta mer erfarenheter från verksamheter och patienter som deltagit.

Digitala vårdmöten har införts för KOL-patienter. Patienten följs upp i hemmet utan att behöva ta sig till lungmottagningen, vilket är bra, då denna patientgrupp har svårigheter att förflytta sig. Målet är att öka patientens livskvalitet och minska antalet återinläggningar.

Under 2019 har även journalinformation för invånaren från psykiatri och ungdomsmottagning införts i e-tjänsten Journalen (endast rättspsykiatri fortsätter att undantas). Ny informationsmängd som infördes var "Remisser". Arbete pågår fortsatt med att visa information för "Vårdkontakt" och "Remissflöde" (att kunna följa sin remiss digitalt).

Inom region Västmanland erbjuds nu iKBT program för depression, stress, sömn, självkänsla och smärta samt fyra varianter av program för ångest. Totalt 9 program, som införts vid 20 vårdcentraler (11 offentliga och 8 privata). Införandet av iKBT fortsätter. Arbete påbörjades under året med att införa iKBT även i barn- och ungdomspsykiatri, ungdomsmottagningen och barn- och ungdomshälsan.

Regionen deltar även vid utveckling av Digital vårdplan för cancer och e-MVP.

E-tjänsten "webbtidbokning" fortsätter att införas vid mottagningar i regionen. Just nu är efterfrågan störst från specialistmottagningar. Alla vårdcentraler erbjuder tjänsten i olika omfattning.

Under 2019 har arbetet med att tillgängliggöra en formulärtjänst via 1177 fortsatt. Tjänsten är nu färdig att börja använda vid utsedda pilotverksamheter, en primärvårdsmottagning och en specialistvårdsmottagning.

Under hösten har Västmanland varit med i ett nationellt projekt (via Inera) där patienter fått möjlighet att visa bilder som stöd i rådgivningsarbetet. Projektet ska utvärderas för att se om bilder i sjukvårdsrådgivningen kan bli en permanent verksamhet. Piloten har varit uppskattad av både deltagande invånare och verksamhet. Cirka 40 procent av bildsamtalerna har resulterat i egenvårdsråd, vilket är positivt sett ur ett vårdnivå-perspektiv.

Kollektivtrafik

En ny webbplats för serviceresor lanserades under våren på regionvastmanland.se. Syftet är att för enkla sökning av information, hur man ansöker om färdtjänst och var man bokar sin resa.

I slutet av april gick förvaltningen över till Regionens växelfunktion. För kunden innebär det ett och samma telefonnummer (mot tidigare 15 olika) oavsett typ av serviceresor: 020-21 21 21.

För att öka tillgängligheten för resenärerna genom köp via ombud, har antalet fullvärdiga ombud utökats under året med tre ombud. Sammanlagt finns nu 39 ombud placerade på olika platser i länet.

För att förenkla betalningsförfarandet har Mina sidor utökats med möjlighet att betala med swish.

Mål: Vård på rätt vårdnivå

Arbetet med att förändra strukturer, samverkansformer och arbetssätt pågår, men ger inte utslag på indikatorn täckningsgrad. Under 2019 har emellertid flera förändringsarbeten genomförts i syfte att ge vård på rätt nivå, och framförallt har förberedelser för utveckling mot Nära vård påbörjats.

Sammantaget bedöms målet som fortsatt gult.

Indikator: Täckningsgrad

Täckningsgraden är i stort sett oförändrad. Utfallet för 2019 är 49,6 procent, jämfört med 2018 då det var 49,7. Minskningen är marginell och indikatorn bedöms som gul.⁴

Under 2019 har arbetet för att implementera lagstiftningen om samverkan vid utskrivning från slutenvård fortsatt. Syftet är att primärvården ska ta ett större ansvar för att förhindra återinläggning på sjukhus. Vårdsamordnare och nätverk för denna grupp finns på plats och arbetsformer m m är under utveckling. Implementeringen kommer att fortsätta under 2020.

Kopplat till arbetet med lokala anpassningar till Nationellt Kliniskt Kunskapsstöd, ses gränssnitt mellan primärvård och sjukhusvård över, så att vård framöver ges på rätt nivå.

Flera steg har tagits för att flytta vårdinsatser från sjukhusen till primärvården och för att bedriva mer sjukhusvård i öppna och mobila former. Ett par exempel är mobil strokehabilitering och diabetestrådgivning för gravida kvinnor på vårdcentral lokalt istället för på specialistmödravård centralt.

Under året har en processöversyn påbörjats för att skapa ett nytt vårdflöde för barn och ungdomar med psykisk ohälsa. Regionen ska tillsammans med kommunerna erbjuda rätt vård på rätt nivå.

Utöver dessa exempel stöds inriktningen också med hjälp av digitala lösningar, t ex KBT-behandling via nätet och digitala vårdmöten.

Nytt akutsjukhus och ändamålsenliga lokaler

Program Nytt Akutsjukhus Västerås har under året löpt planenligt. Programmet har avslutat skedet "lo-

kalplanering" och ett antal förstudier till den fortsatta planeringen. Regionfullmäktige beslutade i juni 2019 att fortsätta planeringen och genomförandet av projekteringen av det nya akutsjukhusets första etapp.

Planeringen och projekteringen av programmet sker utifrån fullmäktigebeslut i juni 2019 och intentionerna i dokumentet "Lokalplanering för Nytt Akutsjukhus Västerås Etapp 1".

I planeringen behöver programmet säkerställa att sjukhuset når en tillräcklig grad av generalitet, flexibilitet och standardisering för att säkerställa ett långsiktigt fungerande akutsjukhus. Till detta kommer att programmet behöver säkerställa att sjukhuset i sin helhet får rätt funktion över tid. Det innebär att programmet i kommande arbete behöver pröva verksamheternas bedömda krav och framtagna principiella lösningar i än högre grad. Ett antal kompletterande utredningar har genomförts inför att projekteringsarbetet kan starta i början av 2020. Ställningstaganden till och prioriteringar av utredningarna sker under våren 2020.

Under 2019 har ett omfattande planeringsarbete genomförts för att skapa förutsättningar i form av bemanning och processer inför det fortsatta arbetet. Ett antal personer har rekryterats till nyckelpositioner inom programmet.

Nedan följer en beskrivning av vad de olika projekten inom programmet genomfört under året.

Projekt Vårdverksamhet

I lokalplaneringen har Projekt Vårdverksamhet arbetat tillsammans med berörda verksamheter. Arbetet har sammanställts i en nulägesbeskrivning av de upplevda förutsättningarna i att bedriva framtidens vård i befintliga lokaler. Förutsatt att det sker en verksamhetsutveckling och införande av nya arbetssätt har verksamheterna beskrivit sin målbild och konkretiserat framtida behov. Ett arbete pågår med att placera in de verksamheter som behöver placeras samlat för att säkerställa sjukhusets dygnet runt vård. Det pågår ett arbete med att säkerställa patientsäkra samband och flöden under samt efter det att verksamheterna har flyttat in.

⁴ Fr o m 2020 kommer indikatorn "täckningsgrad" att utgå och ersättas av "primärvårdens kostnadsandel av samtlig hälso- och sjukvård", se Regionplan 2020-2022.

Projekt Utrustning

Projekt Utrustning har genomfört en kartläggning av det bedömda behovet av utrustning för det nya akutsjukhuset. Projektet har etablerat en samverkan med Investeringsrådet för långsiktigt planera pågående reinvesteringar att i så hög utsträckning som möjligt sammanfalla med investeringar i Nytt Akutsjukhus.

Projektet Utrustning har också under 2019 etablerat samverkan med Enheten för Vårddigitalisering och med Centrum för Digitalisering för att säkerställa IKT-lösningar som harmoniserar med regionens strategiska utveckling och med regionens övriga infrastruktur.

Fördjupade förstudier kommer att ske inom vissa utrustningsområden.

Projekten Vårdbyggnad, Försörjning och Fastighet

Utifrån verksamheternas bedömda behov av ytor och programmets budgetram, har projektet definierat vårdbyggnadernas storlek (m²) samt tagit fram förslag på utformning. I den fortsatta planeringen och inför projekteringen pågår upphandling av konsulter, exempelvis el-projektörer. Dessa upphandlingar bedöms vara genomförda under första kvartalet 2020.

Ett antal förstudier har genomförts för att identifiera vilka åtgärder och investeringar som krävs för att säkerställa tekniska förutsättningar för uppförandet av ett nytt akutsjukhus, dessa är en del i beslutsunderlagen för fortsatt planering. Åtgärder som behövs för programmet i fråga om mark och vägar samlas och redovisas i en strukturplan för sjukhusområdet i Västerås, vilken färdigställs under hösten 2019. Strukturplanen är ett underlag till den fastighetsutvecklingsplan som kommer att tas fram under 2020 av Fastighet och service.

En del av arbetet med strukturplanen är att tillsammans med kollektivtrafikförvaltningen och kommunen ta fram framtida sträckning av busslinjer till sjukhusområdet.

Programmet har under 2019 tillsammans med Regionfastigheter arbetat med att tydliggöra ansvar för genomförande och finansiering av de projekt som angränsar till Programmet. Detta arbete slutförs under januari 2020.

Mål: Kvalitet i regionens verksamheter

Inom regionens hälso- och sjukvård bedrivs ett systematiskt arbete för att uppnå god medicinsk kvalitet. Sedan förra året har utfallet på målområdets båda indikatorer, medicinsk kvalitet och patientsäkerhet, förbättrats.

Den samlade bedömningen är att målet utvecklats positivt under 2019 och färgen blir grön.

Indikator: Medicinsk kvalitet

Under 2019 har indikatorn som används för att följa den medicinska kvaliteten⁵ utvecklats positivt. Av utvalda sjukdomsområden har 69 procent nått uppsatta målnivåer, vilket är ett högre värde än det som uppnåddes 2018, vilket var 67 procent. Därmed markeras indikatorn som grön.

Den generella bedömningen är att viktiga och betydande steg tagits under det senaste året vilket visar sig i det förbättrade resultatet. Västmanlands resultat står sig väl mot andra regioner. Förbättringen har skett brett. Västmanland är särskilt starkt inom olika cancerområden, hjärta, diabetes och stora delar av stroke.

God och jämlik vård genom kunskapsstyrning

Systemet för kunskapsstyrning utvecklas i enlighet med landstingsstyrelsens beslut i november 2016. Målet med systemet är att uppnå God och Jämlik vård. Det ska vara enklare att arbeta evidensbaserat, det ska vara lätt att göra rätt!

Det handlar om att utveckla, sprida och använda bästa möjliga kunskap inom hälso- och sjukvården. Syftet är att hjälpa åt att minska omotiverade behandlingsskillnader och variationer inom och mellan regioner, exempelvis genom att sammanställa den bästa kunskapen för olika behandlingar genom gemensamma vårdprogram, där man bedömer att ett samarbete mellan huvudmännen är mer effektivt än att göra det var för sig. Med start 2016 har 31 standardiserade vårdförlopp etablerats med utgångspunkt från nationella kunskapsstöd.

Region Västmanland representerar hela sjukvårdsregionen (Uppsala-Örebro) i fyra Nationella pro-

⁵ Målnivå enligt Socialstyrelsen. Socialstyrelsen fastställer i nationella riktlinjer målnivåer för olika sjukdomsområden. Hälso- och sjukvården strävar efter att nå dessa målnivåer. Utfall redovisas på <https://vardenisiffror.se>

gramområden: Primärvårdsrådet, Endokrina sjukdomar, Mag- och tarmsjukdomar samt Medicinsk diagnostik.

Regionens system för kunskapsstyrning fortsätter att utvecklas genom lokala råd för stroke, diabetes, astma/KOL, STRAMA och regionala programområden. Rådet för kunskapsstyrning (tidigare Analysgruppen) har fått förtydligade och nya uppdrag utifrån regionernas system för kunskapsstyrning. I rådet ingår företrädare för patientsäkerhet, läkemedel, förvaltningar och kommunrepresentanter. Rådet har en multiprofessionell sammansättning.

Forskning

Sedan 1999 (20 år) har Region Västmanland i samarbete med Uppsala universitet drivit Centrum för klinisk forskning (CKF). Forskningen är i huvudsak inriktad på de större sjukdomsgrupperna; 1) Psykiatri, 2) Folkhälsa och epidemiologi, 3) Tandvård, 4) Infektion och inflammation, 5) Kvinnohälsa, 6) Barns och ungdomars hälsa, 7) Cancer, 8) Hjärt- och kärlsjukdomar, samt 9) Forskningens bidrag till vårdutveckling.

CKF har en mix av både bredd- och spetsforskning. Det senaste året har det satsats på klinik- och professionsöverskridande forskning, vilket gör att forskningsintresserade medarbetare på kliniker med svag forskningsförankring får stöd från kliniker med starkare forskningsmiljöer.

Under 2019 har tre doktorander genomgått licentiatseminarium/halvtidskontroll och åtta doktorander har disputerat. Fem nya doktorander registrerades och det har publicerats 47 vetenskapliga artiklar. Utöver det har det hållits två kurser i Vetenskapsmetodik för ST-läkare. Slutligen har arbetet men den Lokala noden i samarbete med Kliniska studier Sverige utmynnat i en projektdatabas som lanserats på webben med syfte att få en samlad information om vilken forskning som bedrivs i Region Västmanland. Just projektdatabasen är en stor förenkling för kommande arbete med att samordna hela regionens vetenskapliga arbete.

Satsningar

Ungdomsmottagningar

Sedan 2016 fastställs årliga satsningar i samverkan med länets kommuner. Under 2019 har länsgemensamma utbildningar genomförts som berört ämnen missbruk, riskbruk och sexuell hälsa. UM i Västmanland har även varit representerad på nationella konferenser.

Mödrahälsovård

I den statliga satsningen avseende *Förbättrad förlösningssvård och kvinnors hälsa* har medel använts inom följande områden som prioriterats; psykisk ohälsa, fetma, gynekologisk cellprovskontroll samt kompetensutveckling inom sexuell och reproduktiv hälsa. Det pågår ett projekt om Psykisk hälsa, ohälsa och sjukdom i samband med graviditet, där ett strukturerat arbetssätt implementeras på barnmorskemottagningarna i syfte att identifiera kvinnor med psykisk ohälsa/sjukdom tidigt under graviditet för att kunna erbjuda hjälp och stöd.

Det pågår även ett projekt tillsammans med fysioterapienheten i Region Västmanland, där vattengymnastik erbjuds gravida kvinnor med BMI >30 vid inskrivningen. Syftet är att inspirera och motivera kvinnor med högt BMI till fysisk aktivitet och begränsad viktuppgång i samband med graviditet.

Ett annat projekt som pågår är att barnmorska tillsammans med kulturtolk informerat om gynekologisk cellprovtagning och sexuell hälsa för kvinnor som deltar på SFI i olika kommuner i Västmanland.

Indikator: Patientsäkerhet

Regionens systematiska patientsäkerhetsarbete har pågått planenligt under året. Det bedrivs enligt Program Patientsäkerhet 2017-2020 med sex fastställda målområden:

- Antalet allvarliga vårdskador ska minska
- Vårdrelaterade infektioner ska minska
- Trycksår ska minska
- Läkemedelsanvändningen ska vara säker
- Suicidprevention ska förbättras
- Förbättrad Patientsäkerhetskultur

Utfallet har förbättrats något jämfört med föregående år eftersom fyra av programmets sex målområden har förbättrats (=grön punkt ovan). Indikator Patientsäkerhet bedöms därmed som grön.

Regionen har fortsatt arbeta för hög patientsäkerhet med en nollvision avseende undvikbara skador. Ingen patient ska drabbas av vårdskada. Allvarlig vårdskada eller risk för sådan anmäls enligt lex Maria. Antalet lex Maria-anmälningar 2019 är i nivå med föregående år men med större andel anmälningar gällande risk för allvarlig vårdskada och färre anmälningar gällande inträffad allvarlig vårdskada.

Förekomst av Vårdrelaterade infektioner (VRI) visade vid mätningen under våren ett förbättrat resultat jämfört med föregående år, även om målnivån ej är nådd. En mindre analys med journalgranskning gjordes där inga tecken fanns på gemensamma åtgärdbara faktorer. Följsamheten till basala hygien- och klädregler (BHK) i patientnära vårdarbete har förbättrats, även om det sker långsamt. De största bristerna ses inom följsamhet till hygienrutiner och då framför allt gällande handdesinfektion före patientnära arbete. Flertalet åtgärdsaktiviteter är initierade, bland annat krav på handlingsplan vid resultat under målnivå, dialog med verksamheter och hygiensjuksköterskor samt ny uppdragsbeskrivning för hygienombud. 2019 fick Ambulansverksamheten hygienpriset: Ett gott hygienföredöme.

Trycksårsförekomsten har glädjande nog minskat, även om de allvarigare kategorierna har ökat. Trycksårspreventionen intensifierades med bland annat tidig riskbedömning, ny samverkansgrupp för trycksårsprevention, samt revidering av stödjande strukturer såsom handlingsplan och kompetensutveckling.

Region Västmanland uppvisar fortsatt minskad antibiotikaanvändning men minskningen är liten och nya riktade åtgärder diskuteras. Avseende fördjupade läkemedelsgenomgångar och andel utskrivna patienter som erhåller läkemedelsberättelse visas tydligt förbättrade resultat. Apotekarstöd i arbetet för säker läkemedelsanvändning finns numera etablerat på såväl sjukhuskliniker som inom primärvården i samverkan med kommunerna på särskilda boenden (SÄBO). För fjärde året utdelades "Säkerhetsnålen" och år 2019 gick utmärkelsen till Klinisk farmaci i primärvården.

Suicidprevention uppmärksammas på alla nivåer. Antalet genomförda suicidförsök har minskat under 2019. Data kan tala för att suicidbenägna personer söker och får vård i större utsträckning än tidigare.

Det centrala patientsäkerhetsteamet ordnade 2019 ett nytt upplägg av patientsäkerhetens dag. Denna eftermiddag vände sig till verksamheternas lokala patientsäkerhetsteam. Dagen bjöd på föreläsningar och gruppdiskussioner gällande patientsäkerhetskultur samt den lärande organisationen. Det centrala patientsäkerhetsteamet kommer under 2020 att planera de nätverk som identifierades som en förutsättning för en lärande organisation.

Patientåterkoppling

Under 2019 hanterades 791 patientnämndsärenden i Region Västmanland. Det är en minskning från 2018 då sammanlagt 974 ärenden registrerades. En förklaring till det minskade antalet är med största sannolikhet det nya klagomålssystemet där patienter i första hand hänvisas till att kontakta aktuell verksamhet med sina synpunkter på vården.

En nyhet under 2019 är att Patientnämndens kansli börjat arbeta utifrån den nationella handboken för handläggning av klagomål och synpunkter. I och med införandet av handboken arbetar samtliga kanslier i Sverige utifrån samma kategorisering av patientklagomål. De nya kategorierna harmoniserar även med IVO:s kategorisering, och målsättningen är att kunna aggregera data relaterat till Patientsäkerhetslagens bestämmelser. Sammantaget gör detta att patientklagomålsdata kan analyseras på nationell övergripande nivå likväl som på verksamhetsområdesnivå i de respektive regionerna.

Under 2019 följer innehåll och fördelning gällande antalet registreringar av problemområden liknande mönster som tidigare år. Eftersom en uppdatering av problemområden genomförts under 2019 är en jämförelse med 2018 inte fullt ut möjligt, dock kan liknande tendenser utläsas. De tre största problemområdena under 2019 var:

- Undersökning/bedömning, 137 ärenden. Detta kan exempelvis innebära nekad, fördröjd, felaktig eller utebliven behandling.
- Behandling, 93 ärenden. Kan innebära nekad, fördröjd, felaktig, utebliven eller negativ behandlingseffekt.
- Bemötande, 90 ärenden. Ärenden som inte har bäring utifrån patientlagen exempelvis bristande empati eller oprofessionellt bemötande.

Kvinnor stod för 47 procent av ärendena och män för 29 procent, för resterande andel ärenden saknas uppgift om kön. De åldersspann som stod för flest anmälningar var 50–59 år och 70–79 år.

Under året har ett nytt arbetssätt införts som innebär att kansliet sammanställer och analyserar inkomna patientsynpunkter och klagomål i rapportform. På uppdrag av den politiska nämnden har två områden valts ut under året att analysera och presentera. Resultatet under 2019 blev två rapporter som har innehållit redogörelser för patienternas upplevelser av dialog, delaktighet och information samt om vårdgaranti. Återföringen av resultatet sker på två sätt, dels under själva nämndsammanträdena där både politiker och tjänstemän närvarar och dels distribueras de vidare ut i vården till de verksamheter som berörs av ämnet. En ambition är att rapporternas innehåll ska bidra med information och användas i verksamheternas eget kvalitets- och patientsäkerhetsarbete. För nämndens politiker innebär rapporterna även ett underlag att arbeta vidare med i sina egna politiska sammanhang.

Informationssäkerhet

Regionens verksamheter är i ökande grad mycket beroende av information för att fungera. Kraven på att informationen ska vara korrekt och tillgänglig ökar betydelsen av ett strukturerat arbete med informationssäkerhet. En förändrad hotbild gör också att kraven på att skydda information mot obehörig åtkomst ökar.

Enligt informationssäkerhetspolicyn, som fastställdes av regionfullmäktige i november 2019, ska regionens arbete med informationssäkerhet utgå från den internationella standarden ISO/IEC 27001. Regionen ska uppfylla de cirka 140 kraven i policyn och därmed vara certifieringsbar. Under 2019 uppfylldes drygt 130 av dessa krav. Arbetet med återstående krav kommer att fortsätta under 2020.

Regionen strävar, precis som samhället i övrigt, efter att utnyttja de möjligheter till effektivisering som digitaliseringen erbjuder. Det av största vikt att informationssäkerhetsaspekter beaktas vid all digitalisering. Som ett led i detta arbete togs under året ett nytt stödmaterial fram för att användas vid upphandlingar/inköp av IT-relaterade tjänster. En central och viktig komponent i detta är regionens metod för riskanalys och informationsklassning.

Arbetet med att förfinas stödmaterialet bedrivs tillsammans med andra regioner. Genom att samordna och ensa kraven mot marknaden vinner regionen

fördelar i kontakter med leverantörer när det gäller kravställning vid upphandling. Likaså kan regionen genom samarbete med andra vinna mark när det gäller att värna den personliga integriteten för invånare, vars data i ökande omfattning behandlas av externa leverantörer.

Brandsäkerhet

Målet med brandsäkerhetsarbetet är ökad effekt och lagefterlevnad. Det är angeläget för regionen att hålla ihop och säkerställa ett övergripande systematiskt brandskyddsarbete, samtidigt som stödet till verksamheterna utvecklas.

Analys av inträffade brandhändelser, tillsammans med internkontroll, skyddsronder samt föreläggande från tillsynsmyndighet har påvisat brister i lagefterlevnad. Inriktningen av pågående utvecklingsarbete bekräftas därmed som mycket angeläget.

En modell som innebär att verksamheterna ska få handfast operativt stöd med bland annat riskidentifiering, framtagande av dokumentation, nödlägesberedskap och övning har tagits fram. Planen omfattar alla verksamheter inom regionen och förväntas vara fullt genomförd till i mitten av 2022.

Hot och våld inom vården

Vårdens medarbetare utsätts för *verbala påhopp*, *hot*, *hot om våld* och *våld*. Statistiken visar att antalet avvikelser inom området är relativt beständigt och ligger runt 225–275 per år. 2019 minskade andelen anmälda våldshändelser från 50 till 37 procent vilket är positivt. 60 procent av alla skrivna avvikelser görs på Västerås sjukhusområde, vilket är samma nivå som tidigare år.

Verksamhetsområde	Hot	Våld	Totalt
Västerås sjukhus	62	55	117
Rättsspsykiatri Sala	42	11	53
Vuxenpsykiatri Västerås	25	23	48
Ambulansen i regionen	16	0	16
Köpings sjukhus	6	8	14
Primärvården	9	1	10
Sala sjukhus	3	3	6
Vuxenpsykiatri Köping	6	0	6
Hjälpmiddelscentrum	3	1	4
	172	102	274

Högriskpatienter

Under 2019 har Västerås sjukhus haft 13 patienter som definierats som högriskpatienter. Det är den högsta siffran sedan 2015, då regionen aktivt började arbeta med högriskpatienter inom vården. En högriskpatient är en person som exempelvis kan vara kriminell, skottskadad eller en person från

Sahlberga-anstalten som behöver vård och att det då föreligger en hotbild/risken mot person eller mot verksamhet. Regionen arbetar därför med systematisk säkerhet kring högriskpatienter. Detta innebär att det finns en säkerhetsberedskap för hantering av högriskpatienter som stöttar och hjälper vården. Regionen går upp i en beredskap som kallas "säkert sjukhus". Det innebär att ge vården förutsättningar och möjlighet att fortsätta sitt arbete, utan yttre störning och påverkan. Arbetet sker i samarbete med polis och bevakningsleverantör.

Materialförsörjningskrisen

I samband med bytet av distributör av förbrukningsmaterial i oktober uppstod stora problem med bristande leveranser, vilket fick betydande konsekvenser för vårdens verksamheter. Situationen ledde till att regionen befann sig i stabsläge under perioden 12-28 oktober. Totalt ställdes 180 planerade operationer in. Situationen ledde till mycket merarbete för såväl logistikorganisationen som för delar av vårdverksamheterna, men utöver inställda operationer behövdes inga medicinska prioriteringar göras. Händelsen har inte lett till några patientskador. Problemen med bristande leveranser kvarstod i varierande omfattning under resterande delen av 2019. De ekonomiska konsekvenserna av händelsen var betydande.

Mål: Verksamheten ska bedrivas med god hushållning av resurserna

Resultatmålet är oförändrat jämfört med föregående år. Inom området miljö har vissa parametrar förbättrats och några försämrats under året vilket på totalen innebär att indikatorutfallet är oförändrat. När det gäller indikatorn nettokostnadsökningstakt har en förbättring skett sedan föregående år, men den är inte tillräckligt stor i förhållande till önskat läge. Sammantaget bedöms därmed resultatmålet som gult.

Indikator: Miljö- och klimatpåverkan

Det samlade resultatet för indikatorn är oförändrat på totalen 2019 jämfört med 2018. De ingående områdena har dock utvecklats olika sinsemellan. Indikatorn bedöms som gult.

Region Västmanland är miljöcertifierat sedan 2015. Från 2019 är också Kollektivtrafikförvaltningen del i regionens miljöcertifikat. Regionens Miljöprogram 2018-2022 omfattar fem målområden:

- Energi (grön 2018)
- Transporter (gul 2018)
- Resursförbrukning och inköp (röd 2018)
- Läkemedel (grön 2018)
- Finansförvaltning (grön 2018)

Under året har cirkulär ekonomi och hållbara transporter varit i fokus. Kartläggningar för cirkulära materialflöden av möbler och återanvändning av enklare hjälpmedel har visat på god potential ekonomiskt och miljömässigt. Detsamma gäller vid genomförande av minskningslista för förbrukningsartiklar. Den totala mängden avfall har minskat något sedan föregående år. Av det totala avfallet har andelen återvinningsbart avfall minskat.

Den totala klimatpåverkan från energiförbrukningen har förbättrats (minskat) med 1,6 procent från 2018 till 2019. De faktiska siffrorna är från 17 339, 59 ton koldioxid år 2018 till 17 059,05 ton koldioxid 2019. Under året har elförbrukningen minskat något.

På transportområdet har en studie om kombinerad mobilitet som tjänst genomförts⁶. Utsläpp från personalens tjänsteresor har minskat, men inte tillräckligt för att nå målet för 2022. Målet för flygresor är uppnått och användningen av digitala möten ökar. Systemet för intern klimatkompensation för resor i tjänsten har avvecklats då det inte gett avsedd effekt. Koldioxidutsläppet från transporter har ökat och är totalt 3 676 ton koldioxid där ökningen beror på ökat utsläpp från särskild kollektivtrafik.

Förskrivningen av fysisk aktivitet på recept har ökat till 5 114 från 457 år 2018. Andel förskrivare som har genomgått e-utbildning om läkemedel och miljö har ökat, men behöver fortskrida för att nå mål till 2022. För 96 procent av värdet av genomförda läkemedelsupphandlingar från 2018 har fördjupade miljökrav ställts, men uppföljning kvarstår.

Finansförvaltningen har fortsatt en minskad klimatpåverkan. Jämfört med föregående år har koldioxidintensiteten minskat med 17 procent från 10,3 till 8,6 ton koldioxid per investerad miljon kronor.

⁶ Kombinerad mobilitet som tjänst = tjänst som ska realisera smarta tjänster som erbjuder transporter med bil, cykel och kollektivtrafik.

Regionens arbete med Agenda 2030

Regionens Hållbarhetsstrategi 2030 antogs i oktober. Den visar på Region Västmanlands strategi och mål för att samtliga verksamheter ska bidra till de globala målen i Agenda 2030. Specifika mål finns kopplade till de globala målen 3 Hälsa och välbefinnande, mål 5 Jämställdhet, mål 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, mål 10 Minskad ojämlikhet, mål 11 Hållbara städer och samhällen samt mål 13 Bekämpa klimatförändringen. Hållbarhetsstrategins mål knyter an till regionplanen och bryts ned i miljöprogram 2018-2022 samt i handlingsplan för mänskliga rättigheter.

Under 2019 har hållbarhetsperspektivet säkrats i den kommande regionala utvecklingsstrategin. En behovsinventering gällande hållbarhet i tillväxtarbetet är genomförd, på uppdrag av Tillväxtverket.

Region Västmanland är representerat i Länsstyrelsens samtliga råd för klimat och miljö, jämställdhet och integrationsfrågor och diskussioner pågår om samordning av Agenda 2030 i länet.

Effekthemtagning

Regionen har utvecklat och påbörjat arbetet med att införa en modell med syfte att stödja och säkerställa att regionen når de förändringar som regionen har investerat i. Processen/modellen: "Från en idé till effekthemtagning" startar med att analysera och identifiera nyttoeffekter, besluta att genomföra en förändring samt därefter säkerställa att nyttoeffekterna realiserar.

Indikator: Nettokostnadsökningstakt

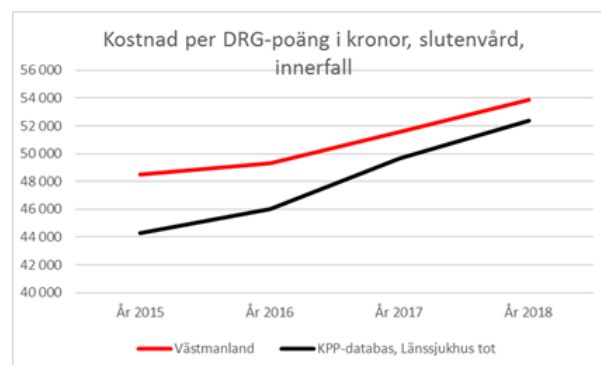
Nettokostnadsutvecklingen har minskat 2019 till 3,2 procent, jämfört med 2018 då den var 3,6 procent. Då ökningstakten totalt har minskat blir indikatorn grön.

Även om nettokostnadsutvecklingen dämpats något överskreds den budgeterade nettokostnadsnivån för 2019 (se vidare analys i målområde En stark och uthållig ekonomi). Kostnadsutvecklingen i verksamheterna måste alltså dämpas ytterligare. Styrelsen beslutade under året om ett regionövergripande kostnadsreducerande åtgärdsprogram motsvarande 400 miljoner kronor på tre år, varav merparten berör vården.

Som stöd för åtgärdsarbetet inom vårdverksamheterna används bland annat metoderna KPP (Kostnad

per Patient) och DRG (DiagnosRelaterade Grupper), se faktaruta, som verktyg för att mäta hur insatta resurser används i sjukhusvården. KPP- och DRG-information gör det möjligt att följa vårdinsatser och kostnader ur ett patientperspektiv och ger därför tillsammans med kvalitets- och tillgänglighetsdata viktig information i arbetet för kostnadseffektivisering och god hushållning med vårdens resurser.

Genom att mäta kostnad per DRG-poäng för ett helt sjukhus kan insatta resurser kopplas till patientsammansättning och vårdbehov på en aggregerad nivå, och jämföras både över tid och med andra sjukhus. Västmanlands sjukhus har en högre genomsnittlig kostnad per DRG-poäng inom slutenvården än länssjukvården som grupp, och har senaste åren legat närmare universitetssjukhusens nivå. Kostnaden per DRG-poäng har dock ökat långsammare i Västmanland än jämfört med länssjukhusgruppen som helhet. Utvecklingen av kostnad per DRG-poäng ger signaler om i vilken grad befintliga resurser kan användas till fler och/eller sjukare patienter, och är därför ett viktigt mått att följa.

Faktaruta

KPP (Kostnad Per Patient) ger utifrån nationella principer information om den faktiska mängd resurser som används för enskilda patienter eller grupper av patienter. Genom KPP kan specifika åtgärder för en enskild patient beskrivas och mätas. Regionerna levererar KPP-data till en nationell KPP-databas hos Sveriges kommuner och regioner (SKR).

DRG (Diagnos Relaterade Grupper) är ett grupperingssystem som beskriver både medicinskt innehåll och resursåtgång genom att grupperna är både medicinskt och resursmässigt lika. Med hjälp av KPP-data från ett stort antal sjukhus kan varje DRG viktas och därmed beskriva resursåtgången i relation till andra DRG uttryckt i DRG-poäng. Genom att räkna samman volym (antal) med DRG-vikt, får man en DRG-poäng. Ju högre poängssumma för en patientgrupp, desto större del av sjukhusets samlade resurser nyttjas av gruppen.

Stolta och engagerade medarbetare och uppdragstagare

Intention: Regionen ska vara en attraktiv arbetsgivare med hälsofrämjande arbetsplatser och en professionell uppdragsgivare.

Resultatmål		Indikator	
Regionen ska vara en attraktiv arbetsgivare	Gul	Hållbart medarbetarengagemang (HME-index)	⊗ ⁷
		Sjukfrånvaro	Gul
Regionen ska vara en professionell uppdragsgivare	Gul	Uppdragstagarindex	Röd
Program: • Medarbetarpolicy • Arbetsmiljöprogram • Strategi för löner och förmåner • Kompetensförsörjningsstrategi			

Mål: Attraktiv arbetsgivare

Satsningarna för att stärka regionen som en attraktiv arbetsgivare fortsätter och 2019 har utvecklingsarbete bedrivits planerligt inom de tre fokusområdena:

- Kompetensförsörjning
- Arbetsmiljö
- Lönebildning

Utvecklingsarbetet tar tid och kräver uthållighet. Sedan det påbörjades har många grundläggande strukturer kommit på plats och inom ett flertal områden har förbättringar genomförts. Goda förutsättningar har skapats för fortsatta utvecklingsinsatser och en ökad målluppfyllnad.

Den tidigare ökningen av sjukfrånvaron, med en topp på 7,2 procent 2016, bröts 2017 och har därefter minskat något varje år. Detta sammanfaller med det långsiktiga förbättringsarbete som påbörjades 2016, med en tydlig satsning på personal- och arbetsgivarpolitiken.

Utvecklingen går nu åt rätt håll inom flera av insatsområdena, men då målvärdet med en sjukfrånvaro om 6,0 procent inte uppnås, och mer finns att göra, är den samlade bedömningen att resultatmålet blir gult 2019.

Indikator: Hållbart medarbetarengagemang

Då beslut fattades att skjuta på genomförandet av medarbetarundersökningen avseende 2018 till januari 2019, vilket rapporterades som resultat för

2018, har ingen ytterligare undersökning genomförts under 2019.

Under 2019 har arbetet fokuserat på genomförande av förbättringsinsatserna på såväl verksamhets- som regionövergripande nivå utifrån resultatet från undersökningen i januari.

Indikator: Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron för 2019 har fortsatt att minska något jämfört med föregående år men når inte det satta målet på 6,0 procent. 2019 års värde uppgår till 6,9 procent vilket är en minskning med 0,1 procentenheter jämfört med 2018. Även om den totala sjukfrånvaron samt den korta sjukfrånvaron (dag 1 - 14) i hela regionen har minskat under året så nås inte det satta målet på 6,0 procent. Indikatoren bedöms därmed som gul.

Kompetensförsörjning

En ny kompetensförsörjningsprocess är framtagen. Den innefattar alla nivåer i organisationen och möjliggör en kompetensförsörjningsplan på regionnivå. Det nya arbetssättet införs under 2020.

För att säkra chefers strategiska kompetens inom kompetensförsörjning, har en mer avancerad kurs erbjudits under hösten med mycket gott resultat.

Attrahera/rekrytera

Regionens introduktionsträffar för nya chefer och medarbetare har utvecklats under året. Flera e-utbildningar har tagits fram i syfte att kvalitetssäkra olika processer såsom exempelvis introduktioner

⁷ ⊗ = Mätning ej genomförd.

och rekrytering. Syftet har även varit att avlasta chefer och HR-konsulter.

Intern kommunikation och sociala medier

Utvecklingen av regionens digitala kanaler fortsätter och framförallt då insatser för en bättre träffsäkerhet gällande annonsering. Antalet följare och engagemanget i de sociala medierna ökar.

Under hösten genomförde regionen en heldag för studie- och yrkesvägledare i länet. I utvärderingen svarade 100 procent att de skulle rekommendera en kollega att delta på liknande upplägg i framtiden.

Regionen fortsätter med konceptet där medarbetarna står i fokus i arbetsgivarkommunikationen. Under året har cirka 50 personer fotograferats till det "modellarkiv" som i dagsläget innehåller 200 stolta medarbetare.

Chefsförsörjning

Enligt de önskemål som framkom under de chefsseminarier som hölls under våren 2018, har ett nytt utbildningskoncept för regionens chefer tagits fram i syfte att öka kompetensen inom områdena helhetssyn, systemförståelse och förändringsledning. Även ett nytt utvecklingskoncept för ledningsgrupper har tagits fram för att möta de behov som finns efter regionens omorganisation.

Oberoende av inhyrd personal

Kostnaden för inhyrd personal ökade under 2019 men arbetet med en nedtrappningsplan och utfasning av inhyrda sjuksköterskor och läkare fortsätter. Under årets sista kvartal minskades andelen inhyrda sjuksköterskor kraftigt inom regionen. Den dagliga inhyrningen sjönk från ett 70-tal till ett knappt ett 50-tal inhyrda sjuksköterskor inom Västmanlands sjukhus och vuxenpsykiatri. Varje verksamhet som använder inhyrd personal fortsätter, utifrån sina egna handlingsplaner med fokus på behålla- och utvecklingsperspektivet kopplat till medarbetarna, att verka för att minska andelen inhyrd personal.

Andelen inhyrda läkare minskade något inom psykiatri och Västmanlands sjukhus samtidigt som andelen inhyrda läkare inom primärvården ökade under samma tidsperiod.

För att nå ett oberoende av inhyrda läkare är huvudfokus att säkra återväxten av specialistläkare inom allmänmedicin och psykiatri genom en fortsatt satsning på ST-läkare, kombinerat med rekrytering

av utlandsutbildade specialistläkare. Med de pågående insatserna bedöms läkartillgången vara i balans inom en fem-tioårsperiod.

Teamorienterat arbetssätt

I samband med införandet av vårdnära serviceteam (VNS), har utbildningsinsatser i teamorienterat arbetssätt genomförts för servicemedarbetare. VNS-teamen och vårdens team ska komplettera varandra i arbetet på vårdavdelningar.

Sysselsättning för personer långt fr arbetsmarknaden

Samlad service har under året etablerat ett samarbete med arbetsförmedlingen och andra privata aktörer, vilket har gjort det möjligt att anställa invånare som står långt från arbetsmarknaden.

Utbildningsuppdraget

Region Västmanland samverkar aktivt med skolhuvudmän och lärosäten med fokus på utvecklingen av framtida vårdutbildningar och på goda lärandemiljöer samt verkställer såväl utbildningsplatser som utbildningstjänster. Det finns dock indikationer på att Region Västmanland skulle behöva arbeta mer för att öka möjligheterna att ta emot läkarstudenter inom primärvården samt för att lösa situationen med behov av sidotjänstgöringsplatser för ST-läkare inom allmänmedicin.

Under 2019 har antalet genomförda veckor med verksamhetsförlagd utbildning inom utbildningar som leder till bristyrken ökat eller legat i princip stilla, förutom för sjuksköterskeutbildningen där förklaringen ligger i förändringar inom utbildningen.

Arbetsmiljö

Hälsofrämjande arbetsplats

Utvecklingsarbetet kopplat till en hälsofrämjande arbetsplats genomförs inom ramen för regionens program för Arbetsmiljö.

Varje år genomförs en särskild uppföljning av programmet där såväl aktiviteter som indikatorer för de olika målområdena följs upp. Resultatet visar att indikatorerna förbättras och att det utvecklingsarbete som genomförs leder till förbättringar. En stor del av det arbete som har genomförts under åren 2017 till 2019 har handlat om att se över och kvalitetssäkra grundstrukturen för hälsofrämjande arbetsplatser mer generellt samt regionens arbetsmiljöarbete och arbetslivsinriktad rehabilitering i syn-

nerhet. Den årliga uppföljningen av regionens systematiska arbetsmiljöarbete visar att kvaliteten på arbetsmiljöarbetet har förbättrats.

För att sprida kunskap om en hälsofrämjande arbetsplats har det under året pågått ett arbete med att ta fram stöd- och utbildningsmaterial, och under 2020 fortsätter arbetet med implementering.

Utifrån resultatet från medarbetarundersökningen beslutades tre regionövergripande utvecklingsområden; *delaktighet, målkvalitet och kränkande särbehandling*. Under 2019 har ett flertal aktiviteter genomförts kopplat till två av dessa områden. För att förbättra delaktigheten för medarbetare har ett arbete med implementering av regionens samverkansavtal genomförts, vilket fortsätter under 2020. Det arbete som påbörjades under 2017 med att förebygga och hantera kränkande särbehandling, har fortsatt under 2019. Bland annat har informationsmaterial tagits fram till chefer och medarbetare om tillvägagångssätt vid kränkande särbehandling, liksom ett dialogverktyg som stöd i det förebyggande arbetet.

Ett flertal utvecklingsarbeten med riktade utbildningsinsatser har genomförts inom den fysiska och kemiska arbetsmiljön för att kvalitetssäkra arbetsättet för riskbedömning av kemikalier. Det har även genomförts ett utvecklingsarbete där en e-utbildning för hantering av medicinska gaser har utvecklats. Utbildningen vänder sig till medarbetare inom hälso- och sjukvården.

Likabehandling, jämställdhet

Under året har en översyn av strukturerna för regionens arbete med aktiva åtgärder genomförts. Arbetet har skett i samverkan med de fackliga organisationerna. Detta har resulterat i ett tydliggörande av hur arbetet med aktiva åtgärder ska bedrivas framöver.

Lönebildning

Regionens lönekartlägningsprocess vidareutvecklas under förra året och har nu etablerats och resulterat i att regionen kan initiera och effektivt åtgärda de behov som identifieras i samverkan. Även regionens lönebildningsprocess vidareutvecklas kontinuerligt och är nu stabil och välkänd i organisationen. Den har också den flexibilitet som krävs för att kunna anpassas till förändrade förutsättningar utifrån avtalsrörelsen.

Personalstatistik och väsentliga personalförhållanden

Sjukfrånvaro mätt i procent	2018	2019
Total sjukfrånvaro	7,0	6,9
Långtidssjukfrånvaro*	37,7	37,9
Kvinnor	7,7	7,5
Män	4,3	4,4
0-29 år	5,9	5,7
30-49 år	6,8	6,7
50 år -	7,5	7,5

*Andel av den totala sjukfrånvaron som är 60 dagar eller längre.

I tabellen visas ackumulerad sjukfrånvaro (%). Avser perioden 2018-01-01 – 2018-12-31 respektive 2019-01-01 – 2019-12-31. All data är hämtad från samma datakälla för att möjliggöra jämförbarhet.

Antal anställda

Anställda totalt	2018	2019
Anställda	6 968	7 139
Årsarbetare	6 727	6 904

Totalt 7139 anställda den 31 dec 2019. Siffrorna är exklusive timanställda. En årsarbetare motsvarar en heltidsarbetande per år. 7,2 procent av de anställda är visstidsanställda (2018 7,2 procent). Ett antal arbetar deltid så antalet årsarbetare uppgår till 6 904. Medelsysselsättningsgraden är 96,7 procent (2018 96,5 procent), 96,4 procent för kvinnor och 98 procent för män.

Anställda fördelade på yrken

Anställda totalt	Antal 2018	Antal 2019	Andel% 2019
Ledning	329	344	4,8
Handläggare, administratörer	980	1006	14,1
Läkare	745	771	10,8
Sjuksköterskor, barnmorskor, röntgenssk.	1 868	1 897	26,6
Undersköterskor, skötare m fl	1 514	1 640	23,0
Biomedicinska analytiker, lab arbete m fl	205	194	2,7
Tandvård	72	72	1,0
Rehabilitering, förebyggande	663	692	9,7
Skola, kultur	54	56	0,8
Teknik m fl	196	209	2,9
Måltidsarbete	96	51	0,7
Lokalvård m fl	246	208	2,9

I och med införande av Samlad service har antalet anställda som kodas som *Måltidsarbete* och *Lokalvård* minskat, men antalet anställda inom dessa verksamheter har inte minskat. Sett i relation till antal anställda totalt har yrkesgrupperna *Ledning*, *Läkare* och *Undersköterskor, skötare* ökat i andel, övriga grupper är oförändrade eller har minskat.

Åldersfördelning

Ålder	Kvinnor	Män
0-20 år	11	1
21-25 år	203	56
26-30 år	664	170
31-35 år	652	182
36-40 år	634	184
41-45 år	657	175
46-50 år	754	184
51-55 år	779	192
56-60 år	704	141
61-65 år	559	139
66 år -	70	28

Totalt 5 687 kvinnor (80 procent) och 1 452 män (20 procent) är anställda den 31 december 2019. Medelåldern är 45,3 år. 37 procent av de anställda är över 50 år.

Personalvolym och rörlighet

Under 2019 har nästan 600 tillsvidareanställda lämnat regionen, vilket motsvarar en omsättning på 9,06 procent (2018: 10,32 procent). Antalet medarbetare som lämnat regionen på egen begäran har minskat från 512 stycken 2018 till 427 stycken 2019. Samtidigt har totalt antal månadsanställda ökat med cirka 170 anställda mellan december 2018 och december 2019. Andelen visstidsanställda av totalt antal månadsanställda är oförändrad sedan 2018. Sedan 2015 har andelen visstidsanställda minskat, större andel av de månadsanställda inom regionen har därmed en tillsvidareanställning. Medelsysselsättningsgraden har ökat något från 2018. Män har högre medelsysselsättningsgrad än kvinnor, med 98 procent jämfört med 96,4 procent. Kvinnors medelsysselsättningsgrad har ökat de senaste åren. Region Västmanlands arbete med erbjudande om heltid har identifierat undersköterskor på vårdavdelning som den grupp där deltidsanställningar är vanligast, andelen med lägre sysselsättningsgrad har minskat i gruppen i samband med införande av arbetstidsmodeller och erbjudande om heltid.

Pensionsavgångar vid 65 år

År	Antal
2020	111
2021	136
2022	177
2023	162
2024	158
2025	166
2026	168
2027	169

Utfall löneöversyn 2019 per facklig organisation i %

Organisation	Utfall i procent
Kommunal	2,5
Civilekonomer	2,0

DIK	2,3
För. Sv Arbetsterapeuter	3,2
Ledarna	2,4
Fysioterapeuterna	2,5
Naturvetarna	2,2
Psykologförbundet	2,4
SRAT	2,3
Sv. Ingenjörer	2,3
Vårdförbundet	3,1
Vision	2,5
SSR	2,1
Jusek Akademikerförbundet	2,1
Sv, Farmaceuter	1,6
Lärarnas riksförbund	1,5
Läraryrket	2,2
Tjänstetandläkare	2,1
Läkarförbundet	2,3

Utfallet visar på en fortsatt satsning inom Vårdförbundets avtalsområde.

Jämställdhet

Ett mått på lika karriärmöjligheter i en organisation är att andelen chefer som är män respektive kvinnor motsvarar fördelningen av män och kvinnor i organisationen i stort. Av de anställda i Region Västmanland är 80 procent kvinnor och 20 procent män. Andelen chefer som är kvinnor är 76 procent, det vill säga kvinnor är något underrepresenterade bland chefer. Sett över tid är 76 procent det högsta värdet och trenden går mot en mer jämställd fördelning. Bland första linjens chefer råder jämn representation då andelen kvinnor är densamma som i organisationen i stort, dock har män historiskt varit underrepresenterade. För högre chefer är andelen kvinnor 61 procent, det vill säga underrepresenterade, men även här går trenden mot en mer jämställd fördelning.

Könsfördelningen inom chefsgrupperna kan vara påverkad av att rekryteringen sker från olika grundprofessioner. I gruppen högre chefer ingår verksamhetschefer, som till viss del rekryteras från gruppen läkare. Bland anställda läkare i regionen råder en jämn fördelning mellan män (50 procent) och kvinnor (50 procent). Första linjens chefer rekryteras ofta från sjuksköterskegruppen som består av 89 procent kvinnor och 11 procent män.

Löneutveckling i kronor

	10:e perc	Median	Medel	90:e perc
2018				
Kvinnor	23 500	30 600	33 878	45 600
Män	24 175	34 515	43 409	84 400
Totalt	23 589	31 210	35 749	49 303
2019				
Kvinnor	24 000	31 500	31 771	47 000
Män	24 245	35 200	43 762	85 000
Totalt	24 000	32 150	36 601	50 400

Den senast genomförda lönekartläggningen har utrett om det finns någon skillnad vad gäller praxis för lönesättning mellan män och kvinnor och kan konstatera att principen gäller samtliga medarbetare och tillämpas lika, oavsett könstillhörighet. Det finns inte några avvikelser vad gäller lön eller lönestruktur mellan kvinnor och män som utför lika arbete som inte kan förklaras med sakliga könsneutrala faktorer. Den vanligaste förklaringen till löneskillnader mellan yrkesgrupper är regionens behov av att rekrytera och behålla rätt kompetens.

Medianlön för olika grupper (2019-05-01)

Befattning	Median
Medicinsk sekreterare	26 700
Överläkare	88 250
Distriktsläkare	91 800
Specialistläkare	70 500
ST-läkare	49 372
Psykolog	42 100
Bmsk, vårdavd	39 800
Bmsk, mott/rådgiv	42 500
Anestesi	40 850
Distriktsköterska	37 850
Psykiatri	37 580
Ambulans	33 050
Intensivvård	42 050
Operation	39 700
Barn	37 490
Ssk annan specialinriktning	36 900
Ssk specialfunktion	37 300
Sjuksköterska allmän	31 700
Röntgen	33 475
Usk vårdavdelning	25 400
Ambulanssjukvårdare	28 537
Skötare vårdavdelning	25 200
Biomedicinsk ana.	34 175
Specialisttandläkare	70 350
Arbetssterapeut	31 200
Fysioterap/Sjukgymnast	32 100
Logoped	32 000
Audionom	30 670
Dietist	31 400
Kurator	34 000
Spec ped.	37 220
Vaktmästare	25 342
Kock	27 425
Måltidspersonal	24 092
Städare	23 500

Statistiken baseras på månadsavlönade. I statistiken ingår ej chefer.

Friskvårdsersättning

Förvaltning	Antal unika personer
Västmanlands sjukhus	2 607
Primärvård, psykiatri och habiliteringsverksamhet	954
Regionkontoret	412
Kollektivtrafikförvaltningen	48

Hjälpmiddelscentrum	50
Folktandvården	197
Verksamhets- och ledningsstöd	346

4 614 personer har utnyttjat bidraget till friskvårdsersättning. Dessa utgör 65 procent av regionens medarbetare vilket är en ökning från föregående år med två procentenheter.

Arbetad tid

Den arbetade tiden har ökat under 2019 med 179 965 timmar, vilket motsvarar 104 årsarbetare. Ökningen på 1,78 procent är lägre än föregående år och de senaste tre åren. Arbetad tid genomförd på övertid/mertid och av timavlönade minskade jämfört med 2018. Arbetad tid för inhyrd personal från externa bemanningsföretag har minskat totalt och inom gruppen inhyrda sjuksköterskor. Gruppen läkare och övriga yrkesgrupper har ökat något. Att den arbetade tiden minskar för timavlönade och övertid/mertid kan bero på minskad sjukfrånvaro och effektivare bemanning.

Mål: Professionell uppdragsgivare

Resultatmålet har försämrats jämfört med föregående år. Den mätning av uppdragstagarindex som genomförs vart annat år, visade 2019 på ett försämrat värde. Med hänvisning till redovisningen nedan, är den samlade bedömningen att resultatmålet 2019 blir gult.

Indikator: Uppdragstagarindex

Uppdragstagarindex mäts vartannat år. Utfallet i 2019 års mätning, 58 procent, visar ett något lägre resultat jämfört med mätningen 2017 då utfallet låg på 60 procent. Indikatorn bedöms som röd.

En analys visar att nedgången till störst del är kopplad till de offentligt drivna vårdcentralerna.

Vid enkätens genomförande rådde en osäkerhet generellt kopplat till ny organisation och chefsbyte hos de offentliga vårdcentralerna. Enkäten riktar sig enbart till vårdcentralernas verksamhetschefer vilket innebär att det är få som svarat på enkäten (20 av 28 chefer) i förhållande till alla vårdcentralsanställda som dagligen har kontakt med Vårdval primärvård för support och stöttning.

Vårdval primärvård kommer under 2020 att ha fokus på förbättrad samverkan och samarbete med den nya Intraprenaden för primärvård.

En stark och uthållig ekonomi

Intention: Den finansiella ställningen ska vara stark så att regionen långsiktigt klarar en verksamhet av god kvalitet, och inte skjuter kostnader på framtida generationer.

Resultatmål		Indikator	
Regionen ska uppnå fastställt ekonomiskt resultat (2019=172 mkr)	Gul	Ekonomiskt resultat övergripande	Grön
		<i>Ekonomiskt resultat per förvaltning:</i>	
		Västmanlands sjukhus	Röd
		Primärvård, psykiatri och habilitering	Röd
		Verksamhets- och ledningsstöd	Röd
		Regionkontoret	Grön
		Kollektivtrafikförvaltningen	Grön
		Hjälpmedelscentrum	Grön
Regionens finansiella ställning ska vara god	Grön	Soliditet	Grön
Program: Verksamheten ska bedrivas inom given ram/fastställd budget			

Mål: Uppnå ekonomiskt resultat

Med ett balanskravsresultat på 207 miljoner kronor, når regionen på övergripande nivå det långsiktiga finansiella målet för god ekonomisk hushållning. Fortsatta obalanser finns emellertid på förvaltningsnivå där främst hälso- och sjukvården visar stora underskott. Det sammanvägda resultatet blir därför gult.

Det underliggande resultatet på förvaltningsnivå (-263 miljoner kronor) redovisas nedan:

Västmanlands sjukhus: -318 mkr
 Primärvård, psykiatri och habilitering: - 38 mkr
 Verksamhets- och ledningsstöd: - 6 mkr
 Regionkontoret: 87 mkr
 Kollektivtrafikförvaltningen: 10 mkr
 Hjälpmedelscentrum: 2 mkr

I tabellverket ovan är resultaten färgbedömda.

Indikator: Ekonomiskt resultat

Resultatet enligt balanskravet uppgår till 207 miljoner kronor motsvarande 2,4 procent av skatter och statsbidrag, vilket innebär att regionen på övergripande nivå når upp till det långsiktiga finansiella målet för god ekonomisk hushållning på 2 procent. Budgeterat balanskravsresultat var 172 miljoner kronor. Indikatorn på övergripande nivå bedöms därmed som grön.

Att regionen, trots ett samlat underskott i förvaltningarna, har ett resultat på verksamhetsnivå på 184 miljoner kronor, beror främst på högre statsbidrag än budgeterat samt överskott i anslaget till regionstyrelsens förfogande.

Mål: God finansiell ställning

Till följd av det positiva resultatet förbättrades den långsiktiga betalningsförmågan, soliditeten, under året. Den totala låneskulden reducerades med 50 miljoner kronor under året till 250 miljoner kronor. Regionens finansiella ställning är därmed god och resultatet därför grönt.

Indikator: Soliditet

Soliditeten inklusive pensionsförmåner som intjänats före 1998, vilka redovisas som ansvarsförbindelse, har förbättrats 2019 till 0 procent, jämfört med 2018 då den var -12 procent (justerad för ändrad redovisningsprincip). Indikatorn bedöms därmed som grön.

God ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning utifrån en stark och utvecklings ekonomisk hushållning ska vara grunden för regionens verksamhet. Det skapas genom att verksamheten drivs ändamålsenligt och kostnadseffektivt och betyder att dagens kostnader inte skjuts över på framtidens generationer. För både verksamhet och ekonomi finns ett antal regionövergripande mål. I strävan mot en god ekonomisk hushållning ska såväl verksamhetsmässiga som ekonomiska mål beaktas. Uppföljningen av regionens verksamheter och dess mål finns beskrivet i tidigare avsnitt under respektive målområde och i en inledande sammanfattning av måloppfyllelsen.

Den långsiktiga finansiella målsättningen enligt riktlinjen för god ekonomisk hushållning är att det ekonomiska resultatet (balanskravsresultatet) över en konjunkturcykel ska motsvara 2 procent av skatter och statsbidrag. Det ekonomiska resultatet i bokslutet för 2019 motsvarade 2,4 procent av skatter och statsbidrag. De senaste fem åren har resultatet överstigit 2 procent.

Sammantaget med att de finansiella målen på en övergripande nivå uppnås och att flertalet av indikatorerna inom de verksamhetsmässiga målen visar en utveckling i rätt riktning är bedömningen att regionen uppfyllde kraven på en god ekonomisk hushållning 2019.

Resultatanalys

Riksdagen har beslutat om en ny redovisningslag från 2019. Enligt den nya lagen ska finansiella placeringar marknadsvärderas och realiserade vinster och förluster redovisas.

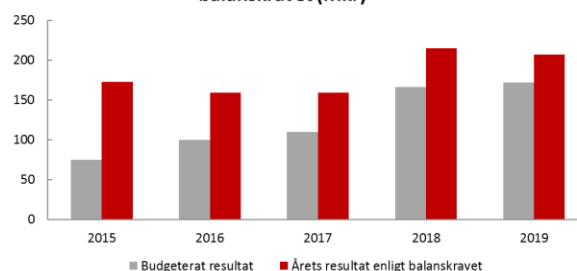
Lagändringen innebär att olika resultatnivåer nu behöver följas för att ge en rättvisande bild av såväl den löpande verksamheten, som inte påverkas av börsmarknadens svängningar, som det finansiella läget.

- 1 Verksamhetens resultat före finansiella poster** blev 184 miljoner för 2019 (77 miljoner 2018). Att resultatet blev bättre än föregående år beror på högre statsbidrag, överskott i anslaget till regionstyrelsens förfogande. Budgeterat resultat var 197 miljoner.
- 2 Resultat efter finansiella poster** i årsbokslutet uppgår till 807 miljoner kronor. Resultatet för motsvarande period 2018 justerat för marknadsvärdering av realiserade vinster uppgick

till 4 miljoner kronor. Aktiemarknaden har utvecklats mycket starkt under 2019 vilket medfört realiserade vinster på 707 miljoner.

- 3 Resultat enligt balanskravet** Vid beräkning av resultatet enligt balanskravet ska realisationsvinster vid avyttring av anläggningstillgångar och realiserade vinster och förluster frånräknas resultatet. Resultat enligt balanskravet uppgår till 207 miljoner. Budgeterat resultat var 172 miljoner.

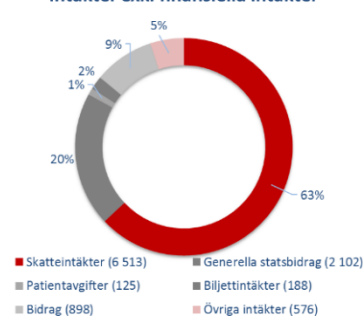
Årets budgeterade resultat och årets resultat enligt balanskravet (Mkr)

Intäkt- och kostnadsutveckling

Verksamhetens intäkter har ökat med 160 miljoner (9,8 procent), vilket i huvudsak avser erhållna bidrag på 129 miljoner varav riktade statsbidrag står för 105 miljoner. Verksamhetens kostnader inklusive avskrivningar har ökat med 418 miljoner (4,3 procent).

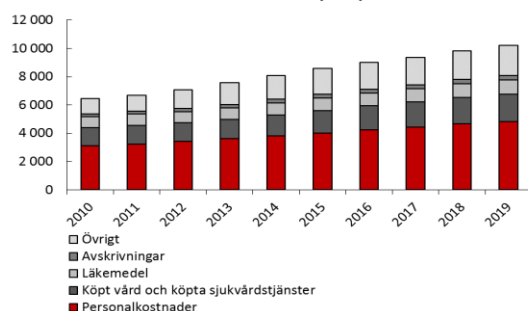
Intäkter exkl finansiella intäkter

De största kostnadsökningarna

- Personalkostnader för anställda: 149 miljoner (3,8 procent)
- Pensionskostnader: 34 miljoner (4,8 procent)
- Läkemedel: 31 miljoner (3,3 procent)
- Sjukvårdstjänster 35 miljoner (4,4 procent)

Kostnader exkl finansiella kostnader (Mkr)

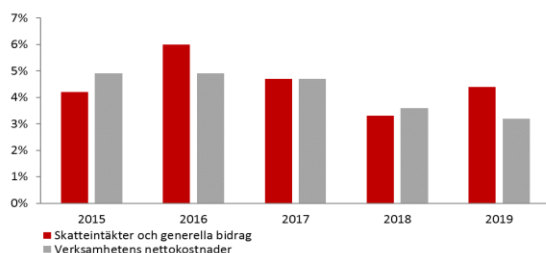
Kostnaderna har ökat från 6,5 mdkr 2010 till 10,2 mdkr 2019 (57 %). Mellan 2018 och 2019 är ökningen 0,5 mdkr (3,8 %). Personalkostnaderna är nästan hälften av kostnaderna 4,8 mdkr. Köpt vård och köpta sjukvårdstjänster är 1,9 mdkr.

Inhyrd personal Kostnadsandelen för inhyrd personal av total personalkostnad ligger kvar på samma nivå 2019 som 2018 (6 procent) men är högre än 2017 (5,5 procent).

Kostnad för inhyrd personal 2019, tkr	Läkare	Sjuk-sköterskor	Övriga yrkes-grupper	Summa
Västmanland				
Primärvård	60 762	8 828	597	70 187
Psykiatri	53 233	19 905	2 423	75 561
Somatisk vård	25 172	55 810	2 108	83 090
Övrigt	694	2 507	-2	3 199
Summa	139 861	87 050	5 126	232 037
Personalkostnad egen regi				3 847 286
Andel av egna personalkostnader				6,0%

Nettokostnadsutveckling – ökning med 258 miljoner
Verksamhetens nettokostnader i löpande priser (verksamhetens intäkter minus verksamhetens kostnader inklusive avskrivningar) ökade med 258 miljoner. Det motsvarar en ökningstakt på 3,2 procent. Det är den lägsta takten på flera år (se diagram nedan). Högre intäkter i form av riktade statsbidrag är den främsta förklaringen till den lägre ökningen. Snittet för regioner uppgår till 3,8 procent.

Utveckling av nettokostnader respektive skatteintäkter och generella statsbidrag

Minskad ökningstakt för skatter och statsbidrag

Skatteintäkter och generella statsbidrag ökade med 364 miljoner (4,4 procent), vilket är 1,1 procentenhet högre än föregående år. Av ökningen kom 222 miljoner från skatteintäkter och 142 miljoner från generella statsbidrag.

Lägre finansnetto än förra året

Finansnetto, exklusive orealiserade vinster och förluster uppgick till 22 miljoner kronor, vilket 116 miljoner kronor lägre än 2018 då försäljning av aktier i Svealandstrafiken AB och realisationsvinster på försäljning av placerade pensionsmedel hade stor positiv påverkan på finansnettot.

Regionens resultat enligt balanskravet

När årets resultat fastställs enligt balanskravet ska realisationsvinster och orealiserade vinster/förluster räknas bort och orealiserade vinster tidigare år samt särskilt sparande återföras. De orealiserade vinsterna uppgår till 707,5 miljoner. Under 2019 har återföring skett av tidigare orealiserade vinster i samband med försäljning. Efter justering blev resultatet 206,5 miljoner, vilket innebär att regionen klarar balanskravet 2019.

Av överskottet avsätts 10 miljoner till forskningsfonden och 1,4 miljoner till Salberga-fonden. Den resterande delen avsätts för att möta tillfälliga intäktsminskningar eller kostnadsökningar i framtiden. Tidigare har 1 138 miljoner avsatts för samma ändamål. Det ger totalt 1 333,1 miljoner för tillfälliga intäktsminskningar eller kostnadsökningar.

Resultat enligt balanskravet (Mkr)

	2019	2018	2017	2016	2015
Årets resultat enligt resultaträkningen	864,0	215,0	161,5	168,9	173,0
Avgår realisationsvinster		-0,2	-2,9	-9,9	-0,2
Avgår orealiserade vinster och förluster	-707,5				
Återföring av orealiserade vinster tidigare år	50,0				
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	206,5	214,8	158,6	159,0	172,8
Avsättning forskningsfond	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0
Avsättning Salberga	-1,4	-1,5			
Tidigare avsatt	1 138,0	934,7	786,1	637,1	474,3
Avsatt för att möta tillfälliga framtida intäktsminskningar eller kostnadsökningar	1 333,1	1 138,0	934,7	786,1	637,1

Avvikelse från budget i 2019 års resultat

Fortsatta underskott i verksamheterna

Verksamheternas samlade resultat uppgick till -261 miljoner, se ytterligare beskrivning nedan.

Högre skatteintäkter och statsbidrag än budgeterat
Skatteintäkter och generella statsbidrag blev 44 miljoner bättre än budget. Se tabell över skatter och statsbidrag.

Överskott inom övriga gemensamma kostnader och intäkter

Avvikelsen för övriga gemensamma kostnader och intäkter uppgår till 204 miljoner kronor. Överskottet beror främst på högre riktade statsbidrag än budgeterat samt utnyttjade medel inom anslaget till styrelsens förfogande.

Avvikelse från verksamhetens budget i 2019 års resultat (Mkr)

Budgeterat resultat	197	
Positiva avvikelser	248	
Negativa avvikelser	-261	
Resultat 2019	184	
	Positiva avvikelser	Negativa avvikelser
Verksamheternas resultat		-261
Skatteintäkter	39	
Generella statsbidrag och utjämning	5	
Övriga gemensamma kostnader och intäkter	204	
Totala avvikelser	248	-261

Skatter och statsbidrag år 2019 (Mkr)

	Budgeterat	Utfall	Avvikelse
Preliminära månatliga skattebetalningar	6 474,8	6 565,1	90,3
Prognos slutavräkning 2018		-60,3	-60,3
Slutavräkning 2017, justeringspost		8,6	8,6
Summa skatter	6 474,8	6 513,4	38,6
Inkomstutjämning	1 076,9	1 085,8	8,9
Kostnadsutjämning	239,3	235,2	-4,1
Regleringsavgift	-57,7	-52,9	4,8
Statsbidrag för läkemedelsförmånen	805,0	797,1	-7,9
Övriga generella statsbidrag		3,8	3,8
Stb ökade resurser till välfärden	32,6	32,6	0,0
Summa statsbidrag	2 096,1	2 101,6	5,5
Summa skatter och statsbidrag	8 570,9	8 615,0	44,1

Vårdproduktion

Antalet läkarbesök ligger totalt kvar på samma nivå som 2018 medan besök hos övriga yrkesgrupper har ökat. Inom somatiska slutenvården har antalet vårdtillfällen ökat medan vårdagarna minskat. Detta innebär att medelvårdtiden har kortats och att belägningsgraden sjunkit, vilket varit eftersträvat.

		2018-01-01 2018-12-31	2019-01-01 2019-12-31	Förändring antal 2019/2018	Förändring % 2019/2018
Läkarbesök	Somatik	242 757	241 633	-1 124	-0,5%
	Psykatri och habilitering	23 726	24 791	1 065	4,5%
	Primärvård	357 190	357 800	610	0,2%
	Totalt läkare	623 673	624 224	551	0,1%
Besök övriga yrkesgrupper	Somatik	258 691	267 070	8 379	3,2%
	Psykatri och habilitering	94 773	97 285	2 512	2,7%
	Primärvård inkl fysioterapi	461 337	475 929	14 592	3,2%
	Totalt övriga	814 801	840 284	25 483	3,1%
Vårdtillfällen	Somatik	36 611	37 199	588	1,6%
	Somatik	201 098	192 687	-8 411	-4,2%
	Psykatri	41 460	39 253	-2 207	-5,3%
	Totalt vård dagar	242 558	231 940	-10 618	-4,4%

Verksamheternas ekonomiska resultat

Västmanlands sjukhus -318 miljoner

Resultatet för Västmanlands sjukhus blev -318,4 miljoner kronor, att jämföra med helårsresultatet för 2018 på -329 miljoner kronor. Resultatet inkluderar statliga medel för Kömiljarden på 71,3 miljoner kronor.

Förvaltningens underskott är framförallt kopplat till en ingående budgetobalans på -200 miljoner kronor vilket framförallt inneburit högre kostnader än budgeterat för egen och inhyrd personal och köpt högspecialiserad vård. Ökad produktion i kombination med försenad effekt av det regionala inköpsprojektet har tillsammans med höstens materialbrist överskridit budget för material och tjänster. Samtidigt har betydande läkemedelsrabatter under året gett positiv effekt på resultatet.

Sjukhusets kostnadsutveckling

Totalt har bruttokostnaderna ökat 164 miljoner kronor och 3,3 procent. Ökningen är mindre än mellan 2017 och 2018, då den var 5,2 procent, (justerat för tillkommande verksamhet i Fagersta första februari 2018).

Mer än hälften av ökningen genereras av kostnader för egen och inhyrd personal. Antalet externt inhyrda sjuksköterskor har, framförallt under hösten, reducerats med ca 20 personer, och vid årets slut kvarstår några tjänster för att nå ett oberoende av hyrsjuksköterskor. Samtidigt har antalet timmar för inhyrda läkare ökat, vilket innebär att totalkostnaden för externt inhyrd personal ligger kvar på ungefär samma nivå som 2018.

Justerat för Fagersta uppgick förvaltningens totala nettoökning av arbetad tid till 0,4 procent, motsvarande 13 årsarbetare. Motsvarande förändring av arbetad tid 2018 var 0,6 procent och 19 årsarbetare.

I övrigt är det ökat antal operationer med därtill kopplad kostnadsökning för material och tjänster samt kostnader för IT och övriga tjänster som ökat.

Produktion och kostnad per DRG-poäng

I öppenvården har läkarbesöken minskat något medan antalet sjukvårdande behandlingar ökat. Förändringen beror delvis på brist på vissa specialister, men också på färre antal akutbesök vilket ses som en positiv utveckling. Dessutom har en större volym besök förflyttats från läkare till andra yrkeskategorier. Inom slutenvården har såväl belägningsgrad

som medelvårdtid minskat då antal vårdtillfällen, justerat för Fagersta, ökat något samtidigt som antalet vård dagar sjunkit. Totalt har antalet operationer ökat 1,5 procent. Det är slutenvårdsoperationer och kliniska operationer som ökat, medan dagkirurgiska operationer minskat.

Förvaltningens kostnad per DRG-poäng i slutenvården ökade med 4,4 procent mellan 2017 och 2018 (senast tillgängliga mätning). Förvaltningens mål är att ha en lägre ökningstakt än genomsnittet för hela länssjukhusgruppen. Målet är uppfyllt, då kostnad per DRG-poäng i länssjukhusgruppen som helhet ökade med 5,5 procent.

Åtgärder

Under hösten 2018 påbörjades ett åtgärdsprogram motsvarande 100 miljoner kronor inom befintliga verksamheter. Under 2019 bedöms effekter för cirka 75 miljoner ha blivit uppnådda, till största delen avseende personalkostnader.

Utöver åtgärdsprogrammet har förvaltningen arbetat med andra åtgärder, bland annat

- Arbetat med det regionövergripande projektet Ekonomi i Balans. Åtgärdsprogram kommer att redovisas i samband med del-årsrapport 1 2020.
- Genomfört organisationsöversyn av regionens hälso- och sjukvårdsverksamhet
- Infört bemanningskoordinatorer för optimering av kompetens/bemanning och schema
- Infört veckoslutstjänstgöring, för att bland annat minska kostnader för övertid
- Digitalisering

För övrig beskrivning av genomförd utveckling under året, se förvaltningens årsredovisning.

Framtidsbedömning

Utmaningar i form av bland annat åldrande befolkning, teknologi- och läkemedelsutveckling, säkring av kompetensförsörjning och kommande investeringsbehov kräver nya arbetssätt och strukturella ändringar för att verksamheten ska kunna bedrivas inom givna ramar. Den nya Hälso- och sjukvårdsförvaltningens arbete är inriktat på att säkerställa optimalt kapacitetsutnyttjande och en effektiv bemanning anpassad till efterfrågad produktion. Nära vård kommer att utgöra en central del i den handlingsplan som kommer att presenteras under våren 2020.

Primärvård, Psykiatri och

Habiliteringsverksamhet -38 miljoner

Primärvård, psykiatri och habiliteringsverksamhets resultat för 2019 uppgår totalt för förvaltningen till -37,5 miljoner, att jämföra med -4,5 miljoner 2018.

Primärvården -18 miljoner

För primärvårdsverksamheten blev resultatet -18 miljoner kronor (2018 +0,9 miljoner kronor). För vårdcentralerna specifikt redovisas -15,5 miljoner kronor, att jämföra med ett resultat i balans 2018. Primärvårdens underskott beror huvudsakligen på fortsatt ökning av kostnader för inhyrd personal då rekrytering av läkare, inklusive utlandsrekrytering inte har kunnat genomföras som planerat. Även ökade laboratoriekostnader och lägre intäkter än planerat, bland annat på grund av att paramedicinska besök inte nått upp till budget, har påverkat resultatet negativt.

Bruttokostnaderna totalt för primärvården har ökat med 4,9 procent. Ökningen är framför allt kopplat till fortsatt behov av inhyrd personal, framförallt allmänspecialister vid vårdcentraler utanför Västerås tätort. Verksamhetövergång avseende kuratorer till ungdomsmottagningar samt ökade labbkostnader, bland annat på grund av ökad åldersintervall för cellprovtagning, har också bidragit till bruttokostnadsökningen. Den arbetade tiden ökade motsvarande 18 årsarbetare och inkluderar övergång till egna anställda biomedicinska analytiker efter uppsagt avtal med laboratoriemedicin.

Under året har ett arbete pågått med bland annat genomförande av handlingsplan för digitalisering och planering för införande av triageringsverktyg. Flera vårdcentraler har startat öppna mottagningar.

Psykiatri, habilitering och ledning -19,5 miljoner

Resultatet är en försämring jämfört med bokslutet 2018 som var -5,3 miljoner kronor. Underskottet beror bland annat på fortsatt höga kostnader för inhyrd personal då uppsägningar och sjukskrivningar inom framförallt vuxenpsykiatri försvårat den planerade avvecklingen av inhyrd personal. Även högre kostnader för köpt vård och läkemedel har bidragit. Ej nyttjade medel för start av tillnyktringsenhet och abstinensvård har dock tillsammans med högre intäkter än budgeterat för såld vård inom rättspsykiatri påverkat resultatet i positiv riktning.

Bruttokostnaderna ökade med 48 miljoner kronor (5,4 procent) sedan 2018. Största delen av ökningen är kopplad till egen och inhyrd personal. Kostnader för läkemedel och köpt vård har ökat, bland annat

kopplat till ett ökat antal neuropsykiatriska utredningar.

Arbetad tid har totalt ökat motsvarande 30 årsarbete. Bidragande orsaker är starten av psykiatrisk utbildningsavdelning, tillsatta vakanser och att vårdkrävande patienter inom rättspsykiatri och vuxenpsykiatri krävt omfattande extra resurser.

Förutom att kunna bemanna med fast personal har arbetet med resurs- och produktionsplanering fortsatt. Flera utvecklingsprojekt med syfte att effektivisera och förbättra patientflöden med hjälp av ny teknik pågår.

För närmare beskrivning av det förvaltningsövergripande arbetet med Handlingsplan för digitalisering 2019 hänvisas till den sammanfattning som finns bilagd i förvaltningens årsredovisning.

Verksamhets- och ledningsstöd -6 miljoner

Förvaltningens helårsresultat är -6 miljoner. Jämförelsestörande poster uppgår till 12 miljoner varav utrangering av NOD (Nytt Operations- och Diagnostiskt hus) uppgår till 8 miljoner kronor. Kost (patientmat) har ett överskott på 7 miljoner vilket innebär att återställandet av ackumulerat underskott sker tidigare än beräknat.

Regionkontoret 87 miljoner

Årets resultat uppgår till 87 miljoner att jämföra med 59 miljoner 2018. Förvaltningens största överskott finns inom Centrum för hälso- och sjukvårdsutveckling 73 miljoner främst Vårdval, Läkemedel och Centrum för klinisk forskning.

- Den största positiva avvikelsern står att finna inom Vårdval, 24 miljoner, där primärvård samt fysioterapeuter och privata vårdgivare går med överskott medan tandvården precis som budgeterat visar underskott.
- Läkemedel (med central finansiering) levererar ett resultat på 21 miljoner. Lägre förskrivning av hepatit c-läkemedel än budgeterat är den enskilt största förklaringen.
- Inom Centrum för klinisk forskning finns ett överskott på 11 miljoner som till viss del beror på ej utlysta doktorand- och post doc-tjänster, men framförallt på att beviljade interna forskningsmedel inte förbrukats i den takt som avsetts i respektive projektplan.

Kollektivtrafiknämnden 10 miljoner

Nämnden har en stabil ekonomi. Tågstoknader är relativt opåverkbara och får stora konsekvenser på

resultatet. Av årets resultat på 10 miljoner avser 9 miljoner lägre kostnader för tågtrafik.

Hjälpmedelscentrum 2 miljoner

Resultatet före återbetalningen till kunder blev 8 miljoner. Överskottet beror främst på vakanta tjänster och dämpad beställningstakt från kunder.

Finansiell ställning

Investeringar om 393 miljoner

Under 2019 investerade regionen för 393 miljoner. Det är lägre än budgetramarna på 530 miljoner, framförallt på grund av väsentligt lägre utfall för fastighetsinvesteringar.

Investeringar i fastigheter (Mkr)

Fastigheter – lägre än budget

Fastighetshetsinvesteringarna uppgick till 220 miljoner, vilket var väsentligt lägre än budgetramarna på 318 miljoner. Att investeringarna understeg budgeterat belopp beror till en del på att ombyggnad av reservkraftstationer och underställverk samt nytt Jourlabb förskjuts till kommande år för att följa planeringen av akutsjukhuset.

Huvudentrén i Västerås har byggts om i etapper och är i det närmaste färdigställd.

Byggnationen av den nya sjukvårdsbyggnaden i Sala är i full gång.

Arbetet med Nytt Akutsjukhus Västerås har under året löpt planenligt och avslutat skedet "lokalplanering" och ett antal förstudier till den fortsatta planeringen. Regionfullmäktige beslutade i juni 2019 att fortsätta planeringen och genomförandet av projekteringen av det nya akutsjukhusets första etapp.

Sedan den 1 november 2019 är Programmet Nytt Akutsjukhus en egen förvaltning ur ett redovisningsperspektiv. Inför detta har ett omfattande arbete genomförts för att sätta upp förutsättningar för ekonomisk redovisning, uppföljning och styrning. En genomgång har skett av upparbetade utgifter se-

dan projektstart 2013 då inriktningen var Nytt Operationshus och diagnostiskt center. Utifrån genomlysningen har en bedömning gjorts om vilka utgifter som ska föras över till programmet och vad som ska hänföras till andra investeringsobjekt eller utrangeras. Efter ovan beskrivna justeringar har 6 miljoner av tidigare upparbetade utgifter överförts till programmet. Under 2019 har 18 miljoner upparbetats. Totalt uppgår programmets investeringsutgifter till 24 miljoner.

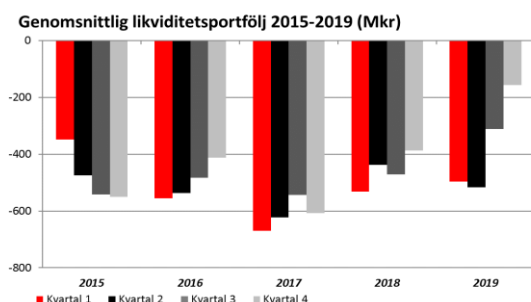
Högre utfall för övriga investeringar

Regionen investerade cirka 12 miljoner mer i inventarier och utrustning under 2019 än under 2018. Ökningen hänförs främst till medicinskt teknisk utrustning och datorutrustning. Se vidare investeringsredovisningen på sidorna 51-52.

För 2020 förväntas en hög nivå avseende investeringarna i inventarier och utrustning, drivet av den eftersläpning som uppstod 2019. Framförallt har Västmanlands sjukhus ett stort investeringsbehov i medicinteknisk utrustning.

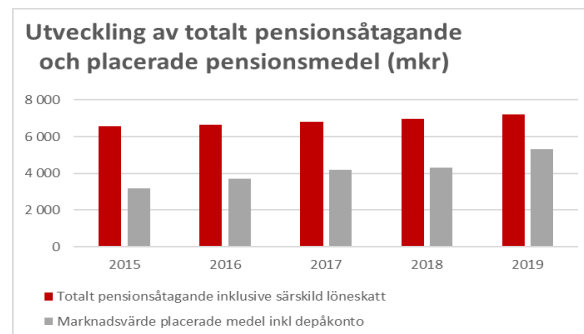
Något förbättrad likviditet och lägre låneskuld

Regionen har sedan några år tillbaka lån till följd av stora fastighetsinvesteringar. Vid årets slut uppgick lånen till 250 miljoner (exklusive långfristig leasing-skuld), vilket är en minskning på 50 miljoner mot årets början. Upplåning sker i stället via checkräkningskrediten. Till följd av bättre resultat samt lägre fastighetsinvesteringar än budgeterat kunde låneskulden amorteras under året. Vid årets slut uppgick den genomsnittliga upplåningsräntan till 0,7 procent och den genomsnittliga räntebindningstiden till 0,2 år. Skuldportföljens sammansättning beskrivs närmare på sidan 42. Fortsatt amortering av lånen under 2020 beror till stor del på regionens investeringstakt och resultatutveckling under perioden. Diagrammet nedan visar regionens likviditetsutveckling.

Pensionsskulden ökar

Pensionerna redovisas enligt blandad modell, vilket innebär att åtaganden för pensionsförmåner som intjänats från och med 1998 redovisas i balansräkningen. Äldre pensionsförmåner intjänade före 1998 hanteras däremot som en ansvarsförbindelse. Regionens totala pensionsskuld (inklusive löneskatt) den 31 december 2019 var 7 224 miljoner. Ökningen 2019 var 260 miljoner. Skuldökningen 2019 var högre än de senaste åren, se diagram nedan. Detta beror delvis på att fler anställda har inkomster över 7,5 inkomstbasbelopp vilket gör att skulden i balansräkningen ökar. Ansvarsförbindelsen (skuld upparbetad före 1998) minskade likt tidigare år.

Ökad andel placerade pensionsmedel

För att regionen ska kunna betala framtida pensioner finns en pensionsmedelsportfölj vars tillgångar redovisas som kortfristiga placeringar i balansräkningen. Sedan mitten av 1990-talet, då regionen började med pensionsmedelsförvaltning, har drygt 2,5 miljarder avsatts till pensionsmedelsportföljen.

Eftersom portföljens marknadsvärde* var 5,3 miljarder den sista december 2019 innebär det att den ackumulerade avkastningen uppgår till drygt 2,8 miljarder. De senaste 10 åren har den genomsnittliga årsavkastningen varit 7,0 procent. Till följd av en stark börsutveckling blev 2019 ett år med positiv avkastning, se sammanställning på nästa sida. Årets avkastning blev 18,3 procent och pensionsmedlen investerade i svenska och utländska börsaktier, svenska räntebärande värdepapper samt alternativa investeringar. Årets målavkastning var 4,9 procent. Portföljförvaltningen ligger inom tillåtna limiter för tillgångsslagen enligt finanspolicyn.

Under 2019 avsattes 150 miljoner till pensionsmedelsportföljen. Tillsammans med den positiva avkastningen på 796,7 miljoner bidrog avsättningen

till att skuldtäckningsgraden förbättrades ytterligare, till 73,3 procent beräknat utifrån marknadsvärde*. Skuldtäckningsgraden har kontinuerligt förbättrats genom åren till följd av regelbundna avsättningar till portföljen och genom att avkastningen har återinvesterats. Förvaltningen, som präglas av låg risk, regleras utifrån regionens finanspolicy och finansriktlinjer. Förvaltningens resultat har rapporterats regelbundet, exempelvis i kvartalsvisa pensionsmedelsrapporter till regionstyrelsen. Inom finansområdet samarbetar Region Västmanland sedan flera år med Region Sörmland och Region Örebro län. En viktig del inom samarbetet är hållbara och ansvarsfulla investeringar, där regionerna tillsammans försöker hitta effektiva strategier för exempelvis minskad miljöpåverkan från investeringarna. En återkommande aktivitet som genomförs årligen är en CO2-screening av pensionsportföljernas aktiefonder. För Region Västmanland minskade koldioxidavtrycket (mätt som koldioxidintensitet) med 17 procent jämfört med föregående verksamhetsår. Utvecklingen ligger i linje med miljömålet för finansförvaltningen enligt regionens miljöprogram 2018-2022.

*Marknadsvärdet inkluderar även marknadsvärde på placeringar som ej ska marknadsvärderas enligt RKR R7.

Redovisning av regionens pensionsmedelsförvaltning och pensionsförpliktelser (Mkr)

Avsättningar för pensioner	2019	2018
Pensioner	2 787,7	2 525,1
Särskild löneskatt	676,3	612,6
Summa	3 464,0	3 137,7
Ansvarsförbindelse (inom linjen)		
Pensionsskuld (intjänad före 1998)	3 011,2	3 065,4
Särskild löneskatt	730,5	743,7
Visstidspensioner	18,6	18,0
Summa	3 760,3	3 827,1
Total pensionsförpliktelse	7 224,3	6 964,8
Finansiella placeringar		
Anskaffningsvärde	4 137,4	3 842,8
Bokfört värde*	5 295,7	4 311,1
Orealiserade vinster	1 158,3	468,3
Inkluderar även marknadsvärde på placeringar som ej ska marknadsvärderas enligt RKR R7.		
Relation placeringar/skuld		
Återlånade medel*	3 086,9	3 122,0
Skuldtäckningsgrad**, anskaffningsvärde	57,3%	55,2%
Skuldtäckningsgrad, bokfört värde	73,3%	61,9%
Förändring placeringarnas bokförda värde		
Ingående bokfört värde	3 842,8	3 451,2
Årets avsättning	150,0	200,0
Realiserat resultat (netto)	144,6	191,6
Orealiserade vinster/förluster	707,5	-210,7
Utgående bokfört värde	4 137,4	3 842,8
Avkastning		
Portfölj	18,3%	-1,6%
Jämförelseindex	16,7%	-0,5%
Målsättning enligt policy	4,9%	5,1%
Portföljsammansättning		
Svenska aktier	16%	16%
Utländska aktier	37%	36%
Nominella räntor	26%	27%
Reala räntor	7%	8%
Alternativa placeringar	11%	10%
Kassa	3%	3%
Summa	100%	100%

*Återlånade medel är skillnaden mellan totala pensionsförpliktelser och anskaffningsvärdet på de förvaltrade pensionsmedlen.

**Skuldtäckningsgraden är placeringarna som andel av skulden, där placeringarnas anskaffningsvärde respektive bokfört värde använts.

Aktiv finansförvaltning med lågt risktagande

Finansiella tillgångar och skulder får en allt större påverkan på regionens resultat och ekonomisk ställning. För att hantera de finansiella riskerna bedriver regionen en aktiv finansförvaltning, med lågt risktagande. Den största finansiella risken är den så kallade aktiekursrisken (risk för kraftiga börsfall)

inom pensionsmedelsportföljen. För att hantera denna risk tillåts aktier endast som en begränsad andel av portföljen, normalt 50 procent och maximalt 65 procent.

2019 infördes nya bokföringsregler innebärande att pensionsmedelsportföljen ska marknadsredovisas. Det innebär att pensionsmedelsportföljen redovisar sitt resultat i linje med börssvängningarna. Undantag från marknadsredovisning gäller där finansiella instrument hålls till förfall. För regionens pensionsmedelsportfölj gäller undantaget några enskilda innehav.

På grund av den fortsatta osäkerheten i omvärlden och de låga räntenivåerna har endast delar av portföljens avkastningsmål budgeterats. Andra risker inom finansförvaltningen är kredit-, valuta-, ränte-, finansierings-, och refinansieringsrisk. Samtliga risker regleras i finanspolicyn. Kreditrisken begränsas genom att pengar endast lånas ut till låntagare med hög kreditvärdighet. Merparten av utlåningen består av svenska statsobligationer, gröna obligationer, företagsobligationer och fastighetsobligationer med hög kreditvärdighet.

Valutarisk finns endast inom pensionsmedelsportföljen, och när det gäller utländska aktier och alternativa placeringar.

Regionen tillämpar säkringsredovisning och använder derivatinstrument i sin upplåning, så kallade swappar (se förklaring till höger) för att dämpa effekterna av svängningar i räntorna (ränterisken).

Vid årsskiftet 2019/2020 var den totala swapvolymen 50 miljoner. De lån som swapparna är kopplade till uppgår till 250 miljoner. Även under 2019 har det varit en dålig affär att ha bundna räntor eftersom räntorna har varit fortsatt låga. Årets totala säkringskostnad för swapparna uppgår till cirka 1,1 miljoner, där beloppet ingår som en del i de totala räntekostnaderna. Till följd av att räntorna sjunkit sedan swapparna avtalades uppgick det negativa marknadsvärdet för swapparna till -0,2 miljoner (-1,1 miljoner vid föregående årsskifte). Avsikten är att inneha respektive swapavtal tills det har förfallit.

Finansierings- och refinansieringsrisken begränsas främst av att lånens förfall sprids i tid, se tabell till höger. Regionen är medlem i Kommuninvest samt har avtal om bankkontokredit på 500 miljoner. Skuldförvaltningen hanteras enligt finanspolicyn och rapportering av utfallet har skett löpande under året, exempelvis i tertiälvisa finansrapporter till regionstyrelsen.

Noter

Derivatinstrument

Instrument/avtal baserade på värdepapper. Derivatinstrumenten skapar en större flexibilitet i skuldförvaltningen, till exempel genom att räntebindningen enkelt kan ändras. Derivatinstrument kan också medföra högre risker, exempelvis uppkommer motpartsrisker, vilket ställer krav på att dessa kan fullgöra sina åtaganden. För att hantera riskerna med derivatinstrument finns begränsningar i regionens finanspolicy.

Swappar

En typ av derivatinstrument som innebär att fast ränta byts ut mot rörlig ränta (eller vice versa) med motparten, banken. All upplåning sker till rörlig ränta och sedan binds räntan på önskad löptid med hjälp av ränteswapparna.

Förfallostruktur låneportfölj

Volym, miljoner	Kapitalbidning	Räntebidning
Under 1 år	150	250
1-2 år	50	
2-3 år	50	
3-4 år		
4-5 år		
Över 5 år		
Totalt	250	250

Genomsnittlig kapitalbindning vid årets slut: 1,0 år
Genomsnittlig upplåningsränta vid årets slut: 0,7 procent
(exklusive swappar/räntebidning: 0,3 procent).
Genomsnittlig räntebidningstid vid årets slut: 0,2 år
(exklusive swappar: 0,2 år).

Eget kapital ökade med 864 miljoner

Ingående eget kapital har justerats med anledning av ny redovisningslag där finansiella tillgångar ska värderas till verkligt värde och att uppskrivning av finansiella tillgångar inte får göras, vilket föranlett återföring av tidigare uppskrivning av andelsinnehavet i Kommuninvest. Justeringen för verkligt värde uppgår till 453 miljoner kronor och återföring av tidigare uppskrivning uppgår till 5,2 miljoner kronor. Under 2019 ökade det egna kapital med årets resultat på 864 miljoner och uppgick till 3 711,1 miljoner.

De äldre pensionsförpliktelserna ingår inte i det egna kapitalet utan redovisas enligt blandmodellen som en ansvarsförbindelse. Med hänsyn taget till detta var regionens eget kapital -30,6 miljoner.

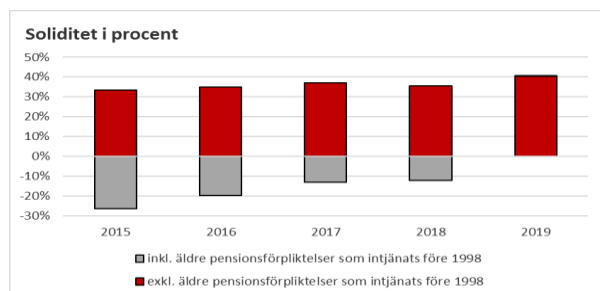
Av det egna kapitalet avsåg 10,6 miljoner fondering för Salberga och 70,9 miljoner för forskningsfonden. 1 miljon delades ut till olika forskningsprojekt under 2019. För 2020 har beslut fattats om utdelning av 1 miljon.

Soliditeten förbättrades till 41 procent

Soliditeten är ett mått på det långsiktiga finansiella handlingsutrymmet. Måttet visar hur stor andel av tillgångarna som finansieras med egna medel (eget kapital i förhållande till de totala tillgångarna). För en god ekonomisk hushållning är det viktigt att soliditeten inte försvagas utan att den bibehålls eller förbättras. En förbättrad soliditet innebär att regionen minskar sin skuldsättningsgrad och därigenom ökar sitt finansiella handlingsutrymme inför framtiden. Under 2019 förbättrades soliditeten med 5 procentenheter, till 41 procent. Se diagram nedan. Riks genomsnittet för regioner 2019 var 26 procent.

Även samtliga pensionsförpliktelser kan räknas in i soliditeten. Då ingår pensionsförmåner som intjänats före 1998 inklusive särskild löneskatt, vilken redovisas som ansvarsförbindelse. En sådan beräkning visar på en förbättring för Region Västmanland med 12 procentenheter, från -12 procent till 0 procent 2019. Riksnittet var -23 procent.

I grafen nedan har åren 2015-2018 justerats med anledning av byte av redovisningsprincip avseende marknadsvärde på placerade medel.

Borgensåtaganden 836 miljoner

I slutet av året hade Region Västmanland borgensåtaganden och övriga förpliktelser på 836 miljoner gentemot AB Transitio, Folk tandvården Västmanland AB och Svealandstrafiken AB. 2018 uppgick åtagandet till 603 miljoner.

Den största delen, 486 miljoner, gällde borgen för beställningar av spårfordon via Transitio. Dessutom

har regionen beslutat att trygga pensionerna i Folk tandvården genom en avgiftsbelagd borgensutfästelse. Folk tandvårdens pensionsskuld har ökat med 8 miljoner och uppgick till 76 miljoner. Regionen har även beslutat om en borgensram till Svealandstrafiken AB på 315 miljoner. Vid utgången av 2019 uppgick regionens andel i bolagets upplåning till 275 miljoner, vilket är en ökning med 206 miljoner jämfört med 2018. Ökningen är kopplad till investeringar i nya bussar.

De framtida betalningarna för operationell leasing uppgår till 195 miljoner och gäller i huvudsak inhyrda lokaler där avtalstiden är längre än 3 år.

Framtiden och utmaningar

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) bedömer i Ekonomi Nytt, publicerad den 20 december, att prognosen om svag tillväxt samt försvagad arbetsmarknad under 2020 står sig. SKR räknar med att BNP kommer att öka med endast 0,8 procent 2020 och 1,7 procent 2021. Den viktigaste faktorn för regionernas skatteintäkter, utvecklingen av arbetade timmar, ser till och med ut att bli negativ under 2020, för att sedan öka svagt under kommande år.

Regionens ekonomiska förutsättningar för de kommande åren är utmanande. Regeringens förändrade system för kostnadsutjämning kommer att drabba Västmanland mer än andra län. Dämpad konjunkturutveckling innebär långsammare tillväxt av skatteintäkterna. Samtidigt medför de demografiska förändringarna en ökad efterfrågan av välfärd och därmed ett stigande kostnadstryck. Regionen har redan börjat kraftsamla för att säkra en långsiktig hållbar hälso- och sjukvård samt regional utveckling i Västmanland, bland annat genom kostnadsreduceringar, omorganisation med en gemensam organisation för hälso- och sjukvården samt översyn av all övrig organisation. Utveckling av arbetssätt och tjänster, omställning till "Nära vård" samt investering i nytt akutsjukhus är några av de viktigaste delarna i regionens arbete mot ökad effektivitet.

Fem år i sammandrag

Nyckeltal/mått	2015	2016	2017	2018	2019
Folkmängden i länet 31/12	264 276	267 629	271 095	273 929	275 845
Utdebitering, kr	10,88	10,88	10,88	10,88	10,88
Skatteintäkter och generella statsbidrag, mkr	7 212	7 628	7 988	8 251	8 615
Skatteintäkter och generella statsbidrag förändring jämfört med föregående år, %	4,2%	6,0%	4,7%	3,3%	4,4%
Nettokostnader inkl avskrivningar exkl jämförelsestörande poster, förändring jämfört med fg år, %	4,9%	4,9%	4,7%	3,6%	3,2%
Förändring arbetad tid, exkl jour/beredskap, %	1,7%	2,3%	2,4%	2,3%	1,8%
Personalkostnader inkl sociala avgifter exkl jämförelsestörande poster mkr ¹⁾	4 003	4 199	4 402	4 635	4 811
därav lönekostnader exkl sociala avgifter, mkr ¹⁾	2 587	2 692	2 819	2 956	3 081
Förändring av lönekostnader jämfört med föreg år %	5,6%	4,0%	4,7%	4,9%	4,2%
Kostnader för inhyrd personal, mkr	162	198	205	234	242
Årets resultat enligt balanskravet, mkr	173	159	159	215	207
Årets resultat enligt balanskravet/skatter och statsbidrag, %	2,4%	2,1%	2,0%	2,6%	2,4%
Finansnetto, mkr ²⁾	111	75	65	138	22
Investeringar, mkr	352	348	370	323	393

¹⁾ Förtroendevalda har exkluderats

Från 2017 ingår regional utveckling (från VKL och Länsstyrelsen) och från 2018 ingår Fagersta.

²⁾ Finansnetto exkl. realiserade vinster/förluster

Sammanställd redovisning

Syftet med den sammanställda redovisningen är att ge en samlad bild av regionen och dess ägda företags ekonomiska ställning och resultat. Förutom regionens egen verksamhet omfattas den sammanställda redovisningen av de helägda bolagen Folkandvården Västmanland AB, Västmanlands Lokaltrafik AB och delägda bolaget Svealandstrafiken AB.

Verksamhetens resultat uppgick till 196 miljoner för 2019, vilket är en förbättring med 113 miljoner jämfört med 2018, då resultat var 83 miljoner. Koncernens omsättning uppgick till 10,6 miljarder, vilket är 600 miljoner mer än 2018. Regionens verksamhetsresultat uppgick till 184 miljoner. Folkandvårdens resultat efter finansiella poster uppgick till 8,3 miljoner, vilket är en förbättring jämfört med 2018, då resultatet var 7,6 miljoner. Efter bokslutsdispositioner och skatt redovisade Folkandvården ett resultat på 4,9 miljoner. Västmanlands Lokaltrafik redovisar ett noll resultat efter finansiella poster. Svealandstrafikens resultat efter finansiella poster uppgick till 0,2 miljoner, vilket är 0,1 miljoner sämre än 2018. Efter bokslutsdispositioner och skatt redovisades ett nollresultat.

Finansiell ställning

Soliditeten uppgick till 39,4 procent, vilket var 4 procentenhet bättre än 2018. Balansomslutningen ökade med 1 381 miljoner till 9 611 miljoner. Ökningen kan bland annat förklaras med högre investeringar och värdetillväxten i de kortfristiga placeringarna i pensionsmedelsportföljen i regionen.

Högre investeringar

Den sammanlagda investeringsvolymen uppgick till 685 miljoner, vilket är 348 miljoner mer än 2018. Regionen stod för 393 miljoner, där 223 miljoner avsåg fastigheter och 169 miljoner avsåg maskiner och inventarier. Folkandvården investerade 2,9 miljoner i inventarier och medicinteknisk utrustning. Svealandstrafiken gjorde nyanskaffningar i vagnparken med 572 miljoner och 5,2 miljoner i maskiner och inventarier varav 289 miljoner ingår i den sammanställda redovisningen. Nyanskaffningarna har i huvudsak lånefinansierats.

Ökat antal medarbetare

Antal anställda uppgick till 8 587, varav 7 139 avser regionen. Detta var en ökning med 760 anställda

jämfört med 2018. Regionen ökade med 171 medarbetare, Svealandstrafiken ökade med 605 medarbetare och Folktandvården minskade med 16 medarbetare.

Regionens ekonomiska engagemang

Nedan redovisas de ekonomiska engagemangen i företagen. Det förekom inte någon utdelning eller något ägartillskott/driftbidrag under 2019.

Kostnader, intäkter, fordringar och skulder (Mkr)

Enhet	Försäljning Köpare	Säljare	Räntor Kostnad	Intäkt	Lån Givare	Mottagare	Borgen Givare	Mottagare
Regionen	355,7	28,2		0,3		85,3	301,0	
Folktandvården Västmanland AB	27,6	113,1	0,1		62,0			76,0
Västmanlands Lokaltrafik AB					23,3			
Svealandstrafiken AB	0,6	242,6	0,2					225,0

Bolag, nämnder och samverkansorgan

Folktandvården Västmanland AB

Bolaget bedriver allmäntandvård och omvårdnads-
tandvård i länets samtliga kommuner. Resultatet ef-
ter finansiella poster uppgick till 8,3 miljoner.

Under 2019 har bolaget hjälpt 39 226 personer
yngre än 24 år och 29 616 personer 24 år och äldre.
Det är 2,9 procent färre undersökningar jämfört
med 2018. Antalet besök uppgick totalt till 191 139,
vilket är 0,8 procent fler än föregående år. Det bety-
der att 68 procent av listade personer under 24 år
undersöktes eller behandlades under året. Motsva-
rande för de vuxna revisionspatienterna är 49 pro-
cent. Under året fick 1 800 äldre personer munhäl-
sobedömning utförd av tandhygienist i sitt boende.

2 610 personer med rätt till nödvändig tandvård be-
handlades och 53 personer fick tandvård som led i
sjukdomsbehandling samt 357 personer med funkt-
ionsnedsättning fick hjälp.

När det gäller att möta våra unga för att tidigt eta-
blera god munhälsa har bolaget under 2019 gjort
flera viktiga insatser. Under året har besök skett i
215 förskoleklasser och 147 klasser i årskurs 6 med
informationsmaterial om förebyggande tandvård. I
maj 2018 lanserades Rockamunnen tillsammans
med Folktandvården i alla regioner i Sverige. Det är
ett sätt att via digitala system få unga personer att
sköta sina tänder. Cirka 160 000 personer har nåtts
via denna kanal.

Folktandvården Västmanland AB	2019	2018	2017
Ägarandel (procent)	100	100	100
Resultat efter finansiella poster (mkr)	8,3	7,6	13,0
Balansomslutning (mkr)	162,2	147,9	136,2
Soliditet (procent)	35	33	32
Medelantal anställda	282	309	283

Västmanlands Lokaltrafik AB (VLAB)

Bolaget bedriver ingen verksamhet utan har förval-
tat ingångna avtal. Styrelsen har fått i uppdrag att
avveckla bolaget.

Västmanlands Lokaltrafik AB (VLAB)	2019	2018	2017
Ägarandel (procent)	100	100	100
Resultat efter finansiella poster (mkr)	0	0	0
Balansomslutning (mkr)	23,8	23,8	23,8
Soliditet (procent)	100	100	100
Medelantal anställda	0	0	0

Svealandstrafiken AB

Bolaget bedriver linje- och stadstrafik i Västman-
lands län på uppdrag av Kollektivtrafikmyndigheten
samt genomför viss skolskjutsverksamhet. Från och
med hösten 2019 bedrivs även linjetrafik i Region
Örebro län från depåerna i Örebro och Odens-
backen. Det innebär i det närmaste en fördubbling
av verksamheten. Året har därigenom till stor del
präglats av trafikstarterna och den verksamhetsför-
ändring som bolaget genomgått genom övertagan-
det av trafiken. Med anledning av trafikstarten i
Örebro län under hösten 2019 så har Svealandstra-
fiken AB ett undantag från ägarnas avkastningskrav
2019.

Under året har 7 stycken elbussar för Flextrafiken
driftsatts i Västerås, vilket innebär att Flextrafiken
nu är helt elektrifierad. Vidare har 32 st nya ledbus-
sar för stadstrafiken i Västerås tagits i drift 2019.
Bolaget ligger topp tre vad gäller kundbemötande i
Svensk Kollektivtrafiks mätningar av stadstrafik.

Bolagets redovisar ett resultat på 0,2 miljoner, vil-
ket innebär att resultatmålet uppnåddes.

Svealandstrafiken AB	2019	2018	2017
Ägarandel (procent)	50	50	100
Resultat efter finansiella poster (mkr)	0,2	0,3	0,6
Balansomslutning (mkr)	883,7	381,7	380,9
Soliditet (procent)	12	29	29
Medelantal anställda	638	521	505

Tåg i Bergslagen AB (TiB)

Trafiken i Tåg i Bergslagens trafiksystem utförs av
SJ AB. Resandet i Tåg i Bergslagens trafiksystem
uppgick under 2019 till cirka 2,6 miljoner resor. Un-
der 2018 uppmättes resandet till 2,7 miljoner. En ny
mätmetod har införts för validering av periodkort,
vilket innebär att det uppskattade resandet 2019
inte är helt jämförbart med föregående år.

Bolaget redovisar ett resultat om 0,1 miljoner kro-
nor.

Tåg i Bergslagen AB (TiB)	2019	2018	2017
Ägarandel (procent)	25	25	25
Resultat efter finansiella poster (mkr)	0,1	1,2	-0,9
Balansomslutning (mkr)	88	65	81
Soliditet (procent)	6	9	6
Medelantal anställda	6	6	5

Almi Företagspartner Mälardalen AB

Almi Mälardalen stödjer företagandet i Västmanlands och Örebro län. Region Västmanland äger tillsammans med Region Örebro län 49 procent av aktierna och Almi Företagspartner AB (staten) äger 51 procent.

Verksamheten erbjuder tjänster inom finansiering och affärsutveckling för innovatörer och företag i startfas med tillväxtpotential. Små- och medelstora etablerade företag med tydlig tillväxt- och utvecklingspotential är ett annat fokusområde och målgrupp. Almi Mälardalen fortsätter att vara ett av landets bäst presterande Almi-bolag inom såväl finansiering som affärsutveckling.

Bolagets finansieringsverksamhet är ett mycket viktigt komplement på företagsfinansieringsmarknaden där bolaget har ett brett spektrum av möjligheter inom lån, riskkapital samt bidrag och checkar. Under 2019 har 357 lån beviljats på ca 242 miljoner totalt, 2 000 behovsanalyser har genomförts och drygt 1 100 leveranser av kunderbjudanden har gjorts, samt att ca 2 500 företagare har deltagit på seminarier och kurser i bolagets regi.

Under 2018 har utvecklingen fortsatt i riktning att ännu tydligare fokusera sina insatser till företag med bedömd tillväxtpotential. Bolaget avslutade under 2019 ett framgångsrikt länsöverskridande socialfundsprojekt med fokus på affärsutveckling i ca 500 utvecklingsinriktade s.k. solo- och mikroföretag (0-10 anställda).

Almi Företagspartner Mälardalen AB	2019	2018	2017
Ägarandel (procent)	24,5	24,5	24,5
Resultat efter finansiella poster (mkr)	-2,9	1,4	2,0
Balansomslutning (mkr)	18,7	21,0	21,5
Soliditet (procent)	68	75	66
Medelantal anställda	36	36	35

Västmanlands Tolkservice (VTS) ekonomisk förening

VTS är en samordnande språksservice och tillhandahåller både tolkning och skriftliga översättningar. Region Västmanland och länets kommuner är medlemmar och står för merparten av beställningarna, men även statliga myndigheter och andra samhällsinstanser anlitar VTS.

Verksamheten är avgiftsfinansierad och på uppdragsbasis erbjuds över 300 tolkar inom 100 språk. Genom ett nationellt nätverk av tolkföreningar har VTS tillgång till tolkar inom ännu fler språk.

Västmanlands Tolkservice (VTS)	2019	2018	2017
Ägarandel (procent)	34	34	34
Resultat efter finansiella poster (mkr)	0,5	0,2	1,9
Balansomslutning (mkr)	16,4	16,4	19,4
Soliditet (procent)	63	61	51
Medelantal anställda	12	13	15

Kommunalförbundet Västmanlands Teater

Västmanlands Teater är ett kommunalförbund med Region Västmanland och Västerås stad som huvudmän. Regionen svarar för 51 procent av huvudmannabidraget till verksamheten. Västmanlands Teaters uppdrag är att arrangera, producera och stödja teaterverksamhet i Västmanlands län.

Året har präglats av en ambition att lyfta fram de lokala berättelserna i Västmanland och skapa teater som känns nära och berör. Av de sex egenproducerade föreställningar är fem av dem urpremiärer.

Utöver detta har teatern spelat kostnadsfri Parkteater för allmänheten och den uppskattade Soppteatern. I repertoaren fanns också Fredagsgästen med Carin Hjulström tillsammans med gästspel och samarbetsproduktioner.

Sammanlagt har teatern under året spelat 221 föreställningar. Antal besökare uppgick till 36 485 personer, av dem var barn och unga 9 120 personer.

Teatern har haft ett stort genomslag i media och omnämnts vid 322 tillfällen. Sociala kanaler är en viktig del av kontakten med publiken och där har teatern runt 15 000 följare.

Årets resultat uppgår till 345 tkr och är ett bättre resultat än väntat. En ökad försäljning på biljetter och sålda föreställningar samt att Teaterproduktionerna generellt haft mindre kostnader genererar ett positivt resultat.

Västmanlands Teater	2019	2018	2017
Ägarandel (procent)	51	51	51
Resultat efter finansiella poster (mkr)	0,3	0,5	-0,1
Balansomslutning (mkr)	12,0	11,0	11,1
Soliditet (procent)	46	48	43
Medelantal anställda	34	35	30

Kommunalförbundet Västmanlandsmusiken

Västmanlandsmusiken är ett kommunalförbund med Region Västmanland och Västerås stad som

medlemmar. Regionen svarar för 10 procent av huvudmannabidraget till verksamheten och via regionen utbetalas dessutom det statliga anslaget till regional musik, dans och orkesterverksamhet.

Västmanlandsmusikens verksamhet – Västerås Sinfonietta, regional musik och dans samt Västerås Konserthus – erbjuder upplevelser av levande musik och dans.

2019 var ett ovanligt händelserikt år för Västerås Sinfonietta. Ett flertal turnéer genomfördes, helt i linje med överenskommelsen med huvudmännen samt den regionala kulturplanen. Sinfoniettan har förutom turnéer genomfört sina två abonnemangsserier (torsdag och lördag), lanserat en ny sopp-lunchkonsert-serie, spelat i äldreomsorgen, och har också presenterat fyra konserter i den nya serien PopArt.

Västmanlandsmusiken arbetar för barn och unga i hela länet. Genom skolproduktioner, familjeföreställningar, musiktävlingar och skapande verksamhet får barn och unga utlopp för den egna kreativitet och uppleva livemusik av hög kvalitet.

Västmanlandsmusikens samarbetsmodell Ett kulturliv för alla (EKFA) är en arbetsform där dialogen är central och verksamheten i länets kommuner finansieras gemensamt av respektive kommun och Västmanlandsmusiken. Tillsammans med kommunens tjänstemän och föreningar skapas programråd i varje kommun. Programråden är det beslutande organet för konserter och föreställningar som sker inom Ett kulturliv för alla.

Årets resultat för Västmanlandsmusiken uppgår till -1,9 miljoner. Årets publik uppgår till drygt 127 000 besökare, varav cirka 33 000 barn och unga, vilket är en ökning på totala antalet besökare jämfört med 2018.

Gemensam inköpsnämnd

Från och med 2019 finns en gemensam inköpsnämnd där region Västmanland och region Sörmland samverkar inom inköps- och upphandlingsområdet (tidigare benämnd "Gemensam nämnd för samverkan mellan Landstinget Sörmland och Landstinget Västmanland, DU-nämnden"). Under 2019 genomförde den gemensamma inköpsorganisationen 367 upphandlingar varav xxx enbart för Västmanland och därutöver 28 upphandlingar som var gemensamma för Västmanland och Sörmland.

Totalt möjliggjordes besparingar på cirka 10 miljoner för Region Västmanland.

Gemensam nämnd för varuförsörjning

Den gemensamma nämnden för varuförsörjning är ett samarbete mellan regionerna Dalarna, Sörmland Uppsala, Västmanland, och Örebro. Syftet med samarbetet är att genom gemensamma upphandlingar och varusortiment för förbrukningsvaror effektivisera varuförsörjningen. Denna nämnd ansvarade för den upphandling av 3:e partslogistikern som under hösten 2019 resulterade i en materialkris som bl. a. fick till följd att 180 planerade operationer ställdes in under oktober 2019.

Gemensam hjälpmedelsnämnd

Hjälpmedelsnämnden som är gemensam för Region Västmanland och länets kommuner har beslutanderätt i hjälpmedelsfrågor och ansvar för Hjälpmedelscentrums ekonomi. Under 2019 hade nämnden fyra protokollförda sammanträden.

Under året har nämnden bland annat beslutat om:

- Regelverk för inkontinenshjälpmedel flyttas in i hjälpmedelshandboken.
- Regelverk för Enureslarm flyttas in i hjälpmedelshandboken.
- Överenskommelse mellan Region Västmanland och skolhuvudmän i Västmanlands län angående hjälpmedel från förskola till gymnasieskola.

Gemensam kostnämnd

Region Västmanland är sedan 2010 vädregion för en gemensam kostnämnd för Region Uppsala och Region Västmanland. Nämndens främsta uppgift är produktion och leverans av kvalitativ, god och näringsriktig patientmat till ett konkurrenskraftigt pris till regionernas sjukhus. Under 2017 ombildades nämnden så att även Region Sörmland anslöts under en period av ombyggnation av köket i Nyköping. Under ombyggnationen har lasarettet fått leverans av patientmat från Kost, dessa leveranser kommer att upphöra under första kvartalet 2020.

Andelen ekologiska varor uppgick till 46 procent vilket innebär en ökning med två procentenheter sedan 2018. Vad gäller fairtrade nåddes inte målet att behålla en total andel på 8 procent, andelen fairtrade vid utgången av 2019 var 6 procent. Här behöver verksamheten göra en genomlysning av vilka

varor som passar för miljö, etisk och social kravställning.

I och med det nya distributionssättet av fleximat i Region Västmanland har matsvinnet minskat jämfört med tidigare. Kost ser att andelen sålda matportioner minskar (vården köper de portioner patienter behöver) och andelen returer i det nya systemet (återlämnade matlådor med utgången datum) har halverats till ca 8 procent, jämfört med 14 procent i retur (orörda brickor) i det tidigare brickdukningssystemet. Matsvinnet i Region Uppsala ligger kvar på samma nivå som förut, 13 procent, men förväntas minska när fleximatsystem införs även där.

Regionen arbetar vidare med målet att hitta nya samarbeten med presumtiva kunder då Region Uppsala under 2018 beslutat, i regionfullmäktige, att bygga nytt produktionskök vid Akademiska sjukhuset. Produktionen i Kosta patientmatskök (Claraköket) kommer under byggnationen att påverkas och verksamheten står inför nya förutsättningar och utmaningar i arbetet med att säkra leverans under byggnationen. Kostnämnden har i uppdrag från regionstyrelsen inom Region Västmanland att återställa ett tidigare upparbetat underskott senast år 2020 och arbetet går enligt plan.

Ambulansdirigeringsnämnd

Ambulansdirigeringsnämnden är en gemensam nämnd med uppgift att dirigera ambulanser. I nämnden samarbetar Region Västmanland med Region Uppsala och Region Sörmland. Verksamheten bedrivs i en informell organisation benämnd Sjukvårdens Larmcentral som består av en ambulansdirigeringsenhet inom varje parts organisation. Genom Sjukvårdens Larmcentral skapas en robust och patientsäker larmkedja som ger möjligheter att knyta samman ambulansdirigeringen med resten av vårdkedjan och att underlätta samordningen med vårdcentraler, kommuner, 1177 Vårdguiden och mobila läkarteam.

Stiftelsen Inventum

Stiftelsens ändamål är att främja och stödja forskning och innovationer inom regionens ansvarsområden.

Sedan 2018 finns en koordinator anställd på 20% av Region Västmanland med uppgift att koordinera stiftelsens arbete och säkerställa att frågor blir omhändertagna.

Stiftelsen Inventum har deltagit i ett flertal aktiviteter under 2019 i samarbete med Region Västmanlands avdelning för Innovation, Centrum för Klinisk forskning samt nätverket för Vård och Hälsa med syfte att informera om stiftelsen. En första kontakt har även tagits med begravningsbyråer, intresseorganisationer och Rotaryorganisationer.

Stiftelsen tecknade 2017 ett avtal med Bonigi, som utvecklar webbaserade lösningar för insamlingsstiftelser. Under 2019 har Region Västmanlands kommunikations, ekonomi och IT enheter färdigställt insamlingssidan. Domännamnet stiftelseninventum.se är registrerat och insamlingssidan planeras startas under våren 2020.

Donationsstiftelser

Regionstyrelsen är styrelse i 12 donationsstiftelser. Styrelsen ansvarar för att förvaltningen sker i enlighet med stiftelselagen. Förvaltningen av stiftelserna sker i enlighet med särskilda riktlinjer. Under 2019 uppgick antalet ansökningar till 185 stycken och totalt delades 189 tkr ut i bidrag från stiftelserna. Stiftelsernas egna kapital uppgick till 8,7 miljoner. Information om stiftelserna och om möjligheten att söka medel annonseras ut via Region Västmanlands webbsida samt genom utskick till utvalda grupper.

Driftredovisning

<i>Belopp i mkr</i>	Region-ersättning/ budget	Intäkter	Kostnader	Netto-intäkter/ kostnader	Resultat/avvikelse mot budget 2019	Resultat/avvikelse mot budget 2018
Regionstyrelsen som driftnämnd						
Västmanlands sjukhus ¹⁾	4 368,6	494,6	5 181,5	-4 686,9	-318,3	-329,4
Primärvård, psykiatri och habiliteringsverksamhet ¹⁾	870,9	723,1	1 631,5	-908,4	-37,5	-4,4
Varav						
Vårdcentraler (regiondrivna)	6,5	503,8	525,8	-22,0	-15,5	0,0
Verksamhets- och ledningsstöd ¹⁾	93,1	1 083,6	1 182,6	-99,0	-5,9	-7,8
Varav						
Regionfastigheter	62,5	480,8	554,7	-73,9	-11,4	-8,6
Kostnämnden	0,0	117,3	110,5	6,8	6,8	3,2
Regionstyrelsen som strategisk styrelse						
Regionkontoret ¹⁾	2 639,4	910,9	3 462,9	-2 552,0	87,4	59,4
Varav						
Vårdval	1 534,1	297,0	1 807,4	-1 510,4	23,7	2,8
Kultur- och folkbildningsnämnd	83,6	62,8	148,1	-85,3	-1,7	
Kollektivtrafiknämnd ¹⁾	314,2	538,1	841,9	-303,8	10,4	9,0
Gemensam hjälpmedelsnämnd	0,0	132,4	130,9	1,5	1,5	1,6
Nytt akutsjukhus ^{1), 2)}	5,6	0,0	5,6	-5,6	0,0	
Politisk verksamhet och patientnämndens kansli						
Patientnämnden inkl kansli	5,8	0,0	5,5	-5,5	0,3	0,2
Förtroendevalda och bidrag till politiska partier	37,1	1,7	37,6	-35,9	1,2	-2,0
Regionrevisionen	5,2	0,0	4,9	-4,9	0,3	0,2
Resultat från verksamheterna	8 339,9	3 884,4	12 484,9	-8 600,5	-260,6	-273,2
Regiongemensamma kostnader och intäkter samt finansiering ³⁾	8 511,7	10 106,5	642,0	9 464,5	952,8	111,5
Eliminering av interna poster		-2 568,8	-2 568,8			
Totalt resultat	171,8	11 422,1	10 558,1	864,0	692,2	-161,7

¹⁾ Följande förvaltningar/verksamheter har erhållit extra ersättning från RS anslag

Västmanlands sjukhus	86,3
Primärvård, psykiatri och habiliteringsverksamhet	24,7
Verksamhets- och ledningsstöd	51,6
Regionkontoret	92,0
Kollektivtrafiknämnd	11,0
Nytt akutsjukhus	5,6
Summa	271,2

²⁾ Programmet för Nytt akutsjukhus redovisas som egen förvaltning fr o m november 2019

³⁾ Avvikelse mot budget har justerats för 2018 med avseende av ändrade redovisningsprinciper 2019

Investeringsredovisning

Belopp i mkr	Budget 2019	Bokslut 2019	Bokslut 2018
Förvaltning/motsvarande			
Västmanlands sjukhus	87,0	72,1	70,7
Primärvård, psykiatri och habiliteringsverksamhet	8,2	5,0	3,0
Regionkontoret	46,5	45,2	36,5
Verksamhets- och ledningsstöd	303,9	211,8	173,4
varav fastigheter	299,7	205,9	166,2
Nya Akutsjukhuset	18,1	17,9	
varav fastigheter	17,7	17,3	
Gemensam nämnd för hjälpmedel	40,5	39,5	39,1
Kollektivtrafiknämnden	10,0	1,6	0,7
Regionövergripande oförutsett	5,8		
Regionstyrelsen Oförutsett	10,0		
Summa	530,0	393,1	323,4

Specifikation av fastighetsinvesteringar

Belopp i mkr	RS/RF- beslut	Prognos totalt	Utfall tom 2018-12-31	Utfall 2019	Budget projekt 2019	Återstående beräknade projektutg.
Pågående investeringar						
Nytt Akutsjukhus Västerås nybyggnation *	637,4	5 800,0	6,0	17,4	17,7	5 776,6
Nytt Akutsjukhus Västerås verksamhetsspecifik utrustning	7,0	1 000,0		0,4	0,4	999,6
Strukturplan, Västerås	3,6	3,6		3,6	3,6	
Nybyggnad Sala (inkl bassäng)	566,0	566,0	34,7	54,2	95,0	477,1
Ombyggnad reservkraftstation, Västerås **	53,4	53,4	2,5	1,0	15,0	49,8
Upprustning Huvudentrén, Västerås	23,7	23,7	8,9	12,5	10,6	2,3
Låssystem (skalskydd länet)	15,0	15,0	8,8	1,7	5,0	4,4
Underställverk inkl UPS, Västerås	15,0	15,0	0,6	0,6	8,5	13,8
Anpassning nytt jourlabb Labmedicin, Västerås	10,6	10,9	0,8	0,4	9,4	9,7
Infrastruktur wifi (länet)	14,5	14,5	1,5	5,4	4,0	7,7
Tillgänglighet länet, tillträdesskydd regionens vårdcentraler	15,0	10,1	1,1	8,8	5,0	0,2
Ombyggnation MR-kamera Röntgen, Köping	4,4	6,3	0,2	5,5	3,2	0,6
Total pågående investeringar	1 358,6	7 518,5	65,1	111,4	177,4	7 380,7
Avslutningsarbeten	16,5	18,6	16,2	2,4	6,3	0,2
Planerade projekt	50,1	42,2	2,1	1,2	30,4	38,7
Total om/ny/tillbyggnad	1 432,2	7 579,3	83,4	115,0	214,1	6 381,1
Övriga investeringar						
Reinvesteringar, inkl. energieffektiviseringar och brand***				56,5	55,5	
Planerat Underhåll***				23,6	20,5	
Funktionsanpassningar förvaltningar***				20,5	25,0	
Investering för externa hyresgäster och mindre investeringar	6,2	6,2	3,0	7,6	2,7	
Totala övriga investeringar	6,2	6,2	3,0	108,2	103,7	
TOTAL INVESTERINGAR				223,2	317,8	

* Utfall till och med 2018 har justerats med 11 mkr, varav 7,9 mkr är utrangering och 3,1 mkr har flyttats till Strukturplans- och Lokalförsörjningsplans arbete för sjukhusområdet Västerås.

** Utfall 2018 är justerat pga sammanslagning av två projekt. Motsvarande sänkning under Planerade projekt.

*** För dessa poster finns endast årlig budget.

Investeringsredovisning

Specifikation av övriga investeringar

Belopp i mkr

Västmanlands sjukhus

Datorutrustning	1,2
Medicinteknisk utrustning	63,2
<i>varav</i>	
<i>magnetkamera, Köping</i>	12,3
<i>masspektromenter, Laboratoriemedicin</i>	5,3
<i>skelettlab, Röntgen</i>	5,2
<i>ultraljudsutrustning, Urologen</i>	2,6
<i>operationsbordsstoppar, Otopeden</i>	2,0
<i>röntgenutrustning, Specialisttandvården</i>	1,7
<i>mikroskop, Otopeden</i>	1,6
Finansiella leasingavtal, ambulanser	5,7
Övriga maskiner och inventarier	1,9
Tekniska hjälpmedel	0,1

Primärvård, Psykiatri och Habiliteringsverksamhet

Medicinteknisk utrustning	0,9
Datorutrustning	2,1
Övriga maskiner och inventarier	1,8
Tekniska hjälpmedel	0,2

Regionkontoret

Datorutrustning	40,8
<i>varav</i>	
<i>hyrPC och skrivare</i>	20,8
<i>trådlösa nätverk</i>	9,5
<i>ersättningsinvestering nätverk</i>	3,0
<i>servrar virtuell miljö</i>	1,8
<i>självbetjäningsterminaler</i>	1,6
Medicinteknisk utrustning	1,1
Konst	0,5
Övriga maskiner och inventarier	2,8

Verksamhets- och Ledningsstöd

Datorutrustning	0,9
Övriga maskiner och inventarier	4,8
Finansiella leasingavtal	0,2

Nya akutsjukhuset

Övriga maskiner och inventarier	0,2
---------------------------------	-----

Gemensam nämnd för hjälpmedel

Övriga maskiner och inventarier	0,3
Bilar och andra fordon	1,0
Tekniska hjälpmedel	38,2

Kollektivtrafiknämnden

Immateriella tillgångar	0,7
Bilar	0,9

Resultaträkning

		Regionen			Koncernen		
		Not	Budget 2019	Bokslut 2019	Bokslut 2018 Justerad	Bokslut 2018	Bokslut 2019
<i>Belopp i mkr</i>							
Verksamhetens intäkter	1	1 636,9	1 786,6	1 626,8	1 626,8	1 955,3	1 738,6
Verksamhetens kostnader	2	-9 706,3	-9 900,4	-9 497,4	-9 497,4	-10 024,9	-9 583,1
Avskrivningar	3	-305,0	-317,5	-302,6	-302,6	-349,8	-323,0
Verksamhetens nettokostnader		-8 374,4	-8 431,3	-8 173,2	-8 173,2	-8 419,4	-8 167,5
Skatteintäkter	4	6 474,8	6 513,4	6 291,1	6 291,1	6 513,4	6 291,1
Generella statsbidrag och utjämning	5	2 096,1	2 101,6	1 959,5	1 959,5	2 101,6	1 959,5
Verksamhetens resultat		196,5	183,7	77,4	77,4	195,6	83,1
Finansiella intäkter	6	93,5	1 020,4	508,2	241,6	1 020,4	241,9
Finansiella kostnader	7	-118,2	-340,1	-581,3	-104,0	-345,3	-107,5
<i>varav realiserade vinster/förluster</i>			707,5	-210,7		707,5	
Årets resultat	8	171,8	864,0	4,3	215,0	870,7	217,5

Kassaflödesanalys

Den löpande verksamheten		Regionen		Koncernen	
		Not	2019	2018	2019
<i>Belopp i mkr</i>					
Årets resultat			864,0	215,0	870,7
Justering för av- och nedskrivningar			317,5	302,6	349,8
Realisationsvinst/realisationsförlust, materiella anläggningstillgångar			0,1	-37,5	0,1
Justering för avsättningar			326,3	292,2	332,3
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster			20,4	12,5	20,6
Medel från verksamheten för förändring av rörelsekapital			1 528,3	784,8	1 573,5
Ökning/minskning + kortfristiga fordringar			-989,1	-341,1	-996,2
Ökning/minskning + förråd och varulager			-4,5	3,4	-6,1
Ökning/minskning + kortfristiga skulder			-1,9	41,5	17,2
Kassaflöde från den löpande verksamheten			532,8	488,6	588,4
Investeringsverksamheten					
Investering i immateriella anläggningstillgångar			-0,7		-0,7
Investering i mark, byggnader och tekniska anläggningar			-223,2	-166,2	-223,2
Investering i maskiner och inventarier			-169,2	-157,2	-460,7
Försäljning av maskiner och inventarier	9	1,7	1,3	1,8	1,3
Investering i finansiella anläggningstillgångar	10		-0,2		-0,2
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	11		54,4		54,4
Kassaflöde från investeringsverksamheten			-391,4	-267,9	-682,8
Finansieringsverksamheten					
Nyupptagna lån	12	5,9	5,7	250,5	14,3
Amortering av skuld	13	-56,1	-106,4	-87,2	-112,8
Ökning av långfristiga fordringar	14	-1,9		-26,6	
Kassaflöde från finansieringsverksamheten			-52,1	-100,7	136,7
Årets kassaflöde			89,3	120,0	42,3
Likvida medel från årets början			193,2	73,2	250,4
Likvida medel vid årets slut			282,5	193,2	292,7

Balansräkning

Belopp i mkr		Regionen				Koncernen	
	Not	2019	IB 2019	2018	Not	2019	2018
Tillgångar							
Anläggningstillgångar							
Immateriella anläggningstillgångar	15	6,2	8,1	8,1	30	6,2	8,1
Materiella anläggningstillgångar							
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	16	2 251,9	2 187,4	2 187,4	31	2 256,8	2 192,4
Maskiner och inventarier	17	521,6	521,5	521,5	32	899,8	640,5
Finansiella anläggningstillgångar	18	152,5	150,5	155,7		119,3	97,9
Summa anläggningstillgångar		2 932,2	2 867,7	2 872,7		3 282,1	2 938,9
Bidrag till statlig infrastruktur	19	207,2	218,7	218,7		207,2	218,7
Omsättningstillgångar							
Förråd mm	20	39,4	34,9	34,9		46,0	39,8
Fordringar	21	581,2	526,0	526,0		594,2	539,8
Kortfristiga placeringar	22	5 112,9	4 179,0	3 726,0		5 188,9	3 794,1
Kassa, bank	23	282,5	193,2	193,2		292,7	250,4
Summa omsättningstillgångar		6 016,0	4 933,1	4 480,1		6 121,8	4 624,1
Summa tillgångar		9 155,4	8 019,3	7 571,5		9 611,1	7 781,7
Eget kapital, avsättningar och skulder							
Eget kapital	24	3 711,1	2 847,1	2 399,3		3 787,7	2 468,9
därav årets resultat		864,0	4,3	215,0		870,7	217,5
Avsättningar							
Avsättningar till pensioner och liknande förpliktelser	25	3 464,0	3 137,7	3 137,7		3 577,4	3 245,2
Avsättningar för skatter						18,0	17,9
Summa avsättningar		3 464,0	3 137,7	3 137,7		3 595,4	3 263,1
Skulder							
Långfristiga skulder	26	264,2	316,5	316,5		520,4	359,3
Kortfristiga skulder	27	1 716,1	1 718,0	1 718,0		1 707,6	1 690,4
Summa skulder		1 980,3	2 034,5	2 034,5		2 228,0	2 049,7
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		9 155,4	8 019,3	7 571,5		9 611,1	7 781,7
Panter och ansvarsförbindelser							
Ställda panter					33	19,2	21,9
Ansvarsförbindelser							
Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulderna eller avsättningarna							
Pensionsskuld (intjänad före 1998)	28	3 760,3	3 827,1	3 827,1		3 760,3	3 827,1
Övriga ansvarsförbindelser	29	1 031,7	797,6	797,6		680,7	660,6

Noter

Not 1 Verksamhetens intäkter	2019	2018
Patientavgifter	125,1	124,7
Trafikintäkter	187,8	178,6
Försäljning av hälso- och sjukvård	190,0	188,8
Försäljning av tandvård	7,5	8,8
Försäljning av utbildning	6,5	6,0
Försäljning av medicinska tjänster	72,1	64,9
Försäljning av övriga tjänster	127,0	122,2
Försäljning av material och varor	116,5	114,9
Erhållna bidrag	897,8	768,5
Övriga intäkter	56,3	49,3
Realisationsvinster		0,2
Summa	1 786,6	1 626,8
Not 2 Verksamhetens kostnader		
Löner och ersättningar till personal	3 106,6	2 982,7
Sociala avgifter	951,9	926,7
Pensionskostnader inkl löneskatt	207,8	205,8
Pensionsutbetalningar inkl löneskatt	313,0	296,2
Avgiftsbestämd ålderspension inkl löneskatt	212,7	197,8
Övriga personalkostnader	40,1	48,6
Vårdavgifter för köpt vård	852,2	841,7
Sjukvårdstjänster mm	843,4	808,2
Köp från bemanningsföretag	241,5	233,9
Köp av utbildningsverksamhet	13,5	13,6
Läkemedel	996,9	965,5
Sjukvårdsartiklar mm	211,6	194,2
Material	311,8	308,8
Bidrag och ersättningar	146,4	138,1
Hyror och div övriga lokalkostnader	206,3	165,1
Övriga kostnader	1 232,8	1 167,9
Realisationsförluster	0,1	
Utrangeringar	11,8	2,8
Summa	9 900,4	9 497,4
Not 3 Avskrivningar		
Fastigheter	150,6	149,4
Inventarier	164,3	149,9
Immateriella tillgångar	2,6	2,3
Nedskrivningar		1,0
Summa	317,6	302,6
Not 4 Skatteintäkter		
Preliminär månatlig skattebetalning	6 565,1	6 316,3
Preliminär slutavräkning innevarande år	-60,3	-6,1
Slutavräkningsdifferens föregående år	8,6	-19,1
Summa	6 513,4	6 291,1
Not 5 Generella statsbidrag		
Inkomstutjämningsbidrag	1 085,8	1 033,5
Kostnadsutjämningsbidrag	235,2	214,1
Regleringsavgift	-52,9	-82,0
Statsbidrag ökade resurser till välfärden	32,6	48,3
Övriga generella statsbidrag	3,8	4,7
Statsbidrag läkemedelsförmåner	797,1	740,9
Summa	2 101,6	1 959,5

Not 6 Finansiella intäkter		
Utdelning på aktier och andelar	37,0	29,4
Ränteintäkter	0,9	7,3
Realisationsvinst på försäljning av aktier		37,3
Realisationsvinster pensionsmedel	80,7	125,0
Återföring av realiserade vinster tidigare år	-50,0	
Orealiserade vinster	923,2	
Återföring av finansiella omsättningstillgångar	0,6	14,9
Övriga finansiella intäkter	28,0	27,6
Summa	1 020,4	241,6
Not 7 Finansiella kostnader		
Räntekostnader	2,6	2,4
Bankkostnader	2,9	2,6
Ränta på pensionsavsättningen	118,5	90,2
Orealiserade förluster	215,7	
Nedskrivning av omsättningstillgångar		8,2
Övriga finansiella kostnader	0,4	0,5
Summa	340,1	104,0
Not 8 Årets resultat enligt balanskravet		
Årets resultat	864,0	215,0
Avgår realisationsvinster		-0,2
Avgår realiserade vinster/förluster	-707,5	
Återföring av realiserade vinster	50,0	
Balanskravsresultat	206,5	214,8
Not 9 Försäljning av maskiner och inventarier		
Hjälpmedel	1,3	0,9
Fordon	0,4	0,2
Medicinskt teknisk utrustning		0,2
Summa	1,7	1,3
Not 10 Investering i finansiella anläggningstillgångar		
Köp aktier i Oslo-Stockholm 2.55		0,1
Köp aktier i Västerås Science park AB		0,1
Summa		0,2
Not 11 Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		
Svealandstrafiken AB 50 % av aktierna sålda till Region Örebro län		54,4
Summa		54,4
Not 12 Investering i finansiella anläggningstillgångar		
Nytecknad leasing av fordon	5,9	5,7
Summa	5,9	5,7
Not 13 Amortering av skuld		
Löst del av lån hos Kommuninvest	50,0	100,0
Nästkommande års amortering av leasingskuld	6,1	6,5
Summa	56,1	106,5
Not 14 Ökning av långfristiga fordringar		
Svenskt ambulansflyg	1,9	
Summa	1,9	

Not 15 Immateriella tillgångar		
Ingående bokfört värde	8,1	10,4
Nettoinvesteringar	0,7	
Avskrivningar	-2,6	-2,3
Summa	6,2	8,1
Anskaffningsvärde	93,4	92,7
Ackumulerade avskrivningar	-86,0	-83,4
Ackumulerade nedskrivningar	-1,2	-1,2
Bokfört restvärde	6,2	8,1
Not 16 Mark, byggnader och tekniska anläggningar		
Ingående bokfört värde	2 187,4	2 171,6
Nettoinvesteringar	223,2	166,2
Avskrivningar	-150,6	-149,4
Utrangeringar	-8,1	
Nedskrivningar		-1,0
Summa	2 251,9	2 187,4
Anskaffningsvärde	4 259,8	4 044,8
Ackumulerade avskrivningar	-1 944,8	-1 794,3
Ackumulerade nedskrivningar	-63,1	-63,1
Bokfört restvärde	2 251,9	2 187,4
varav		
byggnader	1 814,2	1 904,7
mark	13,5	13,4
markanläggning	53,9	54,0
pågående till- och ombyggnad	370,3	215,3
<i>Taxeringsvärdet uppgår till 1,6 mkr. Merparten av regionens fastigheter är skattefria.</i>		
Not 17 Maskiner och inventarier		
Ingående bokfört värde	521,5	517,8
Nettoinvesteringar	169,1	157,2
Avskrivningar	-164,3	-149,9
Utrangeringar	-2,9	-2,5
Försäljningar, bokfört värde	-1,8	-1,6
Summa	521,6	521,5
Anskaffningsvärde	1 464,7	1 392,8
Ackumulerade avskrivningar	-943,1	-871,3
Bokfört restvärde	521,6	521,5
varav		
datorutrustning	77,8	71,1
byggnadsinventarier	11,2	15,9
förbättringsutgifter i annans fastighet	2,5	2,8
medicinsk apparatur	237,3	231,4
bilar och andra transportmedel	2,1	0,6
finansiella leasingavtal fordon *)	17,3	18,1
tekniska hjälpmedel	90,0	89,8
övriga maskiner och inventarier	74,3	86,6
nytt akutsjukhus	0,4	
konst	8,7	8,2
*) Totala minimileaseavgifter	16,9	17,6
Nuvärde minimileaseavgifter	16,8	17,4
- därav förfall inom 1 år	5,2	5,7
- därav förfall inom 1-5 år	11,6	11,7
- därav förfall senare än 5 år		

Not 18 Finansiella anläggningstillgångar				
Aktier och andelar		140,4		145,5
Bostadsrätter		0,1		0,1
Övriga långfristiga fordringar		12,0		10,1
Summa		152,5		155,7
Not 19 Bidrag till statlig infrastruktur				
Ingående bokfört värde		218,7		230,2
Årets upplösning		-11,5		-11,5
Summa		207,2		218,7
Avser medfinansiering av Citybanan. Bidraget upplöses på 25 år.				
Not 20 Förråd				
Tekniska hjälpmedel		21,5		21,7
Förbrukningsmaterial i lokala förråd		11,5		7,1
IT-utrustning		1,9		1,9
Övrigt		4,5		4,2
Summa		39,4		34,9
Not 21 Fordringar				
Kundfordringar		131,3		133,8
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		213,1		189,3
Diverse kortfristiga fordringar		236,8		202,9
varav statsbidragsfordringar		159,8		148,9
Summa		581,2		526,0
Not 22 Kortfristiga placeringar				
	2019		2018	
	Bokfört värde	Anskaffningsvärde	Bokfört värde	Anskaffningsvärde
<i>Pensionsmedelsportfölj</i>				
<i>Marknadsvärdering</i>				
Svenska börsaktier	876,7	535,3	678,4	541,0
Utländska börsaktier	1 944,3	1 250,4	1 564,0	1 300,9
Svenska räntebärande värdepapper	1 691,5	1 641,4	1 451,4	1 416,3
Alternativa investeringar	321,1	296,1	217,4	200,0
Summa	4 833,6	3 723,2	3 911,2	3 458,2
	Bokfört värde		Bokfört värde	
<i>Ej marknadsvärdering</i>				
Alternativa investeringar	220,0	220,0	208,9	208,9
Svenska räntebärande värdepapper	59,3	59,3	58,9	58,9
Summa	279,3	279,3	267,8	267,8
Total	5 112,9	4 002,5	4 179,0	3 726,0

Marknadsvärdering av finansiella instrument är en central del i finansförvaltningen och ligger bland annat till grund för analyser, jämförelser och beslut. Finansförvaltningen har

en rutin för marknadsvärdering av finansiella instrument. Finanssystemet (Kommuninvest) använder Bloomberg (extern oberoende part) som priskälla, där varje finansiellt instrument värderas var för sig, till verkligt värde, på bokslutsdagen. Några få instrument är undantagna från marknadsvärdering t ex där finansiellt instrument ska hållas till förfall. Dessa instrument ska värderas till lägsta värde av anskaffningspris och verkligt värde. I de fall Bloomberg saknar prisuppgift och priset inte kan inhämtas från finanssystemet levereras manuella priser till finanssystemet (Kommuninvest) baserat på motparten, dvs depåbank, förvaltare eller mäklare. Saknas ett nytt uppdaterat pris från motpart ska senaste kända pris användas.		
Not 23 Kassa, bank		
Kassa	0,2	0,2
Bank	282,3	193,0
Summa	282,5	193,2
Not 24 Eget kapital		
Ingående eget kapital	2 399,3	2 184,3
Justeringar ändrade redovisningsprinciper		
- Återförd uppskrivning av andelar i Kommuninvest	-5,2	
- Omvärdering till verkligt värde	453,0	
Årets resultat	864,0	215,0
Summa	3 711,1	2 399,3
<i>varav fond för Salberga</i>	<i>10,6</i>	<i>9,1</i>
<i>varav forskningsfonden</i>	<i>70,9</i>	<i>61,9</i>
Not 25 Pensioner och liknande förpliktelser		
Ingående avsättning	3 137,7	2 845,5
Pensionsutbetalningar	-60,3	-57,1
Nyintjänad pension	232,1	219,9
Särskild avtalspension	1,0	
Ränte- och basbeloppsuppräknings	95,3	72,6
Övrig post	-5,5	-0,2
Förändring av löneskatt	63,7	57,0
Utgående avsättning	3 464,0	3 137,7
<i>varav</i>		
<i>pensioner</i>	<i>2 786,7</i>	<i>2 525,1</i>
<i>särskild avtalspension</i>	<i>1,0</i>	
<i>särskild löneskatt</i>	<i>676,3</i>	<i>612,6</i>
I posten särskild avtalspension ingår avsättningar för 2 visstidspensioner.		
Aktualiseringsgrad	98%	98%
Not 26 Långfristiga skulder		
Kommuninvest	250,0	300,0
Investeringsbidrag	3,0	5,2
Leasingskulder	11,2	11,3
Summa	264,2	316,5
Not 27 Kortfristiga skulder		
Leverantörsskulder	591,5	581,8
Personalens källskatt, avgifter mm	80,1	75,3
Semesterlöne- och övertidsskuld	350,8	347,5
Övriga kortfristiga skulder	177,7	222,2
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	516,0	491,2
<i>varav</i>		
<i>sociala avgifter</i>	<i>78,7</i>	<i>75,2</i>
<i>avgiftsbestämd ålderspension</i>	<i>141,0</i>	<i>132,5</i>
<i>förutbetalda skatteintäkter</i>	<i>57,2</i>	<i>53,0</i>
Summa	1 716,1	1 718,0
Not 28 Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulder eller avsättningar		
Ingående ansvarsförbindelse	3 065,4	3 162,4

Aktualisering	-2,4	-2,2
Ränteuppräknings	33,9	33,1
Basbeloppsuppräknings	73,3	50,1
Årets utbetalningar	-184,2	-167,7
Övrig post	25,2	-10,3
Summa pensionsförpliktelser	3 011,2	3 065,4
Löneskatt	730,5	743,7
Visstidsförordnanden ¹⁾	18,6	18,0
Utgående ansvarsförbindelse	3 760,3	3 827,1
¹⁾ Beloppet utgör en övre gräns i händelse av att samtliga visstidsavtal skulle falla ut från och med den tidpunkt då nuvarande individuella avtal löper ut. I regionen finns f n 12 förtroendevalda som har visstidsförordnanden.		
Not 29 Övriga ansvarsförbindelser		
Borgen och andra förpliktelser gentemot regionens företag ²⁾	836,4	602,5
Operationell leasing ³⁾	195,3	195,1
Summa	1 031,7	797,6
²⁾ Region Västmanland har ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för AB Transitio avseende finansiering av spårforordn uppgående till maximalt 8 miljarder (LF 2000-10-09 § 147). Detta borgensåtagande är i ett underavtal begränsat till den del regionen och Tåg i Bergslagen AB beställt genom Transitio. 2019-12-31 var beloppet 486 mkr. Regionfullmäktige har 2010-06-22 § 69 beslutat att trygga pensionerna i Folkandvården Västmanland AB genom en avgiftsbelagd borgensutfästelse. Pensionsskulden i bolaget uppgår till 76 mkr 2019-12-31. Regionen har lämnat borgen för Svealandstrafiken AB:s upplåning (RF 2019-04-16, § 47). Borgensramen är 315 mkr. Vid årsskiftet var 275 mkr av ramen utnyttjad.		
³⁾ Ej uppsägningsbara operationella leasingavtal överstigande 3 år		
- med förfall inom 1 år	32,6	29,0
- med förfall inom 1-5 år	97,7	101,2
- med förfall senare än 5 år	65,0	64,9
Region Västmanland har i augusti 2003 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 290 kommuner som per 2019-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening. Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Region Västmanlands ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse kan noteras att per 2019-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelse till 460 926 mkr och totala tillgångar till 460 365 mkr. Regionens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 901 mkr och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 865 mkr.		
Som försäkringstagare i Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag har regionen ett åtagande att täcka eventuella förluster. Åtagandet kan uppgå till 10 gånger premien. För 2019 uppgick premien till 39 mkr.		
Övriga upplysningar		
Särredovisning har upprättats avseende Tandvård i enlighet med regiongemensam modell Dnr RV200370		
Totalkostnad för räkenskapsrevision uppgår till 335 tkr		
Not 30 Immateriella tillgångar		
Ingående bokfört värde	8,1	10,4
Nettoinvesteringar	0,7	

Avskrivningar	-2,6	-2,3
Summa	6,2	8,1
Anskaffningsvärde	93,4	92,7
Ackumulerade avskrivningar	-86,0	-83,4
Ackumulerade nedskrivningar	-1,2	-1,2
Bokfört restvärde	6,2	8,1
Not 31 Mark, byggnader och tekniska anläggningar		
Ingående bokfört värde	2 192,4	2 181,9
Justering för försäljning 50 % av Svea-landstrafiken		-5,1
Nettoinvesteringar	223,2	166,2
Avskrivningar	-150,8	-149,6
Nedskrivningar/Utrangeringar	-8,1	-1,0
Försäljningar, bokfört värde		
Summa	2 256,7	2 192,4
Anskaffningsvärde	4 265,7	4 050,8
Ackumulerade avskrivningar	-1 945,9	-1 795,3
Ackumulerade nedskrivningar	-63,1	-63,1

Bokfört restvärde	2 256,7	2 192,4
Not 32 Maskiner och inventarier		
Ingående bokfört värde	640,5	751,2
Justering för försäljning 50 % av Svea-landstrafiken		-107,5
Nettoinvesteringar	460,7	170,6
Avskrivningar	-196,4	-170,2
Utrangeringar	-3,1	-2,5
Försäljningar, bokfört värde	-1,8	-1,1
Summa	899,9	640,5
Anskaffningsvärde	2 019,7	1 701,6
Ackumulerade avskrivningar	-1 119,8	-1 061,1
Bokfört restvärde	899,9	640,5
Not 33 Ställda panter		
Tillgångar belastade med äganderättsförbehåll (bussar)	19,2	21,9

Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR), och rekommendationer utgivna av Rådet för kommunal redovisning (RKR).

I de fall regionen gör avsteg från ovanstående redovisas detta nedan, dels avsedd redovisningspost, dels avsedd resultatpåverkan samt kommentarer.

Ändrade redovisningsprinciper

Från och med 2019 tillämpas LKBR vilket innebär att följande ändringar har gjorts i förhållande till tidigare redovisningsprinciper:

- Återföring av tidigare uppskrivningar av finansiella anläggningstillgångar

Tidigare år har uppskrivning gjorts av värdet på andelar i Kommuninvest ekonomisk förening på 5,2 miljoner. Med anledning av att LKBR inte medger uppskrivning av finansiella anläggningstillgångar har dessa nu återförts. Detta har inte påverkat jämförelsetalen för resultaträkningen 2018.

- Redovisning av verkligt värde av vissa finansiella instrument

Enligt LKBR ska vissa finansiella instrument värderas till verkligt värde. Med detta som bakgrund har värdet på dessa tillgångar omräknats från anskaffningsvärde till verkligt värde, vilket har inneburit att de finansiella omsättningstillgångarna har ökat med 453 miljoner. Under 2018 har jämförelsetalen i resultaträkningen justerats med den värdenedgång som skedde under 2018 med 210,7 miljoner.

- Återföring av tidigare skuldförda investeringsbidrag

Enligt rekommendation RKR R2 Intäkter, får endast offentliga bidrag initialt skuldredovisas för att sedan successivt intäktsredovisas över tillgångens nyttjandeperiod. Regionen har enbart skuldredovisat offentliga bidrag.

Jämförelsetalen för föregående år har omräknats enligt de nya redovisningsprinciperna.

I not 24 framgår effekterna på eget kapital av de ändrade redovisningsprinciperna.

För att tydliggöra effekterna av de ändrade redovisningsprinciperna återfinns i årets balans- och resultaträkning förutom omräknade jämförelsetal för

2018 även motsvarande uppgifter från 2018-års årsredovisning.

Jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster är resultatet av händelser eller transaktioner som inte är extraordinära, men som är viktiga att uppmärksamma vid jämförelser med andra perioder. Posterna konteras enligt L-bas i redovisningen, men i resultatuppföljningen särredovisas posterna på egen rad eller i not för att tydliggöra att så skett samt för att en korrekt jämförelse ska kunna ske.

Periodisering

Periodisering används för att ge en rättvisande bild av regionens resultat och finansiella ställning för den aktuella perioden. Det innebär att utgifter kostnadsförts det år då förbrukning skett och inkomster intäktsförts det år som intäkten genererats. Konsekvensprincipen, väsentlighetsprincipen och försiktighetsprincipen, vilka i viss mån modifierar huvudprincipen, tillämpas i förekommande fall. Eventuella avvikelser kommenteras under respektive rubrik.

Intäkter

Skatteintäkter

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på SKR:s decemberprognos i enlighet med rekommendation RKR R2.

Statsbidrag

Specialdestinerade/riktade statsbidrag redovisas i resultaträkningen tillsammans med övriga verksamhetsanknutna intäkter. Periodisering sker i normalfallet utifrån rekommendation RKR R2.

Kostnader

Avskrivningar

Avskrivning av materiella anläggningstillgångar görs för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning baserat på anskaffningsvärdet exklusive eventuellt restvärde. För tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten görs emellertid inga avskrivningar. Avskrivning påbörjas när tillgången tas i bruk.

Den normala avskrivningstiden för olika typer av anläggningstillgångar är följande:

- Byggnader (komponentavskrivning) 10–60 år
- Maskiner och inventarier 5–10 år
- IT-utrustning 3–5 år
- Medicinteknisk utrustning 5–10 år
- Bilar och andra transportmedel 5–7 år

För smärre ombyggnationer/funktionsanpassningar bestäms avskrivningstiden från fall till fall (LS § 268/1993). Komponentavskrivning tillämpas från och med 2015.

Lönekostnader

Lönekostnader för timanställda, kostnad för övertid samt jour och beredskap avseende december månad bokförs huvudsakligen i januari nästkommande år. Detta beror främst på svårigheter med att få fram uppgifter för en tillförlitlig beräkning av beloppet. Då variationerna mellan åren inte bedöms vara stora bör detta inte påverka resultatet nämnvärt.

Hyres- och leasingavtal

Operationell leasing avser endast leasing/hyresavtal med en avtalstid överstigande tre år. Detta innebär att det i huvudsak är inhyrda lokaler som redovisas som operationell leasing. Dessa är upptagna till nominellt värde med känd indexuppräknings. Finansiella leasingavtal avser fordon (ambulanser och lastfordon) med en avtalstid som överstiger tre år. Regionen har inte fastställt någon beloppsgräns.

Lånekostnader

Huvudmetoden tillämpas, vilket innebär att inga lånekostnader ingår i anskaffningsvärdet.

Anläggningstillgångar

Immateriella tillgångar

En immateriell anläggningstillgång är en identifierbar icke-monetär tillgång utan fysisk form. Vid redovisning av immateriella tillgångar följs RKR R3.

Balansposten avser förvärvade licenser för programvaror och externa utgifter för utvecklande av IT-system, till exempel Cosmic. Avskrivningstiden varierar mellan 3–5 år. Nyttjandeperioden omprövas i slutet av varje räkenskapsår.

Materiella tillgångar

En materiell anläggningstillgång är en fysisk tillgång avsedd för stadigvarande bruk. Vid redovisning av materiella tillgångar följs RKR R4.

En anskaffning som i övrigt uppfyller kriterierna för investering, ska bokföras som investering endast under förutsättning att utgiften uppgår till minst ett halvt basbelopp och att nyttjandeperioden är minst tre år.

Beloppsgränsen gäller ej anskaffningar av hjälpmedel, där allt förutom så kallade nivå-trehjälpmedel definieras som anläggningstillgångar.

Anläggningstillgångarna är i balansräkningen värderade till anskaffningsvärdet med avdrag för ackumulerade avskrivningar.

Finansiella anläggningstillgångar

Enligt RKR R7 ska finansiella tillgångar klassificeras som anläggningstillgångar då syftet med innehavet är att tillgången ska innehas eller brukas stadigvarande.

Medel som kontinuerligt är föremål för köp och försäljning, och som är tillgängliga för att möta löpande utbetalningar, ska klassificeras som omsättningstillgångar.

Bidrag till statlig infrastruktur

Regionen har tillsammans med länets kommuner ingått ett avtal om medfinansiering av Citybanan. Upplösningen sker enligt övergångsreglerna det vill säga när den första utbetalningen gjordes, vilket var 2013.

Omsättningstillgångar

Omsättningstillgångar värderas som huvudprincip till det lägsta av anskaffningsvärdet och det verkliga värdet. Med det verkliga värdet avses försäljningsvärde efter avdrag för beräknad försäljningskostnad. Regionens pensionsmedelsportfölj klassificeras som finansiell omsättningstillgång, där sker värdering till verkligt värde i enlighet med 7 kap 6 och 7 §§ LKBR.

Kundfordringar och övriga kortfristiga fordringar

Fordringar värderas till de belopp varmed de beräknas inflyta.

Lager och förråd

Lager och förråd värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och det verkliga värdet på balansdagen.

Skulder och avsättningar

Finansiella skulder

Finansiella skulder delas in i kortfristiga respektive långfristiga skulder. Värdering sker vid första redovisningstillfället till anskaffningsvärde. Eventuella transaktionsutgifter periodiseras med tillämpning av effektivräntemetoden. Kort- och långfristiga finansiella skulder värderas efter första redovisningstillfället till anskaffningsvärde respektive upplupet anskaffningsvärde.

Personalskulder

Regionens skuld till personalen för semester, övertid, jour och beredskap (årets löneläge) inklusive upplupna arbetsgivaravgifter redovisas som kortfristiga skulder.

Pensionsskuld/avsättning

Förpliktelser för pensionsåtaganden för anställda i regionen är beräknade enligt det av SKR fastställda regelverket för RIPS. En förpliktelse att betala ut pensionsförmåner som intjänats före 1998 ska inte tas upp som skuld eller avsättning. Dessa pensioner redovisas som kostnader i resultaträkningen vid utbetalning.

I pensionsskulden ingår ålderspension och livränta för berörda förtroendevalda enligt särskild beräkning av KPA. Där ingår också skuld som beräknas enligt de nya bestämmelserna kring OPF-KL.

Visstidsförordnanden som ger rätt till särskild avtalspension redovisas som avsättning när det är troligt att de kommer att leda till utbetalningar enligt RKR R10. Avtal som inte lösts ut redovisas som ansvarsförbindelse.

För avtal med samordningsklausul utgår beräkningen från de förhållanden som är kända vid bokslutstillfället. Om inget annat är känt görs beräkningen utifrån att ingen samordning kommer att ske.

Sammanställda räkenskaper

Enligt bestämmelserna i lagen om kommunal bokföring och redovisning ska årsredovisningen även omfatta den verksamhet som bedrivs i bolagsform. Syftet med de sammanställda räkenskaperna är att ge en sammanfattande och rättvisande bild av regionens totala ekonomiska ställning och resultat oavsett om verksamheten bedrivs i förvaltnings- eller företagsform. Den sammanställda redovisningen följer RKR R16.

Enligt rekommendationen ska konsolidering ske av koncernföretag där regionen har ett betydande inflytande, vilket definieras som ett röstinnehav överstigande 20 procent. Där framgår också att koncernföretag vars verksamhet är av obetydlig omfattning kan undantas från de sammanställda räkenskaperna.

Utifrån rekommendationens definition av obetydlig omfattning har följande koncernföretag undantagits från de sammanställda räkenskaperna:

- Almi Företagspartner Mälardalen AB
- Kommunalförbundet Västmanlands Teater
- Tåg i Bergslagen AB
- Västmanlands Tolkservice, ekonomisk förening

De sammanställda räkenskaperna har upprättats enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Regionens bokförda värden på aktier i dotterbolag har eliminerats mot dotterbolagens egna kapital. Tillgångar och skulder, samt intäkter och kostnader för dotterbolagen har upptagits i de sammanställda räkenskaperna till så stor del som motsvarar ägd andel. Därefter har interna mellanhavanden eliminerats såsom fordringar och skulder samt köp och försäljning. Inga omräkningar av bolagens balansräkningar har gjorts på grund av exempelvis andra avskrivningstider. Vid olika periodiseringar mellan koncernföretagen har regionens periodisering tillämpats. Bolagens årsredovisningar har inte varit fastställda vid konsolideringen.

Regionkoncernens medlemmar och ägarandelar framgår av figur på sidan 6.

Det här är Region Västmanland

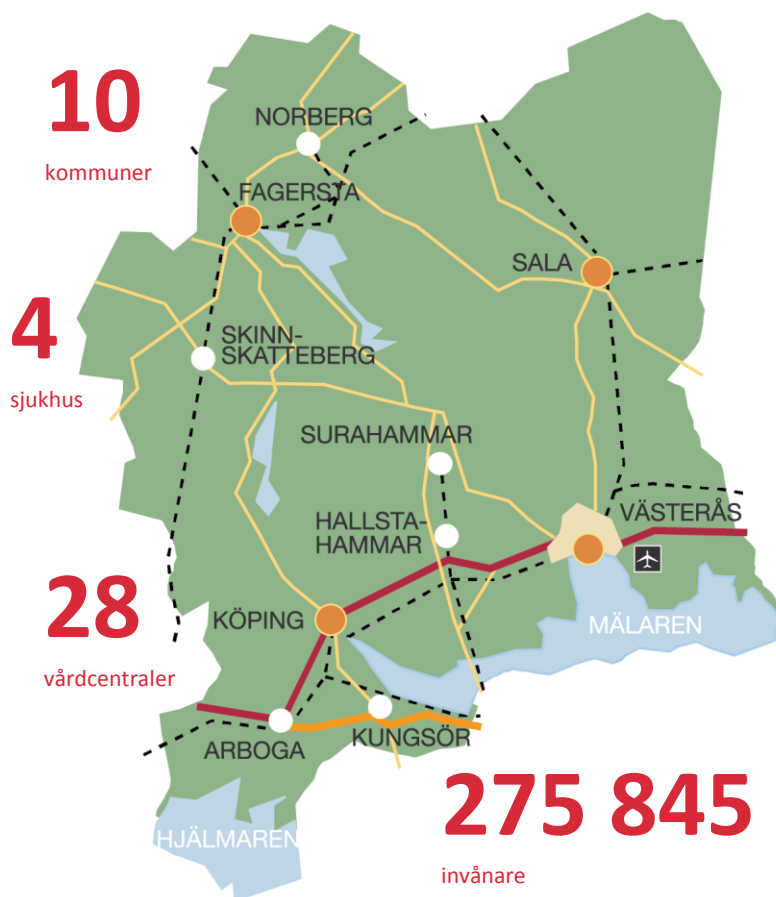
Västmanlands län omfattar tio kommuner. Till ytan är det ett av Sveriges mindre län med 275 845 invånare. 28 vårdcentraler finns spridda över länet. Sjukhus finns i Västerås (länssjukhus med tillgång till akutsjukhusets alla resurser) samt i Sala, Köping och Fagersta.

Region Västmanland är en politiskt styrd organisation med ledamöter som utses genom allmänna val. Regionfullmäktige, den högsta beslutande nivån i regionen, har 77 ledamöter som representerar hela länet. I Region Västmanland styr sedan valet 2018 Socialdemokraterna, Centerpartiet och Liberalerna. Regionstyrelsen är regionens "regering" som leder och samordnar all verksamhet i region.

Vill du veta vad som händer?

Välkommen att lyssna på regionfullmäktiges sammanträden. Tid och plats annonseras i lokalmedia och via regionens webbplats. Sammanträdena kan även följas via webb-TV på regionvastmanland.se. Protokollen från Regionfullmäktige och Regionstyrelsen kan beställas från Regionhuset eller läsas på regionens hemsida, regionvastmanland.se.

Om du vill veta vilken politiker som ansvarar för ett visst område, läs mer på hemsidan regionvastmanland.se. Där finns även namn och e-postadresser. För att ställa en fråga till en politiker: ring 021-17 30 00 e-posta till region@regionvastmanland.se eller skriv till Region Västmanland, 721 89 Västerås.

Vill du veta mer om Region Västmanland?

Besök gärna regionvastmanland.se. Där kan du läsa mer om regionens verksamheter. Det finns även en regional ingång på 1177.se/vastmanland med sjukvårdsinformation och viktig information om vården i Västmanland.

På regionvastmanland.se hittar du även Regionplanen, delårsrapporter och övrig information. Årsredovisningen finns också på regionvastmanland.se, under "Om regionen", "Finansiella rapporter".

- Järnväg
- Väg
- E 18
- E 20
- Flygplats
- Västmanlands sjukhus Västerås
- Västmanlands sjukhus Sala
- Västmanlands sjukhus Köping
- Västmanlands sjukhus Fagersta